

Issued on 20-10-'59

Volume. III

No. 1

2nd March, 1959.
(Monday)

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II—Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Privilege Motion Re : ...	1-19
Public speeches delivered by the Hon. Chief Minister in the villages of Atmakur Taluq, Nellore District. —(Disallowed)	
Papers laid on the Table of the House ...	20
Test Audit Note on the account of the Hyderabad State Financial Corporation for the year 1955-56.	
Business of the House ...	20-23
Budget for 1959-60—Voting of Demands for Grants ...	23-91
Demand No. X—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff. —Not concluded	

NOTE : * at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES

[Part II—Proceedings other than Questions and Answers]
OFFICIAL REPORT

*Thirty-fifth day of the Eighth Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, the 2nd March, 1959

The House met at Half Past Eight of the Clock

[MR. SPEAKER IN THE CHAIR]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

PRIVILEGE MOTION RE:

*Public Speeches delivered by the Hon. Chief Minister
in the Villages of Atmakur Taluka, Nellore District*

మిస్టర్ స్పీకర్ : నా వద్ద ఒక Privilege motion వుంది. దీని విషయ
లో ఎక్కువ time తీసుకొనవద్దు. ఒకరు కమ్యూనిస్టుపార్టీ తరపున, ఒకరు
కాంగ్రెస్ పార్టీ తరపున, మరొకరు కాంగ్రెసు పార్టీ తరపున మాట్లాడితే
మాత్రం నా అభిప్రాయం తెలుపుతాను.

శ్రీ ఆంధ్ర నాటక సమాజం (కవిగారి) అధ్యక్షుడు, ఆ privilege motion
పై కూర్చున్నవారికి సంబంధించినదా?

మిస్టర్ స్పీకర్ : అవును.

శ్రీ జి. ఎల్లెన్ చంద్రశేఖర్ (కవిగారి) అధ్యక్షుడు :

మిస్టర్ స్పీకర్ : నా తరపున తెల్లగాని బిల్లును ప్రతిపక్షం తరపున
కమ్యూనిస్టు పార్టీ, తెలంగాణ ప్రజాపక్షం తరపున మాట్లాడవలసిందిగా
అనుమతి కోరుకుంటున్నాను.

*Privilege Motion Re :
Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District*

శ్రీ జి. ఎల్లమందారెడ్డి : అధ్యక్షా, ఈనాడు అధికారంలో ఉన్నది కాంగ్రెసుపార్టీ. ముఖ్యమంత్రి సంజీవరెడ్డిగారు ఆత్మకూరు ఉపఎన్నిక సందర్భంలో అక్కడకువచ్చి అక్కడి ప్రజలతో "మీరు ఆనం సంజీవరెడ్డిని ఎన్నుకొని సంపించకపోతే ఏ పని సాధించుకోలేరు. సోమశిలప్రాజెక్టును సాధించేభాగ్యం ఆనం సంజీవరెడ్డి నొసటన వ్రాసి ఉన్నదేమో, ఎవరు చూచారు? ఈ ప్రాజెక్టు పనికోసమై ఆనం సంజీవరెడ్డి నీలిం సంజీవరెడ్డి ఇంటికి రావాలి."

ఆర్థికమంత్రి (శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి) : On a point of order, Sir. అసలు యిది privilege motion జానా. కాదా? ఇది ఎట్లా పుట్టింది? దాంట్లో ఉన్న అధికారం ఏమిటి అసే ప్రశ్న తప్ప అంతకంటే ఏమీరాదు. We have found this particular matter in the news papers, Sir. We have seen in the papers that it has been referred to the Election Tribunal. Any discussion over its details would not be proper.

మిస్టర్ స్పీకర్ : చదవనివ్వండి ; నేను తరువాత జవాబు చెబుతాను.

శ్రీ జి. ఎల్లమందారెడ్డి : అది privilege క్రిందకు వస్తుంది....

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఇంక మీరు చెప్పవద్దు.

Sri P. Gopalu Reddy (Tiruttani-General) : On a point of order, Sir. Under the present rules, you have got full powers to allow discussion on a privilege motion in this House. I however hope that you will please exercise that power before eliciting opinion from the House and the members.

Mr. Speaker : Thank you, please sit down.

శ్రీ జి. ఎల్లమందారెడ్డి : May's Parliamentary Practice

"It may be stated generally that any act or omission which obstructs or impedes or hinders or delays the business of Parliament in the performance of its functions, or which obstructs or impedes any member or officer of such house, may be treated as a contempt even though there is no precedent of the offence."

Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District

mass చేసేది పార్లమెంటు. అసెంబ్లీ చేయబోయే నిర్ణయం తన నిర్ణయంగానే ముఖ్యమంత్రి భావించి ఫలాన అభ్యర్థిని గెలిపిస్తేనే యీ వని తీసుకుంటాను లేకపోతే లేదు అని చెప్పడం Parliamentary Practice కే విరుద్ధం. It has its own bearing on discussion.

“.....and indignities offered to their House by words spoken or in writing published reflecting on its character or proceedings have been constantly published by both the Lords and the Commons....”

అసెంబ్లీ చేయబోయే నిర్ణయాలమీద bearing ఉండే పద్ధతిలో discriminative గా నా అభ్యర్థిని గెలిపిస్తేనే ఫలాన వని చేస్తాను. ఆనం సంజీవ రెడ్డి నీలం సంజీవ రెడ్డి దగ్గరకు రావాలి, నీలం సంజీవ రెడ్డి, అవసరమైతే గోపాల రెడ్డి దగ్గరకు వెళ్ళాలి అని చెప్పారు. ఇది అసెంబ్లీకి ఉన్న right మీద ప్రభావం కలిగించేట్లుగా వున్నది. It is absolutely the right of the House. It can make decisions, it can make or unmake things. ఇందులోని మొదటి point మన House యొక్క హక్కుల మీద bearing ఉండే పద్ధతిలో, discrimination చూపే పద్ధతిలో ఉన్నది.

శ్రీ జె. వి. ముక్కామరావు (గజ్వేల్-రిజర్వ్) Election Commission కు యీ కేసు refer అయిన తరువాత

Mr. Speaker : Will you please sit down?

శ్రీ జె. వి. ముక్కామరావు : On a point of order, Sir. ఈ motion చెన యప్పుడు మన House లో discuss చేయవచ్చునా?

శ్రీ జె. ఎల్లమందారెడ్డి : రెండవ విషయం, ముఖ్యమంత్రిగారు “జుబ్బి గాని, ఇరిగేషన్ స్కెంప్రతినిగాని ఒత్తిడిచేసి వనిచేయించుకోవే హక్కు. అలా సంజీవరెడ్డికే ఉంటుంది” అన్నారు. మన House యొక్క నియంతృత్వం ఒత్తిడిచేసి వని చేయించుకోవే హక్కు ప్రవేశిస్తే లేదు. “తనమనగా ఒత్తిడిచేసి వనిచేయించుకోవే హక్కు లేదు” అన్నారు. కాబట్టి తనవంతుగా మన House యొక్క Discretion కి బాధించకూడదు. దీనికి అనుబంధించి May a Parliament

*Privilege Motion Re :
Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District*

“Asserting that he could control the decision of a committee on a private bill and offering to do so for a corrupt consideration...” అని చెప్పబడిఉన్నది.

ఈపని చేయించడానికి నన్నుగాని, ఇరిగేషన్ మంత్రినిగాని, ఒత్తిడిచేయ గలడు. House decision ను కూడ ఒత్తిడిచేసి మార్పించగలడు- అనేది అసెంబ్లీ procedure కే విరుద్ధమైనది. ఇది అసెంబ్లీ హక్కులకు భంగం కల్గిస్తున్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

మూడవ విషయమునకు సంబంధించి May's Parliamentary Practice లో 49 వ పేజీలో మొదటి పేరాలో ఇలావున్నది.

“The Act IV of Henry VIII extended no further than to protect Members from being questioned, in other courts, for their proceedings in Parliament; but its principle should equally have saved them from the displeasure of the Crown. ‘Molestation’ comprised victimization or discriminatory action by the King or the executive...”

ఇందులో discriminatory attitude కన్పడుతోంది. ఈ సభ్యుడు వస్తేనే యీపని చేస్తాను, లేకపోతే చేయను అనడం జరిగింది. ప్రతి పార్టీవారు తమ కార్యక్రమాన్నీ తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు ప్రచారం చేసుకోవడానికి హక్కు ఉన్నది. కాని ఇతను నెగ్గితేనే యిది చేస్తాను, నెగ్గకపోతే చేయను, అని చెప్పడంలో discriminative attitude స్పష్టంగా కన్పడుతోంది. దీనికి executive నుంచి protection ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఇందులో remedial effect కూడా వున్నది.

“The above cases apply to arrests made after the privilege has been denied, but the effect of the election of a person already in execution still remains to be considered.”

... and Mr. Christie Burton obtained his release in 1889 although he had been in the custody of the Captain of the Fleet before his election.

... Election. ఆయన తరువాత మున్సిపల్ కౌన్సిల్లో ఎన్నికయ్యాడు. అప్పుడు...
... కోదారావులకు...
... Mr. Kondaiah Wilok... become...
... నుండి మొదలై...

వస్తేనే యీ పని చేస్తాను. లేకపోతే చేయను అని executive తరపునుంచి చెప్పినందువల్ల యిందులో discriminative attitude ఉన్నది. ఇందులో retrospective effect కూడా ఉన్నది. ఈ విధంగా discrimination చూపించడం యీ House యొక్క హక్కులనే భంగంచేయడం అవుతుంది. "Either from the King or from the executive" protection ఇవ్వాలని స్పష్టీకరించి ఉన్నారు.

ఈ పై మూడు విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొంటే యిది Privilege కి భంగం చేసినట్లు స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది.

ఇక నాలుగవవిషయం అతి ముఖ్యమైనది. High Court decision గురించి, Tribunal decision గురించి. శ్రీమతి జయలక్ష్మిచేవమ్మగారి కేసులో మీరు చెప్పినారు. కనుక అదికూడా పరిశీలించాను. రెండుపార్టీలు అధికారపార్టీ, ప్రతిపక్షపార్టీ ఎప్పుడూ obligatory గా existence లో ఉండాలని ఉన్నది. అది ఒక ప్రాథమిక నియమం, fundamental principle.

"The fundamental physical characteristic of the House of Commons, the division into two parts separated by gangway, has already been mentioned. It is fundamental because its maintenance indicates that the British Parliamentary system assumes the existence of two parties."

దీనికి సంబంధించి Jennings 'రెండు ముఖ్యమైన విషయాలు' చెప్పారు.

"Democratic Government thus demands not only a parliamentary majority but also a parliamentary minority. The minority attacks the Government because it does not follow its policy. The Opposition must occasionally be defeated in the House of Commons because it is a minority. Its appeals are to the electorate. It will, at the next election, ask the people to condemn the Government, and as a consequence, to give a majority to the Opposition. Because the Government is criticised, it has to meet criticism. Because it must in course of time defend itself in the House of Commons, it must persuade the opinion of the majority. The Opposition is an alternative to the Government and a focus for the criticism of the Government."

important as that of the Government. If there be no opposition there is no democracy. 'His Majesty's Opposition' is no idle phrase. His Majesty needs an Opposition as well as a Government."

ఎలక్ట్రన్స్ గురించి :-

“Without free elections, the people cannot make a choice of policies. Without freedom of speech the appeal to reason which is the basis of democracy cannot be made. Without freedom of association, electors and elected representatives cannot band themselves into parties.....”

“Free Election, without pressure” జరగాలనేది ముఖ్యమైన అంశము. ముఖ్యమంత్రిగారు ఎన్నికలలో propaganda చేసుకోవడానికి ఎవరికి ఆతేవణ లేదన్నారు. ఇప్పుడు point ఏమిటంటే, election లో discrimination by the Executive and the Government జరిగిందా లేదా అనేదే ప్రశ్న. అది చేస్తే నేనీదని చేస్తాను, అది చేయకపోతే నేను చేస్తాను అని అంటున్నారని వాదన. Election అనేది parliamentary principles కు పూర్తిగా విరుద్ధము.

మిస్టర్ స్పీకర్ : అ "discrimination by the Executive and the Government" అనేది ఎక్కడ ఉందో చూపండి. In page ౮ వున్నది?

శ్రీ జి. ఎల్లమంనారెడ్డి: May's Parliamentary Practice- 49 వ పేజీ మొదటి para లో వున్నది అందుచేత discrimination అనేది election లో opposition కూతుడా వేరొకడానికే తోడ్పడుతుంది కాబట్టి అది Parliamentary fundamental principles కే పూర్తిగా విరుద్ధము. అసెంబ్లీ ఛేంబర్లలో వున్న అన్ని influence చేస్తేనే privilege క్రింద వచ్చినపుడు, అసెంబ్లీ ex-istence కే ప్రామాణికము. వచ్చేటటువంటి ఉపన్యాసాలు, breach of privilege క్రింద వచ్చినప్పుడు వేరొకరును మనవి చేస్తున్నాము. ఎందుకంటే అది అసెంబ్లీ కాదు. Parliament కాదు. పజీవంగా ఉండాలంటే. Two parties system వచ్చినప్పుడు అది exists కావాలంటే opposition వుండవలసిందే. అది policy నే కాదు. అది అసెంబ్లీ అని చెప్పినప్పుడే అవకాశము ఉంది. Discrimination కే వచ్చినప్పుడు discrimination చేస్తే అప్పుడు అది మొదటి ప్రామాణికం. ప్రామాణికం మొదటి ప్రామాణికం. Two party system కే వచ్చినప్పుడు అది మొదటి Fundamental principles కాదు. అది ప్రామాణికం కాదు. అందుకే ప్రామాణికం ప్రామాణికం.

చేస్తున్నాను. నేను ముగించేముందు ఒక్కవిషయము మాత్రము మనవిచేస్తాను. మన Election Tribunal వారు కూడా శ్రీమతిజయదేవమ్మగారి కేసులో మంత్రులు తమ పార్టీ policies చెప్పుకోవచ్చును అని అన్నారు. కాని వారి passing remark లో అసలు high position లో వున్న వారు పాల్గొనకుంటే బాగుంటుందన్నారు. ఐతే దానిమీద High Court ఏమి చెప్పారంటే. అసలు Two party system democratic system కాబట్టి Constitution లో వుండే provision ను బట్టి మంత్రులు కూడా వెళ్ళి ప్రచారము చేసుకోడానికి హక్కు వుందన్నారు. అయితే అదే సందర్భంలో.

“This is not to say that the Ministers are entitled to use their official position in any manner for the furtherance of the prospects of their party candidates or to otherwise act in a manner which is not consistent with the Act. A Minister, merely by reason of his office, does not suffer from any disability in this behalf. Equally, by virtue of this office, he does not enjoy any special privilege” అని చెప్పారు.

Special privilege అంటే ఏమిటి? ముఖ్యమంత్రి సంతక రెడ్డిగారు మమ్ములను గెల్పించినట్లుయిన నేను కలెక్టర్ ను, ఇంజనీర్లను తీసుకొచ్చి వెంటనే ఆ పనులను చేయిస్తానని official హోదాతో మాట్లాడినారనే విషయాన్ని ముఖ్యంగా తమరు గమనించాలి. నేను కోర్టును చూస్తున్నాను. శ్రీమతిజయదేవమ్మగారి కేసులో ముఖ్యమంత్రిగారు మాకు ఓటు వేయకపోతే మీ పని చూస్తానని చెప్పారు. ఆ విషయంలో దెండు కోర్టులలో కూడా “ముఖ్యమంత్రిగారిలాంటి వారు ఈ మాదిరిగా చెప్పవందరని చెప్పబడింది. కాని అది చెప్పడము right అని ఎక్కడ కూడా చెప్పలేదు. అది చెప్పడము చాలా తప్పని. చెప్పకూడదని చెప్పే long standing కఠిన ముఖ్యమంత్రిగారిలాంటి వారు చెప్పకూడదు. విషయాలు చెప్పేటప్పుడు witnesses లో వుండే discrepancy ని మేము అర్థమవుతుంది. Tribunal వారు చెప్పారు. అదే విధంగా ప్రాకోర్టు వారు కూడా చెప్పారు. గవర్నమెంటుకు ప్రచారము చేసుకోడానికి అవకాశాలున్నా. తేడా అప్పుడు Tribunal వారు చెప్పకూడదని అంటుంటే నుంచి వచ్చి చెప్పారు. ప్రాకోర్టు వారు చెప్పకూడదని అంటుంటే నుంచి వచ్చి చెప్పారు. But at the same time they made it clear that they should not use their official capacity to further the prospects of their party candidates. అని చెప్పారు.

*Privilege Motion Re :
Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District*

కాబట్టి అటువంటి విషయాలు చెప్పేవుండరు" అనేది రెండవ విషయం. ఇప్పుడు allegations ఏమిటి? ముఖ్యమంత్రిగారు "మాకు ఓటుయిస్తే నేను పనులు చేయిస్తాను. లేకుంటే మీ ఓటు తీసుకవెళ్ళి తుంగభద్రలోనో పెన్నలోనో వేయండి" అని చెప్పినారని. దీనికి ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా అంగీకరించారు. అందువల్ల నాలుగివధాలుగా యీ privilege ను భంగపర్చడమైనదని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఇందులో ఏ ఒక్కరైనా చాలును మన privilege కి భంగము కల్గించడానికి. దీనిని జమీన్ పత్రిక ప్రకటించినది. మొదటి మూడింటిలో Prima facie case స్పష్టంగా కనబడుచున్నది. ఇక ముఖ్యమైన విషయమేమిటంటే ఆమాదిరి అన్నారా లేదా అనే విషయాన్ని తేల్చుకోవలసి యున్నది. నాల్గవ విషయము చాల పెద్దది. తమరు చాల దీర్ఘంగా ఆలోచించమని మనవి చేస్తున్నాను. మన అధ్యక్షులవారికి ఇటువంటి విషయాలలో Judicial Powers వస్తాయన్నమాట. ప్రాజెక్టుకు Judicial Powers వున్నవంటే అవి ఏ ఒక్కరికో లేక ఏ ఇద్దరికో సంబంధించినవి. కాని ఇక్కడ తమకు Judicial Powers వున్నవంటే అవి మొత్తము రాష్ట్రానికి మూడుకోట్ల ప్రజలకు సంబంధించిన విషయము. దానిపై appeal కూడా లేదు. అందువల్ల యీ నాలుగు విషయాలను కూడా తమరు చిత్తగించాలని మనవి చేస్తున్నాను. కనుక దీనిని privilege committee కి పంపించమని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ motion సందర్భంలో రెండు విషయాలున్నవి. This is a particular case. The other is a general case. ఈ particular case లో Chief Minister గారు privilege కి భంగము కలుగజేశారా లేదా అనేది మొదటి విషయము. General case విషయమేమిటంటే సాధారణముగా ఏమంత్రికాని యీ రకముగా నాకదిచేస్తే నీకిదిచేస్తాను, లేకపోతే చేయనని fundamental principles కు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడడము సరియైనదా అన్నది రెండవ విషయము. యీ రెండు విషయాలు ఇందులో involve అయినవి కాబట్టి తమరు చిత్తగించాలని చెప్పి మనవి చేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి (విజయనగరం): అధ్యక్షా! ఇది చాల ముఖ్యమైన విషయము. Article 194 of the Constitution చూస్తే యీ House కున్న privileges, powers ఇవన్నీ కూడా ఏదైనా చట్టముచేసి నిర్ణయము చేసుకోవచ్చునని వున్నది. ఇతే అటువంటి privileges కొరకు మనము నిర్ణయము చేసుకోలే వరకు కూడా House of Commons లో వున్న practice ను అనుసరించవలసిందని ఇందులో స్పష్టంగా ఆదేశించబడి వున్నది. అందుచే

Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Aimakur Taluka, Nellore District

House of Commons ను గురించి మనము ఆలోచన చేసేటప్పుడు అది స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. May's Parliamentary Practice 172వ పేజీలోవుంది. "The House of Commons claims to be the absolute and exclusive judge of its own privileges" అని అందులో స్పష్టంగా వుంది. అదే ధోరణిలో అదే example మీద మనంతట మనమే నిర్ణయము చేసుకోవచ్చును. నేరే example కు precedents కు పోనవసరములేదు. పాత precedents వుంటే benefit పొందవచ్చును. లేకుంటే మనమే ఒక precedent ను ఏర్పాటు చేసుకోడానికి అవకాశమున్నది. ఈ విషయం ముందుగా తమకు మనవిచేస్తున్నాను. ఇది యీరకంగా వుండగా ముందు privilege అంటే ఏమిటని మనము ఆలోచన చేయవలసి వున్నది. May's Parliamentary practice 40వ పేజీలో యీ రీతిగా వ్రాశారు. "Parliamentary privilege is the sum of the peculiar rights enjoyed by each house collectively...and by the members of each house individually, without which they could not discharge their functions and which exceed those possessed by other bodies or individuals." సామాన్యంగా వున్న హక్కులవి. అంతకుమించిన హక్కులుకూడా యీ privileges వల్ల వస్తున్నవి. సామాన్యమైన హక్కులనేగాక హక్కులనడములో constitution వల్ల మనకు నిద్రించే హక్కులన్నికూడా మనము ఉపయోగించుకోవచ్చును. అంతకుమించిన హక్కులను కూడా మనము వినియోగము చేసుకోడానికి అవకాశమున్నదని దానిలో స్పష్టంగా తెలుసుంది. Privileges గురించి ఆలోచన చేసేటప్పుడు provision of the constitution ను గురించికూడా ఆలోచించవలసిన అవసరము చాలవరకువుంది. Constitution ప్రకారంగా as a citizen నాకున్న హక్కుప్రకారం నేను ఎన్నుకోవచ్చును. నేను ఎన్నుకోబడవచ్చును. ఈ రెండు హక్కులు కూడా నాకున్నవి. మమ్మలను ఎన్నుకొంటేనే యీ పనులు జరుగుతాయంటే దానివిధిము మమ్మలను ఎన్నుకోకపోతే ఆ పనులు జరుగవని. దీనివల్ల మనిషికి వున్న హక్కును, అధికారాన్ని లాగుకొనడమేనని స్పష్టమగుచున్నది. స్వతంత్రము వచ్చిన తరువాత స్వతంత్రముగా మనకున్న మనిషిని ఎన్నుకొనే అధికారము పూర్తిగా పోయిందని దీనివల్ల స్పష్టమవుచున్నది. Constitution ప్రకారము నాకు వున్న హక్కుకు శింగము కలిగింది అని మనవి చేస్తున్నాను. Constitution పేజీ preamble లో మనముగా వ్రాసివుంది. Justice, political, social and economic

అందుచే privileges కి భంగము కలిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. May's Parliamentary practice లో 124 వ page లో స్పష్టముగా వ్రాసివుంది.

'Acts tending indirectly to obstruct members in the discharge of their duty as follows :

Conduct not amounting to a direct attempt to influence a member in the discharge of his duties but having a tendency to impair his independence in a future performance of his duty will also be treated as a breach of privilege.

ఏ ప్రాంతములోనైనా పనిజరగలేదు అంటే కారణము ఏమిటి? ఫలానా పార్టీకి చెందిన మనిషి ఎన్నుకోబడ్డాడు కాబట్టి ఆ ప్రాంతములో పని జరుగదు. దాని మూలాన అక్కడ ఎన్నుకోబడిన మనిషిమీద విశ్వాసము తగ్గేందుకు అవకాశము కల్పించినట్లవుతుంది. ఇది breach of privilege క్రిందకు వస్తుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : I do not particular case గురించి చెప్పండి. రెండు నిమిషాలు పై ము ఇస్తాను.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి : ఎవరైనా సభ్యులు ఎన్నుకోబడితే వారు వారి నియోజకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యము వహించి పనిచేయాలి. అక్కడ సంతీపరెడ్డి గారు ముఖ్యమంత్రిగా చెప్పారా లేక కాంగ్రెసు పార్టీ నాయకుడుగా చెప్పారా అన్నది ముఖ్యాంశము.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : అధ్యక్షా, ఎల్లమంతారెడ్డిగారు ఏదో వ్రాసుకోని వచ్చినారు. ఆ allegations ను నేను refuse చేస్తున్నాను. ఇది అసంబద్ధము కూడాను. Election petition ను దృష్టిలో పెట్టుకొని చట్టపరిమితి క్రింద ప్రతిపక్షము వారు ప్రశ్నలుగా వుంది.

శ్రీ కె. యల్. నరసింహారావు (ఎల్లందు-జనరల్) : ముఖ్యమంత్రిగారు House లోనే అంగీకరించారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : I don't want to allow you. మీకు పై ము ఇస్తాను. అయిపోయింది. వారు చెబుతున్నారు. వాకు తోచింది చెప్పారంటే ఇది విశ్వరూపి చూట్టాడదానికి అవకాశములేదు. Speaker ruling ను ఇచ్చిన విధిగా point of Order, point of information అనేవి తప్ప మిగిలినవి స్పీకర్ నాడు. మిగిలినవి

(Sri Pillalamarri Venkateswarlu was seen standing in his seat to interrupt the Hon. Minister for Finance.)

Mr. Speaker : I do not allow you to disturb him. There should be no discussion after I give my ruling.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : On a point of Order, Sir. బ్రహ్మనంద రెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ election petition కు సంబంధించి దానికి సహాయము చేయడానికి ఏదో ప్రాసుకోని వచ్చినట్లుగా వుందని అన్నారు. దానికి నేను question వేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : దానిమీద ruling ఇచ్చాను. కూర్చోండి.

శ్రీ కె. బ్రహ్మనందరెడ్డి : వారు confused thinking లో వున్నారు. అసలు privilege ఏమిటి? దీనికి election petition కి సంబంధ మేమిలేదు. Parliamentary privilege ఎట్లా grow అయిందో చూడాలి.

Parliamentary privilege has grown against the prerogatives of the Crown and the authority of the ordinary law and the special rights of the House of Lords which England has.

మొట్టమొదట సిద్ధాంతమును సృష్టికరిద్దాము.

The fundamental principle is that the members of Parliament or of the Legislature have the same rights and obligations as any other ordinary citizens. They cannot claim exemptions from the ordinary law. But the Members of Parliament or of the Legislature are the representatives of the people to do some work on behalf of the people, and hence have a representative character.

పారికి ఈ హక్కులు ఉన్నవి.

"Freedom of expression, i.e., freedom to say what they intend and freedom from arrest when they attend the Legislature."

"To ensure freedom in the due discharge of their obligations in their representative character, parliamentary privilege is an encroachment on the ordinary law and its privilege."

అది fundamental principle. శాసనసభ్యుడు ఐనంత మాత్రాన, పార్లమెంటుసభ్యుడు అయినంతమాత్రాన అన్ని privileges వస్తాయా? ఆకాశం భూమిమధ్య ఎవ్వరు ముట్టుకొనడానికి పీలులేదని అనడము అసందర్భము, అర్థరహితము. మన గౌరవసభ్యులు నెరవేర్చే కార్యక్రమాలతో సభ్యులకు గౌరవ భంగము లేకుండా, interference లేకుండా వారు సక్రమముగా వారి representative character ను వినియోగించుకోవడానికి privilege ఏర్పడిందితప్ప

“It is not freedom from the ordinary law and it has its own limitations. Parliamentary privilege is the same as the rights which the House has collectively and which each member has individually also.”

To constitute a breach of privilege, a libel upon a member must concern the character or conduct of the member in that capacity and the conduct or the language on which the libel is based must be actions performed or words uttered in the actual transaction of the business of the House.

That is the primary requisite before a breach of privilege is said to have occurred. That is a fundamental right.

Even charging members with conduct which renders them unworthy to sit in Parliament and to criticise the House.....

Sir, I do not propose to take a large number of cases on the subject.

Mr. Speaker: The Hon. Member has explained and I give you full time to explain the position.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి: ఏదయినా ఒక point అర్థం చేసుకోవాలంటే, ముందు మనం మూల సిద్ధాంతాలన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. అలా చేసుకోవకపోతే చాలా confusion వస్తుంది.

The so-called privilege is an encroachment on the ordinary law. It is confined to particular limits as also on our conduct and character as representatives of the people. They must not be encroached upon. They must not be interfered with.

*Privilege Motion Re :
Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District*

So far as freedom of expression is concerned we have got unqualified freedom of expression so far as the debates are concerned.

చర్చల సందర్భంలో మనం ఏమి మాట్లాడినా మనకు స్వాతంత్ర్యం ఉన్నది కాని, నేను, ప్రక్కన కూర్చున్న ఒక గిద్దరితో తగువు లాడితే దానికి privilege లేదు.

Privilege exists so far as the freedom of expression is concerned during the debate on a subject in Parliament and not otherwise.

మనకు freedom of arrest ఉన్నది. లాయర్లకు witnesses కు కోర్టుకు వెళ్లేటప్పుడు కాని కోర్టునుంచి వచ్చేటప్పుడుగాని freedom of arrest ఉన్నట్లు తమకు తెలుసును. అవిధంగా ఎందుకని ఉన్నది ? దాని fundamantal principle ఏమిటి ? అని మనం పరిశీలించాలి.

"They are not going there in their individual capacity. They are going to represent either as lawyers or as witnesses and the same is extended to the Members of the House because they come in a representative character to represent the people and not in their individual capacity."

Mr. Speaker : To help the House which is a sovereign body.....

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : ఎల్లమందారెడ్డిగారు ఏదో చదివారు. అసలు privilege అనేది ఏమిటి? It concerns only the member of the House, Sir. Election లో ఉన్నవాడు గెలుస్తాడో, ఓడిపోతాడో తెలియదు. దారిన ఉన్న వారందరికీ privilege లేదు. Contest చేసినంతమాత్రాన privilege కాదు. Privileges exist only for the Hon'ble members of the House, the House collectively, and the Hon'ble Speaker. అంతేకప్పుడు హోలో పోట్లాడుకోవచ్చు. దారిలో మాట్లాడుకోవచ్చు. ఎన్నికల సందర్భంలో ఏమి మాట్లాడినా అది privilege కాదు. Page 74 లో వున్న విషయం ఎల్లమందారెడ్డిగారికి పూర్తిగా బోధపడిందో, లేదో; లేక సగం వదిలి తక్కినది మానవరూపధనులతో ఏమో ఒక case లేను చదివి వివేచనను కలుపుకు వచ్చి బంధితమై ఉద్భ్రష్ట గెలుస్తారో, ఓడిపోతారో తెలియదు. అది ఏలేమిషయం. Election దరఖాస్తులు విషయం తెలియదు. ఏమో చెప్పారు.

The grounds on which an election is based have nothing to do with the breach of privilege. If you refer to the Representation of Peoples Act, you will see that no question of breach of privilege has arisen. Breach of privilege arises only when a member takes the oath of office and he becomes a member. I request you Sir, to bear this in mind, that privilege occurs only to a member in his individual capacity or to the House in its collective capacity.

తరువాత శ్రీరామమూర్తిగారు future performance of duties అన్నారు. Future performance అంటే దేశంలో ఉన్న మూడుకోట్లమంది ప్రజలుకూడా నభ్యులు కావడానికి ఈ దేశంలో హక్కు ఉన్నది. అందుచేత వారందరికి privilege apply అవుతుందని అర్థం కాదు. Future performance అంటే శ్రీరామమూర్తిగారు శాసనసభ్యులుగా ఉండి, ఇంకో 2, 3 నెలలలోనో సంవత్సరంలోనో రాబోయే బిల్లుపైన, లేక ఇంకొక కార్యక్రమంపైన తమ అభిప్రాయాలను చెప్పుకుండా వారిని అడ్డుకునే అది future performance of duty అవుతుంది.

You may also take note of the fact that future performance of duty is relevant in the case of a member and not a person who is a potential member. In that case there is no question of privilege. Therefore, it is absolutely clear that is no question of breach of privilege involved in this. The Speaker has the same privilege as the High Court, which cannot be treated lightly by any member of the House. A member cannot question it as a breach of privilege. There are cases on that point also which show that one should not treat them light-heartedly. So, sir, the fundamental principle being accepted, I submit to the House that this does not amount to a breach of privilege and request you, Sir, to give your ruling viewing the point in that light.

Mr. Speaker: I must impress upon the Chief Minister, if he committed a breach of privilege.

అటువంటి right అది.

(At this stage, Sri G. Latchanna was on his legs to speak.)

*Privilege Motion Re:
Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District*

Mr. Speaker : I have already told you clearly. Will you please sit down ?

Sri G. Latchanna : Yes, Sir, I will sit down. But, on a point of information, Sir.

Mr. Speaker : No information whatsoever.

Will you please sit down. Order order.

Sri G. Latchanna (Sompeta) : On a point of order, Sir.

Mr. Speaker : Point of order ఏమిటో చెప్పండి.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : సభాసభ్యులు ఇంకా మాట్లాడే అవకాశం ఉన్నది కాబట్టి, ఈ లోగా మా డెమోక్రాట్ పక్షానికి మాట్లాడే అవకాశం ఇవ్వడం point of order క్రిందకు రాదా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ : సభాసభ్యులు మాట్లాడవలసిన అవసరం లేదు. ప్రభుత్వం తరపున ఒకరు మాట్లాడారు. That is enough. Therefore I am not calling anybody. There is no point of order. I must congratulate Mr. G. Yellamanda Reddi for having ably argued his case, whatever may be the result. ఎల్లమందారెడ్డి లాయరు కాకపోయినా చక్కగా చదువుకొని వచ్చారు. I am glad. Now, I am going to give my ruling and let there be no further discussion.

ఇక ఏమీలేదు. ఒకరు ప్రతిపక్షం నుంచి ఒకరు ప్రభుత్వపక్షం నుంచి argue చేశారు.

శ్రీ రామమూర్తిగారు : చెప్పినటువంటి fundamental rights యందు లోనికి భావ ప్రసాదాలు, religious rights మొదలైనవి ఈ chapter క్రిందకు రావు. ఈ chapter కు దీనికి సంబంధములేదు. ఈ fundamental rights అనేవి రాజ్యాంగంలో ఉన్నాయి. ఆ మొదటి రాజ్యాంగంలో, మన రాజ్యాంగంలో, పోలండు రాజ్యాంగంలో ఈ fundamental rights ఉన్నాయి. అలాగే ప్రతిదేశంలోను చాళివారి రాజ్యాంగం అనుకూలమైనవారు ఇంద్రుడుగా traditional గా వచ్చినవి. కొన్ని written గా రాజ్యాంగంలో ఉన్నాయి. మన రాజ్యాంగంలో, మన రాజ్యాంగం ప్రకారం మనకు ఇది rights క్రిందకు వస్తుంది అన్నది. I am glad. I agree with the principle enunciated by Mr. Sreeramamurthy.

ఇక మనముందు ఉన్న ప్రశ్నల్లా, ఎన్నికల ఉపన్యాసాలలో మంత్రులు undue influence చేశారు అనేది. అటువంటిది జరిగినది అని అనుకొన్నప్పుడు ఎలక్షన్ ట్రిబ్యునల్స్ కు వెళ్ళవలెనుగాని, అది ప్రివిలేజ్ క్రిందకు రాదు. ఈమధ్య బండుకూడ ఉపయోగించరాదు అని ఒక సందర్భంలో చెప్పినారు. అవన్నీ fundamental rights క్రిందకు రావు. ఎన్నికల తగవులు అన్ని ఇక్కడకురావు. ఎన్నికల తగవులు వేరు, fundamental rights వేరు. ప్రివిలేజ్ అన్నది, ఒక ప్రత్యేకమైన quality. దానికి ఒక special significance, ఒక ప్రత్యేకమైన right ఉన్నది. అలాగే House కు కూడ ఒక ప్రత్యేకత ఉన్నది. House ను బట్టి, Speaker కు కొన్ని privileges వచ్చాయి. House కు సంబంధించినంత వరకు, అవసరమైతే మనను ఏమైన అన్నట్లయితే జడ్జినికూడ మనం అరెస్టు చేయవచ్చు. అటువంటి హక్కులు లా ప్రకారం మనకు వర్పడింది. రాజ్యాంగములో 194 ఆర్టికల్ ప్రకారం freedom of speech ఉన్నది, ఈ సభలో గౌరవ సభ్యులు ఏమి మాట్లాడినా దీనిపై సాక్ష్యంగాని, సంప్రదింపులుగాని, చేయడానికి వీలులేదు. మీరు ఎవరిమీద, ఎవరిపై అడిగా, ఎవరూ ఏమీ అనడానికి వీలులేదు. కాని సభ యొక్క గౌరవం, మర్యాద కాపాడడానికి, వీలుగా మనం, కొన్ని రూల్స్ చేసుకొన్నాము. దానికి అనుగుణంగా, మర్యాదగా మనం మాట్లాడుకొంటాము.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : ఇక్కడ తిట్లు తిట్టినా, House ను అడిగే హక్కు ఎవరికీలేదు. అలా అని అందరిని తిట్టడం మంచిదికాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : బయట మాట్లాడినట్లయితే ఆ విధంగా, కోర్టువారు కోపపెయ్యవచ్చు. కాని ఇక్కడ అలాంటిది లేదు. అలా అని మర్యాదతప్పి అడ్డకోలుగా మాట్లాడడం తప్పు. మనకు అటువంటి హక్కులు ఉన్నాయి.

You are all gentlemen, representatives of the people elected to this sovereign body. You naturally observe some decorum and some principle.

బయట ఏదో జరిగితే దానికి ఇక్కడ సంబంధం లేదు. House of Commons లో ఏదైనా ఇటువంటిది జరిగినట్లయితే చెప్పండి.

Article 194 (3) reads thus : "In other respects the powers, privileges and immunities of a House of the Legislature of a State, and of the members and the committees of a House of such Legislature shall be such as may from time to time be defined by the House."

*Privilege Motion Re :
Public Speeches delivered by the
Hon. Chief Minister in the Villages of
Atmakur Taluka, Nellore District*

lature by law, and, until so defined, shall be those of the House of Commons of the Parliament of the United Kingdom, and of its members and committees, at the commencement of this Constitution."

మేన్ పార్లమెంటరీ ప్రాక్టీస్ లో స్పష్టంగా ఉన్నది. New privileges cannot be claimed. అంటే రోజూ క్రొత్త క్రొత్త ఆర్గ్యుమెంటు చేసినంత మాత్రాన ఈ ప్రీవిలేజ్ వచ్చేదికాదు. ఎస్టాబ్లిష్ అయి ఉన్న హక్కులే ఉంటవి. హౌస్ ఆఫ్ కామన్సులో గాని, మేన్ పార్లమెంటరీ ప్రాక్టీస్ లో గాని, ఏదైన ఒక కేసు తీసుకొనివచ్చి చూపించితేగాని, ఈ ప్రీవిలేజ్ అనే సునిశితమైన కత్తిని ఉపయోగించను. ఇకపోతే వ్యాయం, ధర్మం గురించి మాట్లాడదలచుకొంటే, ఆ విధంగా మాట్లాడుకోడానికి అందరికీ హక్కు వున్నది. పార్లమెంటులో ఆ విధంగా మీరు మాట్లాడుకోవచ్చు. దానియొక్క మంచిచెడ్డలను ప్రజలే, మరళి వచ్చే ఎన్నికలలో జడ్జి చేస్తారు.

Therefore, please don't confuse the general principles of justice, equity, dharmam with proper administration, mal-administration, corruption.

"మీ ఉద్యోగులంతా అంచం తీసుకొంటున్నారు. కాబట్టి దానివల్ల మాకు నష్టం వచ్చింది" అని అది ప్రీవిలేజి క్రిందకు తీసుకొనివస్తారా? అంటే అటువంటివి రావు. Particular cases లో ప్రీవిలేజ్ ఉంటాయి. వీటికి clear గా instances ఉన్నాయి.

"No new principles can be created. Privileges of Parliament are rights which are absolutely necessary for the due execution of its powers. They are enjoyed by individual members because the House cannot perform its functions without the unimpeded use of the services of its members.

స్పీకర్ కూడా అంగీకరించాల్సి వాడే అయినప్పటికీ, House యొక్క House యొక్క dignity ని కాపాడడానికి కొన్ని ప్రత్యేక మేజర్స్ హక్కులు స్పీకరుకు ఉన్నాయి. ఆ హక్కులు కూడా కొన్ని ప్రత్యేక మేజర్స్ లో ఉన్నాయి.

So, I agree with the Government exponent that the question of privilege does not arise till a member is actually elected, for it is an artificial obstruction of a person who has already become a member from discharging his duty.

ఎన్నికలలో 'కాంగ్రెస్' పోటీకి అనుకూలంగా ఉండేలా చేయడానికి 'సోమశిల' రూపు' అని ఒక పార్టీ వారు అంటే అవకాశం వారు సమాధానం చెప్పినట్లు? అధికారింలో ఉన్న పార్టీ కాంగ్రెస్ కాబట్టి, "కాంగ్రెస్ గెలిస్తేనే సోమశిల వస్తుంది" అని ఏదో రీతిగా reply పూర్తి అయ్యివుంటుంది ఎలాగ ఉంటారు? ఇవన్నీ మామూలుగా ఎన్నికల ప్రచారంలో జరిగే విషయాలు. అందులో మొదలు ఎల్లప్పుడు కానీదే అసలు సమస్యే ఉద్భవించదు. పశ్చాత్తాపం జరిగిన విషయం కాదు ఇది. ఇటువంటివి ఎన్నికల ప్రతిభలున్న చూడవలసిన విషయాలు గానీ, ప్రీవీలేజెస్ క్రిందకు రావు. మొదలు అయివుండి, ఆయన డ్యూటీస్ కు ఏమైన obstruction జరిగినట్లయితే అది వేరొస్తాంది. అదీగాక ఎప్పుడో జరిగిన విషయం కూడా అయి ఉండకూడదు. ఉదాహరణకు గోపాత్య బిల్లు ఉన్నది. "ఆ బిల్లుపై సరిగా ఒటు చేయకపోయినట్లయితే జాగ్రత్త" అని ఎవరైనా ఒక సభ్యుని బెడదించినట్లయితే, అది మెంబర్స్ మేటరు కాబట్టి, హౌస్ కు సంబంధించి డ్యూటీస్ క్రిందకు వస్తుంది. లటువంటివాటి గురించి మేన్ పార్లమెంటరీ ప్రాక్టీస్ లో స్పష్టంగా ఉన్నది. 'Molestation and obstruction, personal violence, insult, obstacles, etc.' యివి ప్రీవీలేజెస్ క్రిందకు వస్తాయి. మావాళ్ళు వస్తేనే మీకు సోమశిల వస్తుంది అని చెప్పకోవడంలో ప్రీవీలేజెస్ వీలులేదు అవసరం అనుకుంటే అటువంటి విషయాలలో ఎన్నికల వ్యాయస్థానాలకు పోవచ్చుకనుక ఇది ప్రీవీలేజెస్ క్రిందకు రాదు.

I therefore disallow not only this privilege motion, but also such motions which are merely based upon some speeches made by Minister or other members or some words uttered here and there; it must actually lead to a sort of violence or semi-violence, prevention, obstruction, threats, etc. This is my ruling.

*శ్రీ పి. నరసింహస్వామి (పాలకొండ): On a Point of order sir! నేను జనవరి 24 న ఒక ప్రశ్న పంపించాను. తమరు బడ్జెట్టు వర్క సందర్భంలో మాట్లాడమని నెలవిచ్చారు. ఈ చర్చలో మాట్లాడడానికి తగినంత సమయం లేదు. అందుచేత ఆ విషయం గురించి సరికొల్పినా?

మిస్టర్ స్పీకర్: నేను ఏ ఆర్డరు యిచ్చాను. అది పూర్తిగా ముగిసిపోయింది. నేను యిచ్చిన ఆర్డరు ప్రకారం మాట్లాడడానికి తగినంత సమయం లేదు. అందుచేత ఆ విషయం గురించి సరికొల్పినా?

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Test Audit Note on the account of The Hyderabad State Financial Corporation for the year 1955-56.

Sri N. Sanjeeva Reddy : Mr. Speaker, Sir, I beg to lay on the Table under Section 37 (7) of the State Financial Corporation Act 1951, 13 copies of the Test Audit Note on the account of The Hyderabad State Financial Corporation for the year 1955-56 together with the copies of the replies of the Corporation.

Mr. Speaker: Papers laid on the Table of the House.

BUSINESS OF THE HOUSE

మిస్టర్ స్పీకర్ : డిమాండ్లపై చర్చ ప్రారంభించేముందు ఒకవిషయాన్ని మనవి చేయదలచుకున్నాను. ఇప్పుడు మన గౌరవసభ్యులు చాలామంది బడ్జెట్ చర్చలలో పాల్గొనవలెనని ఐతూహల పడుతున్నారు. ఈ రోజు, రేపు మనము చర్చించబోయే డిమాండ్లను గురించి పలువురు సభ్యులు తమ అభిప్రాయములు చెప్పదలచారు. చర్చలకు కేటాయించబడ్డ సమయాన్ని ఆయా పార్టీల సభ్యుల సంఖ్యనుబట్టి కేటాయించబడతాను. మొత్తం సభ్యులసంఖ్య 302. అందులో ఒకరు స్పీకరు. ఒక నియోజకవర్గం ఖాళీగావున్నది అనగా యీ చర్చలలో పాల్గొనే ఖగత సభ్యులసంఖ్య మూడువందలు. వీరిలో కాంగ్రెసువారు 187, ప్రతిపక్షములవారు అందరూ కలిసి 113. శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి గ్రూపులో ఇప్పుడు 6 గురు మాత్రమే ఉన్నారు. ఈ ఆగుగురిని ఒక గ్రూపుగా గుర్తించడం కష్టం. ఇదివరలో తొమ్మిదుగురు వారుండేవారు. వారి గ్రూపుసంఖ్య ఇంకా తగ్గితే వారిని ఒక గ్రూపుగా పరిగణించబాలనే మోసని అనుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (నత్తెనపల్లి) : ఆంధ్ర శాసనసభలో ఇద్దరూ, ముగ్గురూ సంఖ్యగల గ్రూపులనుకూడా రికార్డులో చేశారు.

*** శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :** అధ్యక్షాగారి కోరికనుసరించి సంఖ్యను కనిపెట్టే విధంగా నిర్ణయించుకొని గ్రూపులను పరిగణిస్తే బాగుంటుంది. ఇద్దరూ, ముగ్గురూ సభ్యులున్న గ్రూపులనుకూడా పరిగణించదలిస్తే శాసనసభా చర్చక్రమాన్ని ఇదమిత్తంగా తేల్చుకోవలసి వచ్చినప్పుడు తమరు చాలమంది తమ చేబడుకు వెలుపలకు ఉంటుంది. అందువల్ల ఏదో ఒక కనిష్టసంఖ్యను నిర్ణయించాలి. ఈ విషయాన్ని బడ్జెట్ ఎడ్యుకేషన్ కమిటీకి సూచించి తమరు నిర్ణయిస్తే బాగుంటుందనుకుంటున్నాను.

పార్టీగాను అంతకు తక్కువగా ఒక మినిమముకు మించి సభ్యులుగలవాటిని గ్రూపులుగాను నిర్ణయించడం మంచిది.

శ్రీ పిల్లలమజ్జి వేంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) : ముఖ్యమంత్రిగారు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయంలో కొంత బలమున్నది. లోక్ సభలో తొమ్మిదిమంది సభ్యులుగల సోషలిస్టులను ఒక గ్రూపుగా పరిగణించాడు. 5 వందలమంది సభ్యులుగల లోక్ సభలో 9 మందిని ఒక గ్రూపుగా పరిగణించినప్పుడు ఆ నిష్పత్తిలో 5 లేక 6 గురు సభ్యులున్నచో గ్రూపుగా పరిగణించడం సబబని తమకు మనవి చేసుకొంటున్నాను.

Sri J. T. Fernandez : On a point of submission Sir. What would be the position of a nominated Member like myself in case of discussion. I am here to safeguard the interests of my community and I want. But if my speaking depends only on numbers then I would not have the right. It would be a negation of the very nomination. So, I would like to have your ruling Sir.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అంధ్ర శాసనసభలో ఇద్దరూ, ముగ్గురూ ఉన్న గ్రూపులనుకూడా అంగీకరించారు.

శ్రీ కె. వెంకటరావు : ఆ శాసనసభ సంఖ్య యెంత ?

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : శ్రీ పిల్లలమజ్జి వేంకటేశ్వర్లుగారు నిష్పత్తిని గురించి చెప్పారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఏదో ఒక మినిమము ఉండాలన్నారు. ఈవాడున్న పరిస్థితులలో పార్టీల బలాబలాలు ఎప్పటికప్పుడు మారవచ్చు. అందువల్ల మా గ్రూపునుకూడా పరిగణించవలెనని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జి. బద్రిన్న : శ్రీ ఫెర్నాండెజ్ గారు కాంగ్రెసుపార్టీలో వారా లేక ఏ పార్టీకి చెందని స్వతంత్రులా ?

మున్సింగ్ : స్వతంత్రులను ఒక పార్టీకి చేరినది స్వతంత్రులు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : వారు కాంగ్రెసులో నాల్గదాల్లో సభ్యుడుకూడా కాదు.

శ్రీ ఎన్. కె. వి. కృష్ణాచార్య : అధ్యక్షా, మీ రూపొందించిన సందేహ objection పెట్టడంతో, అయితే, ఉటువంటి *disputing* situations అన్ని వస్తువుంటాయి. అంతే కాకుండా ఇంకోక విషయం ఉన్నది. *Recognised political parties* తరపున *representatives*గా ఎవరైతే *House of* నిష్పత్తియితే సంబంధించి నిమిత్తం లేకుండా వారిని *recognise* చేయాలి.

సిందిగా నేను కోరుతున్నాను. ఇప్పుడది ruling క్రింద వచ్చినట్లయితే, మళ్ళీ అటువంటి situation రేపుగాని ఎల్లుండిగాని వచ్చినప్పుడు, మళ్ళీ ఆ విషయమై మనవిచేసేవసరి ఉండదు. కాబట్టి ఈ విషయాన్ని మీ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. పార్లమెంటులో అంతమంది సభ్యులు ఉన్నప్పటికీ, ఏమంది ఉన్న Socialists ను ప్రత్యేకంగా ఒక పార్టీక్రింద ఆ House లో recognition ఇచ్చారు అంటే, దానికి కారణం వారు ఒక political party తరపున వచ్చారనే. కాబట్టి ఇక్కడ కూడా ఆ విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకోవలసిందిగా నేను విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఇంకొక point కూడా వచ్చింది. All India party అయితే, అందులో ఒకరైన, ఇద్దరైన అది వేరే question అవుతుంది. తరువాత All India లో ఎక్కడా లేని party ఏర్పాటుచేసుకొనడమనేది మరొకటి. అంటే ముగ్గురు నలుగురు ప్రోగు చేసుకొని కొత్తగా ఒక పార్టీని పెట్టుకొనడం ఈ విధంగా రెండురకాలు వున్నాయి, తరువాత Praja Socialist Party అనేది it is an All India Party. Socialist Party also is an All India Party. మీది ప్రజాపార్టీ అనేది Provincial Party. It was a party in the State and it was in the Congress. Now you have gone out. తర్కనవాక్కు Congress లో amalgamate అయిపోయినారు. అన్నారు. తరువాత పదిమందికలసి మేము ఒక పార్టీ అని అంటూఉంటారు. అటువంటివారి విషయంలో ఒక ఎక్కువ సంఖ్య నియమించవలసియుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. కె. వి. కృష్ణావతారం : I agree with you, Sir. All India Party అయితే, parliamentary level మీద వారికి ఆ పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. అదేవిధంగా ఇప్పుడు state లో ఒక recognised provincial party అయితే, provincial legislature కు సంబంధించినంతవరకు ఆ పార్టీక్రింద మీరు తీసుకోవచ్చు. దీంతో సంబంధిత నిమిత్తంలేదు. All India level లో, వారు చూచినప్పుడు state level లో, ఒక recognised political party క్రింద వచ్చినవారిని సంబంధిత నిమిత్తం లేకుండా చేయవచ్చు. Independent విషయంలో వారందరినీ ఒక group క్రింద recognise చేయడం అనవసరం. వేరుకాని ఒక party తరపున వచ్చినవంటివారి విషయంలో ఇప్పుడు వారి సంబంధిత నిమిత్తంలేదు. ఇన్ని అవకాశమంది voters, 3 per cent of the voters కు తగ్గుకుండా ఉన్నట్లయితే, వారిని ఒక political party గా recognise చేయవచ్చు అవుతుంది. Election Commission ఎలా ప్రకారం, కాబట్టి, ఒక party తరపున వచ్చినవారు ఒకరికొకరు అడ్డంకులు పెట్టుకుంటున్నారని request you to consider this matter and to arrive at a considered opinion.

మిస్టర్ స్పీకర్ : అది Business Committee లో పెట్టిచూస్తాము. అది ఎట్లా ఉన్నా, మీకు టైము శగ్గుతున్నది. ఇప్పుడు 240 plus 240 = 480 నిమిషాలు time ఉంది. దీంతో కొంత తగ్గిందికూడా. ఈ 480 నిమిషాలలో రెండురోజులకు కలిపి 272 నిమిషాలు కాంగ్రెసుకును, opposition వారికి 104 నిమిషాలు వస్తుంది. అంటే కమ్యూనిస్టులకు 70 నిమిషాలు వస్తుంది. Democratsకు 54 నిమిషాలు, Socialistsకు 30 నిమిషాలు, Nationalistsకు 26 నిమిషాలు, Independents కు 12 నిమిషాలు, ప్రజాపార్టీకి 6 నిమిషాలు తక్కిన పక్షులందరికీ కలిపి 10 నిమిషాలు.

There is Mr. Fernandez; I cannot recognise Mr. Fernandez as a separate group, but I shall recognise his importance on any particular question relating to Anglo-Indians. For instance, when the subject of education of Anglo-Indians comes up, naturally, I expect him to vindicate their rights.

Mr. J. T. Fernandez (nominated-Ango-Indian):
That is all right, Sir.

శ్రీ జి. నరసింహమూర్తి (అమలాపురం - జనరల్): అధ్యక్షా, నేను శ్రీ చెన్నప్పగారు ఇప్పుడు విడిపిడిగా independents గా ఉన్నాము, కమక మా అందరిని కలిపే వ రినుందా అ general time ?

మిస్టర్ స్పీకర్ : శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్యగారి గ్రూపుకు ఇచ్చింది 12 నిమిషాలు
తెండు రోజులకు. మీకంతా general గా ఇచ్చిన 10 నిమిషాలతో వస్తుంది.

BUDGET FOR 1959-60 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

DEMAND No. X—Heads of State, Ministers and Headquarters staff—Rs. 137,38,900.

Sri N. Sanjeeva Reddy : Sir, On the recommendation of the Governor, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,37,38,900 under Demand No. X—Heads of State, Ministers and Head quarters Staff."

Mr. Speaker : Motion moved.

అందుచేత ప్రతి పక్షానికీ సమాన అవకాశం కల్పించి, అందరినీ ఒకటే పాతాళపు, కాదాళపు కైగంటిపై కూర్చోబెట్టే ప్రయత్నం చేయాలి.

కానాడు ఎక్కువగా మాట్లాడి ఈ సభ్యులయొక్క సమయాన్ని తీసుకోవడం సంశయం కాదనుకొంటాను. శనివారము చెప్పిన విషయాలలో దీనికి సంబంధించినవి విపులంగా చెప్పాను. కాబట్టి ఈ విషయంగురించి మళ్ళీ ఇప్పుడే ఎక్కువ చెప్పేదానికంటే, సభ్యులు చెప్పింది విని, వాటికి సమాధానం చెప్పేప్పుడు మాట్లాడితే బాగుంటుందని అనుకొంటాను. అందులోను, కాంగ్రెసు సభ్యులకు, లీడర్స్ కు కలిసి time fix చేసినారు కాబట్టి, ఇప్పుడే నేను ఎక్కువగా మాట్లాడినట్లైతే ఇతర సభ్యులకు మాట్లాడడానికి తక్కువ అవకాశం ఉంటుంది. శ్రీ వెంకటేశ్వర్లుగారు మొన్న మాట్లాడుతూ, గవర్నరుకునూ, రాజప్రవన్ కునూ రెండులక్షలు ఖర్చుపెడుతున్నారు, అది చాలా అక్రమము. అన్యాయము, దుర్మార్గము అని అన్నారు. వీరు ఎందుకుగానూ అంత ఖర్చుపెడుతున్నారని వారు తెలుసుకొనిఉంటే, ఈమాట అనిఉండదని నా ఉద్దేశము. ఇది ఒక్కగవర్నరుకు వసతులు కల్పించడానికి కాదు. వారు ఒక్క పర్యాయము అక్కడికిపోయి అయినా చూస్తే బాగుంటుందేమో అనుకొంటాను. భారతదేశంలోఉన్న రాజభవన్ లన్నిటిపైకి, two bed rooms ఉన్న Raj Bhavan ఇదొక్కటే. Guests ఎవరువచ్చినా, తనవరుపు, తన వస్తువులన్నీ తీసుకొని ఇంకొక గదిలోకి పోతూఉంటారు. జనవార్ లాల్ నెహ్రూ వచ్చినా, మార్షల్ టెటో వచ్చినా, లేక ఇంకెవరైనా, guests వచ్చినా, they have to vacate his bed room. అ whole house లో మూడే bed rooms ఉన్నాయి. సాధారణంగా, పెద్దవాళ్ళు వచ్చినప్పుడు, అక్కడే దించడంధర్మం. లేకపోతే వారిని గౌరవించినట్లు ఉండదు. వారిని దించడానికి బయట ఇళ్ళు లేకపోలేదు. హైదరాబాద్ లో పెద్దఇళ్ళే ఉన్నాయి. But that is not courtesy. Raj Bhavan is the representative symbol of the Government, of all of us, people. Guests ను అయనదగ్గర ఉంచుకొని గౌరవించాలనే ఆచారము ఉన్నది. ఇప్పుడు ఢిల్లీలో guests ను రాష్ట్ర పతిభవన్ లో దింపుతారు. అది ఆచారము. మనకు ప్రతినిధిగా వాళ్ళుఉన్నప్పుడు వాళ్ళదగ్గర దిశించుకొని గౌరవించాలి. అందులో మన గవర్నరుగారు చాలా ఆదరణ పూర్వకంగా కలిపినవాళ్ళను తనదగ్గర ఉంచుకోవాలని భావిస్తూ ఉంటారు. వారికి ఇబ్బంది కలిగించేట్లు ఉన్న మూడు రూములను వారికిని ఒక్కొక్క పర్యాయం వెళ్ళిపోతూ ఉంటారు. రెండు మూడేళ్ళలో ఇలాంటి ఇబ్బందులకు గురిఅవుతున్నారు. అందుకే వేళ్ళన అరు guest rooms కట్టమన్నాము. అదికూడా బలవంతముతో కట్టించామనే చెప్పాలి. అదికూడా guests కిచ్చుకాదు. ఈ రాజభవన్ లోఉన్న అ two rooms guests కు చాలు. అందులో guests ను దింపుకొంటారు. కాని అ guests యొక్క personal staff ఉండేందుకు అక్కడ చాలా ఇబ్బందిగా ఉంది. గృహ శాఖకారుకు

ప్రక్కన ఆరు guest rooms కట్టమన్నాము. అదికూడా సేనై సేను బల వంశముగా కట్టించాననే చెప్పాలి. ఎందుకంటే. మనగవర్నరుగారు ఎప్పుడు economy, economy అని అంటూ ఉంటారు. తనకుఉన్న Military Secretary ని కూడా అక్కర లేదనుకొన్నాడు. Just imagine ఇదివరకు శ్రీ యశోదన్ సింగ్ గారు ఉండేవారు. వారు పోయినతరువాత, మళ్ళీ ఇంకొకరిని వేసుకొనలేదు. ఎందుకప్పా అనవసరంగా, రెండురోజులకు? I can manage with one అని అన్నాడు. కాబట్టి ఆయన ఏదో అట్టహాసాన్ని కోరే వారుకారు. ఆయనే ఖర్చు తగ్గించుకొంటున్నాడు. ఆ వచ్చే అతిథులుకూడా, వారి personal friends కాదు. వాళ్ళు State guests. ఆవిధంగా వారిని గౌరవించడానికి దగ్గర దించుకొంటారు. కాని అలాంటి Guests వచ్చినప్పుడు వారిని తమవద్దనే దించుకొన్న, ఆ guests యొక్క personal staff ను, అంటే Private Secretary మొదలైనవారిని రాజభవన్ లో దించడానికి వీలు లేకుండాఉన్నది. మొన్న మార్షల్ టిటోగారి personal staff ను ఎక్కడో దూరంగా వేరే guest houses లో పెట్టవలసినవచ్చింది. ఇలాంటి ఇబ్బందులకు గురిఅవుతూఉంటే, ప్రక్కన ఆరు guest rooms పెడదామని సేనై సలహా ఇచ్చాను. Main guests కు తన ఇంటిలోఉన్న main bed rooms ఇచ్చిన, వారి Personal Staff, Secretary మొదలైనవారు ఉండడానికిగాను ఆరు guest rooms కడుతున్నారు. తరుచాత, గవర్నరుగారి staff కు కూడ క్వార్టర్స్ కడుతున్నారు. State కు రాజభవనం అంటే గవర్నరుగారి స్వంత అట్టహాసమునకు కాదు. అది wrong impression.

ఇంకా మిగిలిన విషయాలు, ఈ డిమాక్రసీ, మంత్రులు — అన్నీ వస్తున్నాయి. వాటి నన్నిటిగురించి చర్చ విపులంగా జరుగుతుంది. ఏవై వా ఉంటే చర్చలో specific గా చెబుతూ, దానికి constructive గా ఏమి చేస్తే జాగుంటుందో కనీసం తీడర్లు, సలహాలు యిస్తే, పరిశీలన చేయించి, జవాబు దారిగా చెప్పించే వ్యవస్థ ఉన్నది. ప్రభుత్వానికి యివ్వడానికి వీలవుతుంది. (పొలిటిక్ గా కాదు.) జవాబుదానం సలహాలు యిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఈ డిమాండును, move చేస్తున్నాను—cut motions చూచాను. మొన్న కనివారం మాట్లాడుకొన్న వే cut motions లో ఉన్న విషయాలు, N. G. O's గురించి మాట్లాడినాము. సేను చెప్పినది, Finance Minister గారు చెప్పినది అదే. తిరిగి ఆ విషయాలే మాట్లాడితే సేను చెప్పగలిగేది ఏమిలేదు. కొత్తవి చెబితే జాగుంటుంది. పోతవద్దంతలో చెబితే సేను బిల్లును, బిల్లును—thank అని చెప్పడం వోటుకు పెట్టడం జరుగుతుంది. బిల్లుకు గ్రాహకం అవుతుంది. కాబట్టి కొత్త సలహాలు చెబుతామని అనినా ఈ డిమాండును move చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : కోడలి స్థానము లిచ్చిన గౌ. శ్రీమంతులు ఇప్పుడు నాటివి ప్రతిపాదిస్తారు.

DEMAND No. X— Heads of State, Ministers and Headquarters staff— Rs. 1,37,38,900/-

Sri R. Narayana Reddy : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for their adamant refusal to concede the just demands of the N.G.Os. and other low paid Government employees.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for their inability to root out corruption, red-tapism, favouritism and nepotism.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for practising gross discrimination against the opposition parties.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for refusing to concede the just demands of the non-gazetted officers and other low paid Government servants.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for maintaining a top heavy expenditure in the Administration.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Ministers for refusing to reduce their salaries as an example for the other high paid officials to follow.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for putting heavy burdens of taxation on the poor, and their refusal to tax the well-to-do sections of the Society.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government of their inability to root out corruption, nepotism, favouritism & redtapism in the Administration.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for allowing the members of the ruling party to put undue and undemocratic pressure on the officials for their selfish, political and personal ends.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To criticise the Government for following a naked policy of discrimination against the opposition parties in general and Communist party in particular.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Dr. M. Chenna Reddy (Vicarabad-General) : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss about the undue interference of the Ministers in the day to day administration for the group and political purposes.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(తెలుగును రాజ్యంలో అధికార భాషగా నిర్ణయించి అవసరమైనదశలో
వారి వద్దతిని నిర్ణయించి అనుబంధ జరపవలెనని కోరుటకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(యన్. జి. ఓ. ల కోర్కెల మేరకు దేశంలోని జీవనప్రమాణాన్ని అన్వ
యించుచూ తగు విధంగా హరి జీతాలు నిర్ణయించనందుకు ప్రభుత్వ విధానాన్ని
విమర్శించుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(1. యన్. జి. ఓ. లకు జీవనప్రమాణాన్నిబట్టి జీతాలు పెంచనందులకు.)

(2. ప్లాఫ్ కాన్సిల్స్ నియమించి సమర్థవంతంగా పరిపాలన నిర్వహించ
నందుకు.)

(3. వద్దతులు, నిర్వహణ మొదలై అండ్ ఆగ్గనై టేషన్ విభాగాన్ని అన్ని
శాఖలలో సమర్థవంతమగు పాలనకై ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా కేంద్ర
ప్రభుత్వం, ప్లానింగ్ కమిషను ఆదేశమిచ్చినా అమలుపరచనందుకు)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(జిల్లా పరిపాలన నందటిని వికేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్య విధానం అమలు
జరుపుటకు వయోజనులచే సరాసరి ఎన్నుకోబడిన సభ్యులతో, వారినుండి
యెన్నుకోబడిన అభ్యర్థులను గల జిల్లా కాన్సిలును ఆపగించుచూ, అన్ని
శాఖలపై అధికారిగానున్న కేజీలు కలెక్టరును కాశ్యపుగా నిర్వహణాధి
కారిగా నిర్వహించుచూ శాసనం, తవలెనని కోరుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(మంత్రుల జీతాలు, వేతనాలు అయిదు వందల ముప్పాయలకు పెంచ
నందుకు)

Mr. Speaker : Now the Government

Sri S. Kasi Reddy (Podili) : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
 Heads of State, Ministers and Headquarters Staff by
 Rs. 100

(బడ్జెటుపై ఇవ్వబడిన కోట తీర్మానములపై తగిన చర్యలు తీసుకునే
 సంప్రదాయాన్ని అమలులో పెట్టనందుకు, జవాబు ఇవ్వనందుకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Baswa Maniah (Andole) : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
 Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
 Rs. 100

(Taking congress workers in cars of Ministers on
 Government tours.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
 Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
 Re. 1

(Non-cleaning of bugs in M. L. As. Quarters.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
 Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
 Re. 1

(Non-reducing of salaries of Ministers.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri M. Rajeswara Rao (Divi-Reserved) : Sir, I
 beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
 Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
 Rs. 100

(1. To discuss about the indiscriminate tours
 undertaken by the Ministers for purposes not connected
 with the affairs of the State ;

2. to impress upon the Government about the
 necessity to abolish the Board of Revenue and to
 appoint Regional Commissioners with all the power
 of the Board with a view to have a strict control over
 ensure efficiency in district administration

3. to impress upon the Government about the urgent necessity to prescribe certain standards for *viva voce* examinations to be conducted by the Public Service Commission ;

4. to impress upon the Government the urgent necessity to appoint a second Pay Committee with a judge of the High Court as its Chairman and giving due representation to the N. G. Os Association on the Committee ;

5. to impress upon the Government about the necessity to recognise the Secretariat administrative machinery by including the personnel working in all departments in a common pool and fixing seniority from the said common pool for the purposes of promotions arising in any Department.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Kakani Venkataratnam (Vuyyuru) : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(తమ పార్టీని బలపరచుకొనుటకును, బంధుప్రితితోను మంత్రులు నిత్యము పరిపాలనా వ్యవహారాలలో జోక్యం కలిగించుకుంటున్నందున పరిపాలన వ్యవస్థలో ఏర్పడిన ప్రతిష్టంభన చర్చించుటకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri Pillalamarri Venkateswarlu : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rst 1,37,38,900 for
Heads of Seate, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take steps to meet the demands of the N. G. Os. and appoint a Pay Commission to go into their demands.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take steps to introduce Telugu as Official language.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri Dharma Bhiksham (Nakrakal) : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(ఎస్. జి. టి. లా హరియు ఉపాధ్యాయులు, చప్రాసీలు మొదలగు ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల జీతాలగురించి పరిష్కరించుటలో విఫలత చెందినందులకు చర్యించుటకుగాను)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(అంధ్ర భిక్షులలో బిన్ను దూటును అన్నిటిని జ్ఞాతీయం చేయుటకై అవసరమైన పథకం సిద్ధం చేయకపోయినందులకు చర్యించుటకుగాను)

Mr Speaker : Motions moved.

Sri B. Sreeramamurthy : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the authoritative autocratic and arbitrary attitude of the Government in dealing with the issue of the raise in scales of pay of N.G.Os. in the State to correlate them with the abnormal increase of cost of living.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss and criticise the recent decision of Government to withdraw recognition to the Association of the non-gazetted officers of resolving to indulge with constitutional activity of agitation for the grievances and further for sending advance circulars to various authorities in the State to threaten them with break of service and other serious action contrary to the accepted principle of the Government behaving as an appellate authority instead of being a complaint and a prosecutor.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take
suitable and prompt action or even to send up replies to
the Legislators on matters brought to their notice of
either the officials or the Ministers.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to fix
up the maximum and minimum range of scales of pay
of the Government employees with a view to bridge them
to a ratio of 10 : 1 respectively as per the often repeated
Socialist Slogan of the Government.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to
appoint an administrative enquiry committee with judi-
cial persons to go into the question of the Government
influencing the Administration for their partisan, party
purposes as has been amply made out in several refer-
ences by the Hon. Members in the House.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss and criticise the deliberate and plan-
ned policy of the Government which leaves no spring of
democratic life in Andhra Pradesh either Administrative
machinery, Judiciary or University without being pollu-
ted and corrupted by the vindictive, partisan, anti-
democratic and caste-ridden attitudes and policies of
the ruling clique.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the often repeated public declaration
by the Government specially during by-elections in the
State that the Government will not intend to develop

ment activities in the areas which returned opposition party candidates which cut at the roots of democratic functions of a Government which usher in an era of Geographical disintegration, total eclipse of the opposition and a constant state of passive civil was in Andhra Pradesh.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri B. Ramakrishna Reddy : Sir, I beg to move :
To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To abolish Revenue Board and to advise the
Ministers to reduce their unnecessary tours.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Sri S. Kasi Reddy : Sir, I beg to move :
To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(మంత్రిల జీతాలను రు. 1000 ల నుండి రు. 500 లకు తగ్గించుకొనుట
ద్వారా పొదుపు ఉద్యమంలో మంత్రులు ఆదర్శప్రాయంగా ఉండుటకు
అంగీకరించనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(పెద్ద ఉద్యోగుల జీతాలను తగ్గించి చిన్న ఉద్యోగుల జీతాలు పెంచుటకు
పూనుకొనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(తాలూకా జిల్లా స్థాయిలలోనైనా ప్రభుత్వ వ్యవహారములు తెలుగు
భాషలో జరుపుటకు ప్రభుత్వం పూనుకొనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(మంత్రుల వనమాల రిపోర్టు ఉద్యోగులకు పట్టబడుతున్న

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(గవర్నరుగారి యొక్క మంత్రుల యొక్క ప్రయాణసందర్భములలో
పోలీసు బందోబస్తులను ఏర్పాటు చేయుటద్వారా అయ్యే అదనపు ఖర్చులను
రద్దుచేయుటకు ప్రభుత్వం పూనుకొనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసే అన్ని అనధికార కమిటీలలో ప్రతిపక్షాలకు
తగు స్థానమివ్వనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(మంత్రుల వర్గటన సందర్భాలలో ప్రజలు సమర్పించదలచుకున్న
మహజర్లను తీసుకుని తగు సమాధానములు చెప్పక నిరాకరించుచున్నందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(ప్రభుత్వ నిర్వహణలో జరుగుచున్న జాప్యంను తొలగించుటకు పూనుకొ
నందులకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

Smt. A. Kamala Devi (Alair) : Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(మంత్రుల యొక్క తీవ్ర, ఒత్తెముల, ఇండ్ల, తోటల, ప్రయాణ, రోడ్ల
అవసరముగు చిలాసాబులను చెల్లుబాడుచున్న దుబారా అధ్యుగురించి వర్షిం
చుటకు.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri D. Hanumanth Rao (Jagtlal) : Sir, I beg to
move:

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 100

(To discuss the failure of Government to secure economy and efficiency in administration and to introduce administrative reforms.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri K. Ramachandra Reddy : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters staff by
Rs. 1

(అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పరిపాలన వ్యవహారాలకు తెలుగు భాషలో
నడిపించడానికి ప్రభుత్వము గుర్తించి ఆమలు పెట్టినందున.)

Mr. Speaker : Motion moved.

Sri K. Punnayya (Patapatnam-Reserved) : Sir,
I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters Staff by
Rs. 100

(The Government failed to satisfy the demand of
the N. G. Os., in the revision of the pay scales.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters Staff by
Rs. 100

(That Pay Committee appointed by the Govern-
ment failed to satisfy the demand of the N.G.Os., in the
revision of the pay scales.)

To reduce the allotment of Rs. 1,37,38,900 for
Heads of State, Ministers and Headquarters Staff by
Rs. 100

(That Government failed to take steps on con-
struction of houses for the staff in the Headquarters.)

Mr. Speaker : Motions moved.

ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన ఏడాదికి చాలామంది
నారసబట్టలు ప్రతిపాదించిన కొంత డిమాండ్లు ఎవరూ ఎదుట వచ్చకు
ఉన్నవి.

శ్రీ ఏ. విశ్వేశ్వరరావు (మైసూరు) : అసెంబ్లీలో ముఖ్యమంత్రిగారు
move చేసిన ఈ డిమాండ్ మీద కొన్ని విషయాలు వెల్లడవు. ముఖ్యమంత్రిగారు

ముఖ్యమంత్రిగారు, ఆర్థికమంత్రిగారు బడ్జెటు జనరల్ డిటేలుమీన ఉపన్యాసాలు చేశారు. వారు చాలావాటికి సమాధానాలు చెప్పారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఏ విషయాలు అంగీకరిస్తూ మాట్లాడారో, వాటిలో ప్రధానమైన విషయాలు ఆర్థికమంత్రిగారు పరిగణనలోనికి తీసుకొనలేదేమోనని సందేహించవలసి వస్తోంది. ముఖ్యమంత్రిగారు చాలావిషయాలు - corruption మొదలైన వాటినిగురించి చెప్పారు. కాంగ్రెసు సభ్యుల ఉపన్యాసాలలోను, మంత్రులుచేసే ఉపన్యాసాలలోను వ్యత్యాసము ఉన్నదనే రూపములో, వాగు స్పష్టముగా పోసులో వెల్లడించారు. కాని ఆర్థికమంత్రిగారు వీటిని పరిగణనలోనికి తీసుకోకుండా మాట్లాడారా అని అనుకోవలసి వస్తోంది. అడ్మినిస్ట్రేషన్ విషయం చూస్తే అగమ్యంగా కనబడుతోంది. పరిపాలన చాలా పగడ్బందిగా జరుగుతోందని మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పారు. కాని ఈ ప్రభుత్వయంత్రాంగం నాలుగు decades క్రిందటి నిబంధనలతో ఏర్పడినట్లువంటిది. టాటెన్ హామ్ పరిపాలన 1923 లో ఏర్పడిందని చెప్పారు. అప్పటికాలంలో ఇంగ్లీషువారు పరిపాలించేడివారు. శిస్తులు వసూలుచేయుటకు, law and order కాపాడుటకు అనుగుణ్యంగా రూల్స్ చేసుకొని పరిపాలిస్తుండేవారు. ఈ నాడు పరిస్థితులు మారినవి. స్వరాజ్యం వచ్చినతరువాత ప్రధానంగా నాలుగు ముఖ్య విషయాలు ఏర్పడినవి. రాజ్యాంగపట్టమును నిర్మించుకొన్నాము - ఇదిచాలా ప్రశస్తమైనదని అమలు జరపాలని అందరము వాగ్దానాలు చేసుకొన్నాం. రిపబ్లిక్ ఏర్పాటు చేసుకొన్నాం. తరువాత ఆర్థికవిధానంలో చాలా ప్రధానమైన మార్పులు తెచ్చాము. విదేశీయుల పరిపాలనలో మన దేశప్రజల అవసరాలు తీర్చుటకు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలేబి తలపెట్టలేదు. మనకు స్వతంత్రం వచ్చిన తరువాత వంచవర్షప్రణాళికలు ఏర్పాటు చేసుకొన్నాము. మొదటి ప్రణాళిక పూర్తయి రెండవ ప్రణాళిక కాలములో మూడు సంవత్సరములు గడచినది. నాల్గవ సంవత్సరములో ప్రవేశించినాము. అన్నింటికన్నా ప్రధానమైనది- సోషలిస్టుస్టేటు నిర్మాణం. వీటికి అనుగుణ్యంగా administration set up ఈనాడులేదు. కేంద్రీకరణ ఇదివరకున్న ప్రభుత్వంయొక్క విధానం. అధికారం రాష్ట్ర హెడ్ క్వార్టర్స్ staff లో కేంద్రీకృతమైఉండేది. దానివల్ల పరిపాలనలో విపరీతమైనజాగుకు. ఫైల్స్ జటూ జటూ తిరగడానికి, కాగితాలు పేసుకు పోవడానికి అవకాశం ఏర్పడేదేగాని త్వర త్వరగా పనులు అయ్యేవి కావు. అటువంటి administration set up లో యంతవరకు ఏమీ మార్పులు తీసుకు రాలేదు. ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు త్వరగా అమలు జరపడానికి, ప్రజలను ప్రోత్సహించడానికి అనుగుణ్యంగా అక్కడ local set up లేదు. కాబట్టి దేశంలో యిటువంటి నాలుగు ప్రధాన మార్పులు వచ్చినప్పుడు దానికి అనుగుణ్యంగా ఈనాడు ప్రభుత్వ సర్వీసెస్ లో మార్పులు

తేనాలి. Administrative set up లో, హెడ్ క్వార్టర్స్ స్టాఫ్ లో మార్పులు తేనాలి. ఈనాడు రాష్ట్ర హెడ్ క్వార్టర్స్ లో అధికారం అంతా కేంద్రీకృతమైంది. అక్కడఉండే స్థానిక అధికారులు వారన చేసుకునేందుకు అవకాశం లేకపోవుటవలన ప్రతి చిన్న ఆర్డరుకు పైకి ఎదురుమాడవలసివస్తోంది. ప్రణాళికల అమలులో అనేక సందర్భాలలో చూస్తున్నాం. అసెంబ్లీలో ప్రశ్నలు కూడా వస్తున్నవి. మార్చిలో బడ్జెటు పాస్ చేస్తున్నాము. డిశంబరువరకు చర్చలపైన చర్చలుసాగుట జరుగుతోంది. ఈమధ్యన Additional Secretary for Planning and Development మాట్లాడుతూ రాష్ట్రంలో 675 స్కిమ్ములంటే అందులో 250 స్కిమ్ము మాత్రమే sanction అయినవని, మిగిలినవి కాలేదని అన్నారు. Secretaries యొక్క co-ordination లేకపోవడం వలన అలస్యం జరుగుతోంది. Urgent steps తీసుకోవాలన్నారు. చర్చల కొరకు, plans కొరకు, రిపోర్టుకొరకు 9 నెలలు waste చేయుట జరుగుతోంది. మిగతా మూడు నెలలలో వనిచేయమంటే పైనుంచి క్రిందికి sanction వచ్చే వరకు ఎంతో వృధా. ప్రజలకు ఉపయోగంలేకుండా పోతోంది. ఎన్ని ప్రణాళికలు వేసినా, ఈ రి సంతృప్తరములలో కొంతకార్యక్రమం జరిగినా ప్రజల జీవిత స్థాయి పెరుగుటలేదు. ఎంతోదబ్బు ఖర్చుపెడుతున్నారు. ప్రాజెక్టు గాలికి, వర్షానికి కొట్టుకుపోతున్నాయి. Red tapism కారణంగా అనేక స్కిమ్ములు గాలిలో ఎగిరిపోతున్నాయి. ప్రభుత్వం ఏమీ మార్పులు చేయుటలేదు. ఎంతో దబ్బు waste అవుతోంది.

రెవిన్యూబోర్డులో టాప్ హెవీ ఆర్గనైజేషన్ ఉన్నది. కేంద్రీకరణ చేయతో అక్కడ స్టాఫ్ ను ఎక్కువచేయటం జరుగుతోంది. రెవిన్యూబోర్డు మెంబర్స్ సంతృప్తకూడ పెంచటము జరుగుతున్నది. ఇదివరకు రెండుకోట్ల జనాభా ఉన్న ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని రెవిన్యూబోర్డులో ఇద్దరు మెంబర్స్ ఉండగా, యీనాడు మూడుకోట్ల జనాభా ఉన్న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రములో అతిపెద్ద మెంబర్స్ ఉన్నారు. రెవిన్యూబోర్డు మెంబర్స్ సంఖ్యను మూడురెట్లు పెంచటము జరిగినది. రెవిన్యూబోర్డు మెంబర్స్ కుగతాలను, ఫైల్స్ ను, తిరిగి చాచికి సంబంధించిన సెక్రటేరియట్ కు పంపిస్తారు. మళ్ళీ అక్కడ క్రింది ఉద్యోగస్తుడు, యల్. డి. సి. రగ్గరనుండి ఆ కాగితాలన్నీ, ఆ ఫైల్స్ అన్నీ పరిశీలించవలసి అవసరం ఏర్పడుతోంది. దీనివల్ల ఎంత కాలయాపన జరుగుతోందో అతోతన వలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఒక్కొక్క ఫైలు ఆరేడు నెలలు అఫీసర్ చుట్టూ తిరగటం జరుగుతోంది. కాబట్టి ప్రభుత్వంవారు వెంటనే ఇటువంటి కాలయాపన జరగకుండా, రెడ్ టేపిజమ్ లేకుండా చేయుటకు ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ లో మార్పులు తీసుకురావటానికి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను.

పి. డబ్ల్యు. డి. లో చీఫ్ ఇంజనీర్ చాలా ఎక్కువమంది ఉన్నారు. ఇంతమంది ఉండటానికి కారణము ఏమిటో తెలియదు. రెవిన్యూబోర్డులో, రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటులో, పి. డబ్ల్యు. డి. లో ఎన్నో అంచెలు ఉన్నవి. ఆ అంచెల ప్రకారం కాగితం తిరుగుతుండేగాని, ఒకేచోట వెంటనే దానిపై డెసిషన్ తీసుకొని అమలుజరుపుటకు అవకాశము లేదు. మైనర్ ఇరిగేషన్ స్కీముల విషయంలో కలెక్టర్ 7,500 రూపాయల వరకు శాంక్షన్ చేయ వచ్చునన్నారు. దానికి మించి ఒక వంద రూపాయలు ఎక్కువ ఖర్చు అయ్యే స్కీము ఉన్నప్పటికీ, దాని శాంక్షన్ కు రెవిన్యూబోర్డుకు పంపాలని చెబుతున్నారు. రు. 7,500 లు శాంక్షన్ చేసే అధికారము ఉన్న జిల్లా కలెక్టర్ కు రు. 7,600 లు శాంక్షన్ చేయటానికి ఎందుకు అవకాశం ఇవ్వకూడదని అడుగుతున్నాను. ఈ రోజున రెవిన్యూబోర్డుకు పంపిన స్కీము శాంక్షన్ కావటానికి కొన్ని నెలలు పడుతున్నది. రెవిన్యూబోర్డులో ఉండే ఉద్యోగస్థులు జిల్లాలనుండి రిపోర్టు తెప్పించాలంటారు. ఆ ఉద్యోగస్థులకు జిల్లాలలో ఉన్న యథార్థ పరిస్థితులు తెలియవు. దీనివల్ల పనులు, సక్రమంగా సకాలంలో జరగవు. ఇందువల్ల ఎంతోకాలం వృధా అవుతున్నది. అక్కడ స్థానిక ప్రజలలో ఉన్న చొరవ, ఇంతకాలం అయ్యేటప్పటికి నశించిపోవటం జరుగుతున్నది.

పి. డబ్ల్యు. డి. లో ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ రి వేల రూపాయలవరకు శాంక్షన్ చేయవచ్చును. ఏడేనిమిదివేల వరకు సూపరెంటెండెంట్ ఇంజనీర్ శాంక్షన్ చేయవచ్చునని, ఆ పైన చీఫ్ ఇంజనీర్ శాంక్షన్ చేయాలని అన్నారు. ఇన్ని స్టేప్స్, ఒక స్టేప్ పైన ఇంకో స్టేప్ ఉండవలసిన అవసర మేమిటని అడుగుతున్నాను.

ఒక డిపార్టుమెంటుకు, ఇంకో డిపార్టుమెంటుకు మధ్య కో-ఆర్డినేషన్ లేకపోవటంవల్ల అధ్వాన్న పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్నవి. ఇందువల్ల కాల యాపన జరుగుతున్నది. దాని ఫలితంగా, ప్రజలలో ఉన్న చొరవ నశించి పోతున్నది. నేను ఒక ఉదాహరణ చెబుతాను. కృష్ణాజిల్లాలో బందరునుండి బంటుమిల్లి చేళ్ళోడ్డు ఒకటి ఉన్నది. ఆ రోడ్ పైన "లజ్జబంద్ర డ్రయిన్" అనే బ్రిడ్జి ఉన్నది. అది కట్టి వచ్చి పాతవద్దనున్నది. తెలియదు. ఆ బ్రిడ్జి పడిపోయింది. దానిమీద డ్రయిన్ అవుతుంది. లాగిలు బట్టలు వెళ్లుటకు వీలులేకుండా ఉన్నది. అది ఎవరు కట్టాలనే సమస్య వచ్చింది. ఆ సమస్య ఒక సంవత్సరమైనా పరిష్కారం కాలేదు. పి. డబ్ల్యు. డి. ప్రాజెక్ట్ డిపార్టుమెంట్ వారిని కట్టమంటుంది. ప్రాజెక్ట్ డిపార్టుమెంట్ పి. డబ్ల్యు. డి వారిని కట్టమంటుంది. ఇది కట్టాలని అందరూ అంగీకరిస్తున్నాము. ఎవరు కట్టివా, దానిని ప్రజల డబ్బుతోనే కట్టవలసి ఉంటుంది. అక్కడకు వెళ్లి

పి. డబ్ల్యు. డి. మంత్రిగారు చూశారు: మైవేన్ డిపార్టుమెంట్ మంత్రిగారు చూశారు. ఎందుకు దీనిని పరిష్కరించుటకు అలస్యము అవుతున్నదో అర్థము కాదు. ఇప్పటికీ ఒకటిన్నర సంవత్సరాలు పట్టింది. దీనిని వెంటనే జాగుచేయటానికి ప్రభుత్వం ఎందుకు ప్రయత్నం చేయటం లేదని అడుగుతున్నాను. వారు కట్టాలని వీరు, వీరు కట్టాలని వారు చెబుతున్నారు. ఆ రెండు డిపార్టుమెంట్స్ మధ్య కో-ఆర్డినేషన్ లేదు. పోనీ పీరియల్లో ఎవరైతే వా వేరుగా డబ్బు తీసుకువచ్చి ఖర్చు పెడతారా అన్నది ఆలోచిస్తే అదేమీలేదు. వారిద్దరిలో ఎవరైతే నప్పటికీ, సెంట్రల్ స్టేట్ ఫండ్ నుండి డబ్బు తీసుకువచ్చి ఖర్చు పెడతారు. ఇటువంటి అప్పుడు, వారు చేస్తారని వీరు, వీరు చేస్తారని వారు అంటూ కాలం వృథాచేయటం సరైనది కాదు.

ప్రభుత్వంవారు వి. ఆర్. డి. స్కీము అని కొన్ని స్కీము తీసుకువస్తున్నారు. ప్రజలు మూడొంతుల డబ్బు భరిస్తామని చెప్పారు. ఈ స్కీములు అమలు జరుపుటకు ప్రజలచొరవ తీసుకొని ప్రభుత్వంవారు పనిచేస్తారా? ఈనాడు ప్రజలు "మా ప్రార్థనానికి స్కీములు కావాలి, వాటిని పనులు పనిచేయించాలి" అని కోరుతున్నారని చెప్పారు. కానీ, వారు అడిగిన స్కీము సంవత్సరానికి గాని శాంక్షన్ కాదు. ఆ సంవత్సరం అయ్యేటప్పటికీ ప్రజలలో ఉన్న చొరవ నశించిపోతుంది. కనుక ఇంత కాలయాసన చేయవలసిన అవసరం లేదు.

ఒక డిపార్టుమెంటుకు ఒక డిపార్టుమెంటుకు మధ్య కో-ఆర్డినేషన్ లేదు. అందుకు నేను ఒక ఉదాహరణ చెబుతాను. 1957లో కృష్ణాజిల్లాలో శార్ల స్టూడియో సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంట్ క్రింద, హరిజన పేటలో ఒక ఎలిమెంటరీ స్కూల్ పెట్టటానికి ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. 57 వ సంవత్సరం అయిపోయింది. 58 వ సంవత్సరం అయిపోయింది. 59 వ సంవత్సరంలో కూడా రెండుమాసాలు గడిచిపోయాయి. ఇంకా అక్కడ స్కూల్ ప్రారంభించబడలేదు. ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంట్ కు ముఖ్యమంత్రి ఫోన్ చేసి డిపార్టుమెంటుకు మధ్య సరైన సమన్వయం లేకపోవడంవల్ల, రెండుసంవత్సరాలక్రితం ఆ స్కూల్ శాంక్షన్ అయినా, ఇంతవరకు ఆ స్కూల్ ఓపెన్ చేయటం జరగలేదు. రెండు డిపార్టుమెంట్స్ మధ్య సరిఅయిన కో-ఆర్డినేషన్ లేకపోతే ఎటువంటి ప్రయోజనము ఉన్నదో దీనివల్ల అర్థము చేసుకోవచ్చును. ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంటు మార్పుటానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలి. ఈనాడు ఉన్నటువంటి పట్టణములు, గ్రామీణ ప్రజలకు ఏమిదాగా ఉపయోగపడుతున్నాయో అన్నది ఆలోచించాలి. ప్రజలకు ఉపయోగపడని చట్టాలను, రూల్స్ ను వదలుటకు ప్రభుత్వం వెంటనే చర్యలు తీసుకోవాలి. ఈనాడు ప్రభుత్వం డిపార్టుమెంట్ ను పెంచుటకు ఆలోచిస్తున్నది.

చిస్తున్నారు. సెక్రటరీలను పెంచటానికి ఆలోచిస్తున్నారు. కానీ ఒకే ఆఫీసర్ బాధ్యత తీసుకొని ఆర్డర్ పాస్ చేయటానికి అవకాశం లేకుండాచేస్తూ, ప్రజల చొరవను చంపటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ లో మార్పులు తీసుకురావలసి ఉన్నది. క్రింద లెవెల్ లో, ఎక్కువ అధికారాలివ్వాలని వా అభిప్రాయము. క్రిందిస్థాయిలో ఎక్కువ అధికారాలు ఇస్తే, మనం జరుప దలచుకొన్న ప్రణాళికా కార్యక్రమాలు సక్రమంగా అమలుజరపటానికి ఎక్కువ అవకాశాలుంటాయి. ప్రభుత్వ అధికారులతో, ప్రజాప్రతినిధులకు దగ్గరసంబంధం ఏర్పాటుచేయాలి: ప్రతిస్టేజ్ లోను అధికారులను, అనధికారులను సమన్వయ పరచి, అభివృద్ధి కార్యక్రమములను అమలుజరపాలి.

Associate elected elements at every level of administration; Co-ordination of the officials at every stage — అనేది కావాలి. అఫీషియల్స్ జిల్లా స్థాయిలో కలెక్టర్ ఉన్నారు. రాష్ట్రస్థాయిలో సెక్రటరీస్ ఉన్నారు. వారిమధ్య కో-ఆర్డినేషన్ తీసుకురావటానికి ప్రభుత్వం గట్టి వైస్సి గీసుకోవాలి. నెలకు ఒకసారి సెక్రటరీస్ అందరిని సమావేశపరచి, డిపార్ట్ మెంట్స్ లోని డిఫెన్స్ ను పరిశీలించి, వాటిని తొలగించుటకు, వారిమధ్య కో-ఆర్డినేషన్ సాధించుటకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారని విన్నాను. ప్రభుత్వం అవిధంగా చేస్తూంటే, చాలా సంతోషము. కానీ దానిని ఇంకా ఎఫ్ ట్ వీ గా చేయాలని కోరుతున్నాను.

ఎన్నో ప్లానింగ్ కార్యక్రమాలు అమలు జరుగకుండా ఆఫీసులతో మూలుగుతున్నవి. అప్పుడే మార్చి నెల వచ్చింది. ఆ స్కిమ్ను ఇంతవరకు శాంక్షన్ కాలేదు. వాటిని యీ సంవత్సరంలోగా ఎలా పూర్తిచేయగలమో ఆలోచించాలి. బడ్జెట్ ఎస్టిమేట్స్ లో 97 పర్సెంట్ ప్లాను కార్యక్రమాలకు ఖర్చు పెడతామని మంత్రిగారు చెప్పవచ్చును. కానీ, అది ఎలా ఖర్చుఅవుతుంది అనేది పరిశీలన జరుగుతున్నదా? ఎస్టిమేట్స్ కమిటీతో ఎంత విమర్శ వస్తున్నదో, వాటిని ప్రజలు ఏవిధంగా పరిగణిస్తున్నారో, అందరికీ తెలుసు. ప్రతిలెవెల్ లోను ఆఫీసర్స్ మధ్య కో-ఆర్డినేషన్ ఉండటం చాలా అవసరమని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను.

ఈసారు సెక్రటరీయట్ లో వివరణమైతే జాగు జరుగుతున్నది అని ప్రతి జిల్లానుండి ఫిర్యాదులు వస్తున్నవి. మేము ఏ కమిటీ సమావేశాలకు వెళ్ళి నవ్వుటికి అక్కడ “మేము ఎస్టిమేట్స్ పరిశీలించాము; ఇంకా సెక్రటరీయట్ నుండి రిజల్యూ కాలేదు” అని చెప్పటం జరుగుతున్నది. ప్రతి ఏళ్ళు విషయానికి సెక్రటరీయట్ వెళ్ళుకు చూసే సద్దతిని మార్చుటకు ప్రభుత్వం ఎందుకు ప్రయత్నం చేయటంలేదని అడుగుతున్నాను.

నిన్న ముఖ్యమంత్రిగారు N. G. O. ల విషయంలో చాల గంభీరంగా మాట్లాడుతూ గత రెండు సంవత్సరాలలో 5 కోట్ల రూపాయలు వారికోసం ఖర్చుపెట్టామని, యింకా వారు అడుగుతున్నారంటే ఆర్థికంగా ఉన్నదని చెబుతూ దేశంలో 10 రూపాయలుకూడ రానివాళ్ళు అనేకమంది ఉన్నారు, వాళ్ళ కుటుంబాలు ఎలా గడుస్తున్నాయో మీరేమైనా ఆలోచించారా? అని అడిగారు. వారికి నేను ఒక్కటే సమాధానం చెప్పదలచుకున్నాను. దేశంలో 10 రూపాయలు లేక పొట్ట గడవనటువంటి ప్రజానీకం లక్షలకొలిది ఉన్నారు. వారి విషయంలో ప్రభుత్వం ఏమిచర్యలు తీసుకున్నదని అడుగుతున్నాను.

బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు కాంగ్రెసుకమిటీ తీర్మానాలు మాకు సుగ్రీవాజ్ఞ అన్నారు కాంగ్రెసుకమిటీ తీర్మానాలను అమలు జరపడానికి వారు ఏమి ప్రయత్నం చేయలేదు. గవర్నరుగారి జీతం ఎంత? మంత్రిల జీతాలు ఎంత? వీరికోసం ఖర్చుపెట్టే మొత్తాలు ఎంత? అని ఎప్పుడైనా budget figures చూసుకున్నారా? అని నేను అడుగుతున్నాను. మంత్రులజీతాలు 1000 రూపాయలు అని శ్లేఘిస్తున్నారు. జీతాలు ఎంత తీసుకుంటున్నారో T. A. లు కూడ అంతా తీసుకుంటున్నారు. జీతాలక్రింద 181 లక్షల రూపాయలు ఉంటే T. A. ఖర్చులక్రింద తీసుకున్నది 186 లక్షలు. ఎందుకింత పెద్దపెద్ద మొత్తాలు travelling ఖర్చులక్రింద అవుతున్నాయి? అనేక ఉదాహరణలు చెప్పవచ్చు. వెళ్ళినచోటికే మంత్రులు అనేక పర్యాయాలు వెళ్ళడం, ఒక్కొక్కనాడు ఒక గంట కార్యక్రమంకొరకు 200, 300 మైళ్ళు ప్రయాణంచేయడం జరుగుతుంది. ఒకగంట కార్యక్రమంకొరకు 200 మైళ్ళు ప్రయాణం చేయడంఅంటే ఎంత ప్రజలయొక్క డబ్బును వృధాపరుస్తున్నారో ప్రభుత్వాన్ని ఆలోచించమని కోరుతున్నాను. House rent allowances 250 రూపాయలని లోగడ ఉన్నది దానిని మార్చారు. పీటన్నింటిపైన 96 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టడం జరుగుతున్నది. 10 రూపాయలుకూడ రావడంలేదు, తిండికి గడవడంలేదు అనిచెప్పినప్పటికీ యింత డబ్బును మంత్రులకోసం ఖర్చుపెడుతున్నదనే విషయాన్ని ప్రభుత్వంఎప్పుడైనా ఆలోచిస్తుందా? పొదుపు ఉద్యమం కావాలని అంటూ దానినిబలపరచాలని చెప్పేమంత్రులు ఈవిషయాన్ని ఎప్పుడైనా ఆలోచించారా? అని అడుగుతున్నాను. గవర్నరుజీతాలు మొదలైన విషయాలు చెప్తున్నా క్రొత్తవి guests కొరకు కడుతున్నాం అని చెప్పారు. నేను నూతనానికి క్రొత్త చాటి విషయంకాదు. చాటి garden కొరకు 10 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెడుతున్నారు. చాటి contingencies కొరకు 2 లక్షల 65 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెడుతున్నారు. చాటి house furniture కొరకు 12 వేల రూపాయలు 1000 రూపాయలు ఖర్చుపెడుతున్నారు. చాటి వాటర్స్ కొరకు 12 వేల రూపాయలు

ఖర్చుపెడుతున్నారు. నిరుడు 12 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టారు. మళ్ళీ ఈసంవత్సరం 12 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెడుతున్నారు. Furnishing కొరకే 12 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెడితే పొట్టగడవడానికి 10 రూపాయలు కూడ లేనటువంటి ప్రజల సంగతి ఏమి ఆలోచించారని ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతున్నాను. అదేవిధంగా N. G. O. లు కూడ జీవితస్థాయినిబట్టి అడుగుతున్నారు కాని అంతకన్న ఎక్కువ అడగడంలేదు. మనప్రభుత్వం ప్రజలతో పోల్చి మీకు వన్నులు వేయమంటారా? N. G. O. లు జీతాలు పెంచమంటారా? అని రెండింటినీపోల్చి చెప్పుతున్నారు. N. G. O. ల జీతాలకింద అదనంగా ఖర్చుపెట్టేది రు 2½ కోట్లు. అందులో రు 198 లక్షలు కేంద్ర ప్రభుత్వం నునకు N. G. O. ల జీతాలను పెంచేసందర్భంలో యివ్వడం జరుగుతోంది. ఇంతమొత్తం వచ్చినతరువాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఖర్చుపెట్టేది ఎంత అనే ప్రశ్నవస్తుంది. వాళ్లజీతాల పేరుతో Bus charges పెంచడం జరిగింది. దీనివల్ల 75 లక్షలు వస్తాయని చెప్పారు. అది Budget figures లో చూపించలేదు. మంత్రుల, గవర్నరు జీతాలకొరకు, వారి allowances కొరకు, contingencies కొరకు, వారిభవనాల furnishing కొరకు ఎంతెంత ఖర్చుపెడుతున్నారో ఆలోచించండి. అదేవిధంగా సామాన్యుని జీవితస్థాయిని పెంచడంకొరకు వారి జీతాలు పెంచడం అవసరం అని ప్రభుత్వంపట్ల నీరుకువస్తున్నాను.

Land reforms చాల ముఖ్యమైనవని, Select Committee లో దాని విషయం ఆలోచిస్తున్నామని చెబుతున్నారు. వదేవదే భూసంస్కరణల గురించి అందరు మాట్లాడడం జరుగుతున్నది. నాగపూర్ తీర్మానం అయిన తరువాత దీనికి చాల ప్రాముఖ్యం వచ్చినదని నెహ్రూగారు కూడ చెప్పారు. ఇది కాంగ్రెసుయొక్క ప్రధాన సిద్ధాంతమని, జీవితస్థాయిని పెంచడానికిగాని, దేశాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి గాని యిది అవసరం అని నాగపూర్ తీర్మానం చూచి అందరు ఆశించారు. అయితే “రైతుల జేమం, అధికోత్పత్తి, కనుక అన్నాలోపంకాదు, వేగరిపాటుతోను జరిపే భూసంస్కరణలను ప్రతిఘటించడం” వీరకాలంగా భూములపై తమకు గల ప్రాథమిక హక్కును భంగం కలిగించే ప్రయత్నాలను రైతులు ప్రతిఘటించాల్సివచ్చింది. ఇది చూస్తుంటే భంగం కలగడం వల్ల వారి భద్రతకే ముప్పు కలుగగలిగింది. అది ఒక మంత్రులను ఉపన్యాసంలో చెప్పారు. ఈనాడు యిటువంటి ఉపన్యాసాలు చేసి దాకటిస్తామని అడుగుతున్నాను. ఒకప్రక్క మేము ఒక decision తీసుకున్నాం, నాగపూర్ తీర్మానాన్ని సుగ్రీవాక్షగా అమలు జరుపుతామని చెబుతున్నారు. కాని యిటువంటి ఉపన్యాసాలు ప్రజలమధ్యకు వెళ్ళి యివ్వడంవల్ల ఎవరిని రెచ్చగొడుతున్నారు? పోయేములనా? భూస్వాములనా? ఈ సందర్భంలోనే నెహ్రూగారు

కూడ ఒక ఉపన్యాసం యిచ్చారు. “సోపతిస్తు సమాజస్థాపనాలక్ష్యాన్ని కొన్ని వర్గాలు ప్రతిఘటిస్తున్నవి. కాంగ్రెసు తన విధానాలను అమలు పరచడంలో శ్రద్ధ వహించబోదని ఆ పార్టీలు భావించినవి. కాన కాంగ్రెసు అత్యంత శ్రద్ధా సక్తులతో తన విధానాన్ని ఆచరణలో పెట్టడానికి ఉద్యమించడంతో కాంగ్రెసు క్రొత్త విధానాలను మరింత తీవ్రంగా ప్రతిఘటించడానికి ఆ పార్టీలు ప్రయత్నిస్తున్నవి. ఇందుకు ప్రతికరతలను సభలలోను విమర్శనలు జరపడం, కాంగ్రెసులోనే కొందరు వ్యక్తులు భిన్నాభిప్రాయాలను రెచ్చగొట్టడం నిదర్శనాలు” అని ప్రెహలాగారు చెప్పారు ఒకప్రక్కన ప్రెహలాగారు భూసంస్కరణలను గురించి పెద్దయెత్తున ప్రచారం చేస్తూ వాటిని అమలు జరపాలని వారు ప్రయత్నం చేస్తుంటే రెండవవైపు, మర రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, మంత్రివర్గంలోనే కొందరు జాధ్యులు ఈ విధంగా ఉపచారాలు చేయడం అంటే ఎవరిని రెచ్చగొట్టడానికి పూనుకుంటున్నారో ఆలోచించమని కోరుతున్నాను. ఈ ప్రభుత్వానికి హృదయపూర్వకంగా భూసంస్కరణలు అమలుజరిపాలనే కోరిక ఉన్నదా? అనే నా ప్రశ్న. దానికి వారుసమాధానం చెప్పాల్సిన అవసరం ఉన్నది. నాగపూర్ తీర్మానాలను అమలుజరపడానికి వీరు తమకున్నటువంటి చర్యలు ఏమిటో స్పష్టికరించవలసిన అవసరం ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

Corruption విషయంకూడ ప్రస్తావించారు. Corruption విషయం మాట్లాడేటప్పుడు రావి నారాయణ రెడ్డిగారితో పీకీభవిస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు దీనిని నివారించేందుకు మార్గాలు ఏమిటో చెప్పమని చెప్పారు. ఈ Corruption ఎంతవరకు ప్రాకింది అంటే—Social set up లోనే అది ఒక పెద్దభాగం అయిపోయింది. ఈనాడు దానికి ప్రేరేపకులై రాజకీయ నాయకత్వం వహించే టటువంటి వాళ్ళు corruptionలో చాల అతీతులుగా ముందుకు రావడం జరుగుతోంది. రాజకీయ పార్టీలుగాని, రాజకీయ వ్యక్తులుగాని చేసేటటువంటి corruption పద్ధతులను అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం ఏమిచర్యలు తీసుకున్నదని అడుగుతున్నాను. అందుకుగాను స్పీకరుగారి, అధ్యక్షులైన ఇతర సభ జరుపవచ్చు. దానిలో చర్యలవల్ల అవ్వచ్చు. రాజకీయ ముందు ప్రభుత్వవిధానాలను, policy లను ఆలోచించమని చెబుతున్నాను.

Mines ను lease కు యిస్తామని చెబుతూ కాంగ్రెసుకు చందాలు యివ్వండి అని mine owners దగ్గరనుంచి ఎంతెంతో మొత్తాలు తీసుకున్నారు. ఖమ్మం మెట్టుజిల్లాలో 3 వేల రూపాయలు అరుగురు యిచ్చారని ప్రతీతిలో పడ్డది. కృష్ణాజిల్లాలోని ప్రతి mine owner కూడా కొన్నివేల రూపాయలు యిస్తున్నాడు. Mine lease కావాలని ఒకప్పుడు చెప్పి పోటీపడి ఈ విధంగా మొత్తానికి రూపాయలు యివ్వడం జరుగుతోంది. ముందు ప్రభుత్వముంది

కొన్ని కోట్లరూపాయలు తీసుకువెళ్ళి కాంగ్రెసుకు కొన్ని లక్షల రూపాయలు యిచ్చిన తరువాత దేశం ఆర్థిక పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉన్నదనేది చాగ్ల తీర్పు రిపోర్టువల్ల బైటకు వచ్చినది. తాతా, బిర్లాలకు యిచ్చేటటువంటి లక్షలకొలది డబ్బు విషయమై చాలసార్లు పార్లమెంటులో చర్చకు వచ్చింది. ప్రభుత్వము state corporation ద్వారా mines వ్యాపారాన్ని అమలు జరిపి mines ను lease కు యివ్వాలా లేదా అని చర్చలు జరిగేరోజులలో mine owners దగ్గర నుంచి కొన్ని వేల రూపాయలు, Congress కు fund అని పేరుచెప్పి, ముఖ్య మంత్రిగారి representative గానో, యింకొకరి representative గానో తీసుకుంటున్నారంటే యిది దేనికి దారితీస్తుందని నేను వారిని ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఒక ప్రక్కన గుజ్జుంపిద స్వారిచేస్తూ గుర్రం సంకెళ్ళు చేతులోపట్టుకొని నేను గుజ్జాన్ని స్వారి చేయడంలేదు అన్నట్లుగా నేను ఏదో, నా నెత్తిమీద ఉన్నటువంటి కాంగ్రెసు టోపితో Congress వాడిగానే వెళ్ళాను అని చెబుతే అది సరైనది అవుతుందా అని నేను అడుగుతున్నాను. గుజ్జుం కళ్ళెం వారిచేతిలో ఉన్నది. స్వారిచేసేది తామే. ఈమాదిరిగా అనేక సందర్భాలలో చేస్తున్నారు. దీనివల్ల నైతికంగా దేశంలో ఎటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్నాయో ఆలోచించమని కోరుతున్నాను.

దై నందిన పరిపాలనలో జోక్యాన్ని గురించి మంత్రిగారు చెప్పారు. పరిపాలనలో ప్రభుత్వజోక్యం ఎక్కువగా వుందని నేను చెబుతున్నాను అందుకు ఒక ఉదాహరణను తెలుపుతాను. బెజవాడ Dy. S. P. ఎందుకు బదిలీ చేయబడ్డాడు? అని ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నిస్తున్నాను. బెజవాడలో రిక్షా స్ట్రైకు అయిన మరునాడు telegraphic order తో ఆయన మార్చబడ్డాడు. రిక్షా సమ్మెలో కాంగ్రెసునాదులు చెప్పినట్లు ఆయన వినలేదని, బదిలీ చేశామని బజార్లలో చెబుతున్నారు. ఇది జోక్యం కలిగించుకొనడం కాదా? ఇంతేకాదు. కృష్ణా జిల్లాలోని దివితాలూకాలో ఎన్నో పంచాయితీబోర్డులకు సభ్యుల ఎన్నిక అయిపోయిన తరువాత, ప్రెసిడెంటు ఎన్నికకు తేదీ నిర్ణయించిన తరువాత ఎందుకు stay orders వెళ్ళినవని అడుగుతున్నాను. ఇది పరిపాలనలో జోక్యం కలిగించుకొనడం కాదా? ఎందుకు యీ విధముగా జరుగుచున్నది?

ఈనాడు రాష్ట్రానికి సంబంధించి బడ్జెటును ముగించుమిక్కిందో చర్చించుకుంటున్నాం. మునిసిపల్ ఆర్డర్ ప్రకారం మునిసిపాలిటీ బడ్జెట్లన్నింటినీ సంబంధించి జనవరిలోపల ప్యాసయి గవర్నమెంటు ముందుకు రావాలి. ఇంతవరకు బెజవాడ మునిసిపల్ కమిషనర్ బడ్జెటు తయారుచేసి కోర్టులుముందుకు తీసుకురాలేదు. దీనిలో పార్టీ పక్షపాతం జరుగుతుందా? అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం యీ విషయాలన్నీ ఆలోచించాలని కోరుతూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ (పాతపట్నం - జనరల్) : అధ్యక్షా, నేడు మన ఎదుటవున్న డిమాండును నిలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకున్నాను.

ముఖ్యంగా ఒకవిషయంలో మాత్రం నాకు ఎల్లప్పుడూ ఆసక్తి కలుగుతూ వుంటుంది. కమ్యూనిస్టు సోదరులు యీనాడు పదేపదే ప్రభుత్వం నాగపూర్ రిజిల్యూషనును అమలులో పెట్టుటలేదని విమర్శిస్తున్నారు. నిజంగా నాగపూర్ తీర్మానముపట్ల వారికంత భక్తి, విశ్వాసాలు వుంటే, ఆ పార్టీని విడిచిపెట్టి కాంగ్రెసుపార్టీలో చేరి దానిని అమలు పరచుటకు ప్రయత్నింప వచ్చునుగదా !

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : On a point of information, Sir.

మిస్టర్ స్పీకర్ : తమరు మాట్లాడేప్పుడు ఎవరూ interrupt చేయలేదు గనుక...

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : నారు నన్ను అమపార్టీ లో చేరమంటున్నారండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ : వారిని చెప్పనివ్వండి. ఇందులో ఏమి మునిగిపోయింది. చేరకండి.

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ : అధ్యక్షా, నేను వారిని మాపార్టీలో చేరమని అడుగుతున్నాను. నాగపూర్ తీర్మానముపట్ల తమకెంతో భక్తివిశ్వాసాలున్నట్లు వారు మాట్లాడుతున్నారుగనుక దానిని అమలు పరచుటకు ప్రయత్నిద్దాం. రండి అని అహ్వనిస్తున్నాను. నాగపూర్ తీర్మానమును అమలుపరచుటకు యీ ప్రభుత్వం అడ్డుతగులుతున్నదని చెప్పడం విచారకరం. నాగపూర్ తీర్మానము యొక్క ప్రధానసూత్రాలను వచ్చే మూడేళ్ళలో Service Co-operatives వ్యవసాయకర్తలకు agriculturist కు అవహించేసి వారి సహాయంతో నిర్ణయించుకుంటామని ప్రకటించి చెబుతున్నది. దీనిని యీ మూడుసంవత్సరాలలో అమలు జరుపుతామని అన్న ప్రకటనకంటే నిర్ణయించుకున్నది. ప్రభుత్వం దీనిని అమలు చేయకున్నట్లుగా ప్రకటించింది. అందువల్ల వారిలో ఏంతో అభిమానమున్నట్లు కమ్యూనిస్టులు మాట్లాడడం భావ్యమైనది.

ఇది చాలా చిన్నదిమాండు. అభివృద్ధికరమైన ఈ సమయములో చేరమని యొక్క ముందడుగు చాలవరకు యీ డిమాండుపై ఆధారపడివున్నదని నేను భావిస్తున్నాను.

వరిపాలనా యంత్రములలోని వరిపాలనా విభాగములో గాని, ఒక సూత్రసమగ్రము అవలంబించలేకపోయినదని ఆచరణలో కొన్ని అటంకములు కలుగుట సహజము. పార్టీ విభేదాలు లేకుండా పట్టుబందరూ యిటువంటి

ముఖ్యమైన డిమాండుపై పుత్తూరుపాఠశాల మంచినీరంతో ప్రభుత్వానికి తోడ్పడవలయును. దేశాభివృద్ధికి ప్రధానముగా పునరుద్ధరణనున్న యీ డిమాండుకు సంబంధించి కొన్నిమార్పులు చేసుకొనుట అత్యవశ్యకముగా కన్పడుచున్నది.

ఈనాడు ప్రభుత్వం చేయవలయునని తలపెట్టిన ప్రతి కార్యక్రమము లోను కొంత జాప్యము, అనుకున్న సమయమునకు చేయలేకపోవుట జరుగు చున్నది. దీనికి కారణమేమిటి? లోటు ఎక్కడవున్నది? ఉద్యోగులమధ్య సామరస్యం లేకపోవుట యందుకొక కారణమా! ఈ విషయాలన్నీ పరిశీలించి దీనికి సరియైన చర్య తీసుకొనవలెనని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుచున్నాను. ఈ నాడు administration కు సంబంధించి దేశంలో ఒక బ్రహ్మాండమైన reform తీసుకొనే నేగాని మనం ముందుకు వెళ్ళలేమేమోనని నేను భావిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం ఆలోచించే కార్యక్రమాలు సక్రమంగా సరియైన పంథాలో నడపడానికిగాను పరిపాలన యంత్రంలోకూడ కొంత మార్పు రావాలి.

ఈ సందర్భంలో రెవెన్యూబోర్డును గురించి రెండుమాటలు చెబుతాను. ఈనాడు రెవెన్యూబోర్డు ఉండవలసిన అవశ్యకత నాకు కనుపించుటలేదు. రెవెన్యూబోర్డును తీసివేసి ప్రాంతీయ స్థాయిలో ఉన్న పంచాయితీలు ఒక ప్రత్యేకమైన రాజకీయ దృక్పథముతో ఏర్పాటు చేసినారు. రెవెన్యూబోర్డువలన సక్రమంగా కావలసిన పనులకు ఆనేక అటంకాలు కలుగుచున్నవి.

ప్రభుత్వం అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు సాగించలేదని ఎవరూ అనలేరు. ఈ పదేళ్ళలో మన మెంత ముందుకు పోయాము? ఎన్ని కార్యక్రమాలను సాధించు కున్నాము? అని ప్రశ్నించుకున్నప్పుడు చాలా కార్యక్రమాలను సాధించుకున్నా మని కాంగ్రెసుప్రభుత్వం వగర్వంగా చెప్పుకోవాలి. ప్రజలుకూడ యీ విష యాన్ని అంగీకరించితిరుతారని నేను భావిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో మనం నిర్వహిస్తున్న కార్యక్రమాలను ప్రజలముందుకు తీసుకువెళ్ళి "ఇదిగో మేమీ కార్యక్రమాలు చేశాము ; చేయబోతున్నాము" అనే ప్రచారం ప్రభుత్వవశం నుండి ఏమాత్రం జరుగుటలేదని విన్నవించక తప్పదు. ఆంధ్రరాష్ట్రము ఉత్పాదన తరువాత శ్రీ సంచీవరెడ్డిగారు చెప్పాట్లేవీఫ్ మినిష్టరుగా ప్రాంతీయ విషయ ములో ఆయన తీసుకున్న శ్రద్ధ ఆంధ్రప్రదేశ్ విస్తృతమైనది. దీనిని అన్ని పార్టీలవారు అంగీకరిస్తారని అనుకుంటున్నాను. ఇటువంటి పరిస్థితిలో ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న కార్యక్రమాలు, అభివృద్ధిని ప్రజలముందు వెళ్ళుట అవసరమని నేను మరొకసారి చెబుతున్నాను. ఈ ప్రచారం విషయంలో ప్రభుత్వం తగు శ్రద్ధ తీసుకోవక ఎందుకు వెనక్కు తగ్గుతున్నదో నాకు అర్థం కావడంలేదు. అందువలన నాకు రెవెన్యూబోర్డును abolish చేసి దానిస్థానానికి ఒక 'Public

Relations and Propaganda Office' ను ఏర్పాటుచేస్తే జాగుంటుందని నేను సూచిస్తున్నాను.

'Public Relations and Propaganda Office' యొక్క ఆవశ్యకత యీనాడు ఎక్కువగా పున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ఈనాడు ఎవరు ఎటువంటి application పెట్టుకున్నా. దానికి జవాబులు వచ్చుటలేదని నిందించుట పరిపాటి అయిపోయినది. అందులో కొంత నిజము లేకపోలేదు. అయితే ప్రతి అప్లికేషనుగో సూచించినది చేయవలయునని కాదు నా ఉద్దేశం. వాటిలో మంచి సూచనలు వుంటే, అభివృద్ధికార్యక్రమాలకు తోడ్పడేవిగావుంటే తీసుకోవచ్చు. ప్రతి అప్లికేషనుకు సంబంధించి రీ నెలలో, 3 నెలలో ఎంతో కొంత తక్కువ కాలము తీసుకుని ఆ పార్టీకి 'మీరు చెప్పిందితప్పు అనిగాని, మరోవిధంగా' అని గాని జవాబు చెప్పవలసిన అవసరముంది. ఈనాడు ఏ డిపార్టుమెంటుకు ఏ కాగితం పంపినా మాడిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిందికాదు, అంటే మాడిపార్టుమెంటుకు సంబంధించింది కాదని కాగితాల్ని అలాగే పెట్టుకుని ఆలస్యం చేయుట జరుగుచున్నది. అఖిరికి ఆ కాగితం ఏ మూలకుపోతుందో తెలియదు. అందువలన యీ Public Relations Office పోతో అవసరమనే నేను చెబుతున్నాను. దాని స్థాపనకు కావలసిన ధనము ప్రభుత్వం భరింపవలసిన అవసరం లేదు. ఎవరు ఎటువంటి అప్లికేషను పెట్టుకున్నా, దానితోబాటు ఒకరూపాయి స్టాంపు కూడా పెట్టవలయుననే నిబంధన పెడితే జాగుంటుంది. వెంటనే జవాబు వస్తుందంటే ప్రజలు తప్పక అందుకు సిద్ధమవుతారు. ఆ ధనముతో ప్రభుత్వం అన్ని యేర్పాట్లు చేయుటకు పిలుపుంటుంది. సామాన్య ప్రజలకు ఏ డిపార్టుమెంటుకు ఏ application పంపించుకొనవలెనో తెలియదు. అందువలన జిల్లాస్థాయిలో, రాష్ట్రస్థాయిలో Public Relations Office లను ఏర్పాటు చేసినట్లయితే వారు ఆయా డిపార్టుమెంటులనుండి అనతికాలములో భోగిట్టా తెప్పించి ఆ పార్టీకి అందజేయవచ్చును. ఇప్పుడు తెలిస్తూబోర్డు వున్న భవనం Public Relations and Propaganda Office క్రింద మార్పుకోవచ్చును. ప్రస్తుతం డివిజన్ లలో ఏమయిందో తగుక్రద్ద తీసుకొనవలయునని కోరుచున్నాను.

ఈనాడు అర్బర, తెలంగాణా వుద్యోగులమధ్య కొన్ని భేదాభిప్రాయాలు ఏర్పడుచున్నవి.

తెలంగాణా ఉద్యోగస్తులకు తమిళనాడులోని వ్యవస్థను నేనుకూడ జూచిస్తున్నాను. వాటిలో నమూనాగా నుచిచేస్తున్న అర్బర ఉద్యోగులకుకూడ నుచునైన మైన వేతనాలు, ఇతర హక్కులు కల్పించకపోతే పనిచుటకు సాధ్యం. ఈనాడు సెక్రటరీయట్ లో ఉద్యోగులు అభిప్రాయపడ్డారు.

కూర్చుంటే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలేమీ సక్రమంగా సాగవని నాకు భయంగా ఉన్నది. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం యోచన చేయాలి. ఈనాడు చాలామంది సభ్యులు N.G.Os గురించి మాట్లాడుతున్నారు. వారికి కష్టాలుంటే ఉండవచ్చు, లేవని నేననను. ప్రభుత్వానికి తమక్రింద ఉన్న ఉద్యోగస్థులను మంచి స్థాయిలోకి తీసుకుపోవాలనే అభిప్రాయం లేకపోలేదు. ఈనాడు ఎటువంటి రాజకీయాలకూ తావివ్వకుండా ఉద్యోగస్థులకు, ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన వ్యవహారాన్ని జాగ్రత్తగా నడుపుకోవలసిన బాధ్యత మాత్రం ప్రతిపక్షానికే ఉన్నది. మనం ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందడానికి మరొక రీ, రీ ఏళ్ళు అలస్యం అయినా అంతబాధ లేదు కాని ప్రజాస్వామ్యాన్ని మాత్రం జాగ్రత్తగా రక్షించుకోవలసియున్నది. ఇరుగుపొరుగున ఉన్న దేశాల పరిస్థితికి వస్తామేమోనని భయంగా ఉన్నది. ఇప్పుడు సభ్యులంతా చెప్పే విషయాలన్నీ ప్రభుత్వంవారు జాగ్రత్తగా యోచనచేసి, అవి ఆచరణయోగ్యం అవునా, కాదా అనేది కూడా పరిశీలించి వ్యవహరించాలని కోరుతూ నేను విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎం. రాజేశ్వరరావు (దివి- రిజర్వడు): అధ్యక్షా, ఈనాడు ప్రజాస్వామ్యాన్ని పరిరక్షించుకోవాలంటే పరిపాలనా యంత్రాంగంలో ఉన్న వివిధ శాఖలు అనగా Legislature, Executive, Judiciary వ్యవస్థాపరమైనవి వారిని వారిని వారి వారి ప్రాథమిక సూత్రం. ఒక శాఖమీద మరొక శాఖ encroach కాకూడదనేది ప్రజాస్వామికంలో మూలసిద్ధాంతం. ఈ principle of separation of powers అనే సిద్ధాంతాన్ని తు. చ. తప్పకుండా అమలు పర్చుకొన గలిగినప్పుడే డెమోక్రెసీని పరిరక్షించుకొనడానికి అవకాశం కలుగుతుందని నేను సభవారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఈనాడు మన మంత్రివర్గం ఎంతవరకు ఈ ప్రాతిపదికకు అనుగుణంగా వ్యవహరిస్తున్నదో అలోచించవలసి యున్నది. ఈనాడు మంత్రులు పాలసీలను రూపొందించడానికి బదులు కలెక్షర్లు, రెవెన్యూ ఇన్ స్పెక్టరులవలె executive officers గా వ్యవహరిస్తున్నారనే అభిప్రాయం ప్రజలలో ఎక్కువగా ఉన్నది. వారికి ఉన్న executive powers ను పాథ్య మైనంతవరకు తగ్గించుకోవడానికి బదులు లేని అధికారాన్ని కూడా తీసుకొంటున్నారని ప్రజలు అనుకోవటం వల్లనే ఉదాహరణ కావాలంటే, ఇదివరకు Land Encroachment Act కు సంబంధించి final authority రెవెన్యూ బోర్డుకు ఉంటే ఇప్పుడు ఆ చట్టముకు amend చేసి ఆ అధికారాన్ని కూడా ప్రభుత్వమే తీసుకొంటున్నది. Village Officers Act ను కూడా amend చేసి అందులో రెవెన్యూ బోర్డుకున్న అంతిమ అధికారాన్ని కూడా ప్రభుత్వం తీసుకొంటున్నది. ఇంతవరకు Motor Vehicle Act క్రింద జన్ రూట్ల నిష్పదములో R.T.O. కు final powers ఉంటే యీ కుద్యోగ section 64 మ

amend చేసి ఆ powers ను కూడ ప్రభుత్వమే తీసుకొన్నది. Policies ను తయారు చేయవలసిన బాధ్యత మాత్రమే మంత్రులకు ఉంటే దానిని విస్తరించి executive officers కు ఉన్న powers కూడా నేడు మంత్రులతీసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. దీనినిబట్టి ప్రజాస్వామ్యాన్ని రక్షించడానికి మన మంత్రులు పవిత్రంగా కృషి చేస్తున్నారో తెలుస్తూనే ఉన్నది. ఈనాడు మంత్రులు కేవలం tours చేయడం files మీద సంతకాలు చేయడం మాత్రమే కనిపిస్తున్నది. ఇది చాల దురదృష్టకరమైన విషయం. ఈనాడు మంత్రుల జీతాలకు 1,50,000 రూపాయలు ఉంటే ఒక్క T. A. లకే రు. 1,40,000 ఖర్చు అవుతున్నది. Statutory గా ఉన్న allowances 250 రూపాయల చొప్పున 39,000 రూపాయలు తీసేస్తే ఇక లక్ష పడువేల రూపాయలు T. A. ల కోసమే అవుతున్నది. ఒక్కొక్క మంత్రికి, వారి P. A. కు, వారి security officer కు కలిపి నెలకు 682 రూపాయలు T. A. అవుతుంది. కాని వీరు ఎందుకు యీ tours చేస్తున్నారో మనం తెల్సుకోవలసి యున్నది. కేవలం డబ్బు సంపాదించుకోడానికే tours చేస్తున్నారనే ఆరోపణ వేచు చేయడం లేదు. కాని వారు tours చేస్తున్న దానివల్ల కలిగే ప్రతిబంధ కాలను మాత్రం గుర్తించాలని కోరుతున్నాను. మంత్రిగారి ఒక్కరికి 600 రూపాయలు ఖర్చు అయితే మాకు అభ్యంతరంలేదు. కాని, regular గా వీరు tours చేయడంవల్ల T. A. లు ఖర్చుకావడమే కాకుండా మంత్రుల యొక్క అమూల్యమైన time waste అవుతున్నది. ఆఫీసరుల పని dislocate అవుతున్నది. ఇంగ్లండులో మంత్రులు ఏదైనా పనిమీద camp కు వెళ్ళినప్పుడు ఏ hotel లోనో ఉండి ఆఫీసరును రప్పించి పనిచేసుకోడం జరుగుతుంది. పార్టీ వ్యవహారాలను చూచుకోడానికి మంత్రులు tours చేస్తున్నారా అంటే జదివర్తంకాదంటారు. స్వప్రయోజనాలకోసం తిరుగుతున్నామని మంత్రులు చెబుతారని నేను అనుకున్నా. ఇక opening and closing ceremonies ఉన్నాయి. ఒకచో ఇవి అన్నీ state functions అయితే ఇందుకోసం ప్రత్యేకంగా బస్సులు, ట్రాక్టర్లు, వేళ్ళు, బల్బులు వేలవలెనూ యీ వ్యవహారాలు చేస్తూంటారు. వారొక్కరికి మహాఖర్చులు వై. 30 లేక 40 వేల రూపాయలు మాత్రమే అవుతుంది. కొన్ని లక్షల రూపాయలను మనం మిగుల్చుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది. Policies మీద ప్రభుత్వము దృష్టిని కేంద్రీకరించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఈనాడు మంత్రులు ఎక్కడాగా tours చేస్తుండడంవల్ల ప్రతిరోజు administration లో మంత్రుల interference ఉన్నదనే ఆరోపణ వస్తున్నది. ఇదికాదు ఇవి చేస్తున్నామని కోరుకుంటున్నాను. Administration లో సంబంధించిన విషయాలను మాకు యింకా ఎక్కువగా tours చేయవలసిన అవసరం చాలా ఉన్నదని నేను భావిస్తున్నాను.

ఈమధ్య మరం Public Service Commission report ను చూచాము. ప్రభుత్వం సర్వీసు కమిషన్ ల సలహాకూడ లేకుండా ఇదవరకున్న rules ను కూడ పాటించకుండా ad hoc rules ను frame చేసి 328 కేసులలో promotions ఇచ్చారని, appointments ను regularise చేశారని Service Commission Report లో స్పష్టంగా ఉన్నది. అనేక ఉద్యోగాల విషయంలో మమ్ములను consult చేయడంలేదు అని కమిషనువారు స్పష్టంగా చెప్పారు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వంవారు జాగ్రత్తగా పునరాలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనులో చాలామంది అనుభవజ్ఞులు ఉన్నారు. కాని వారు interviews చేసే సందర్భంలో విద్యార్థులకు కొన్ని అనుమానాలున్నాయి. సర్వీసు కమిషనువారి integrity ని నేను question చేయడంలేదు. Interviews జరిపే విధానానికి ఒక సమగ్రమైన రూపం ఇచ్చినట్లయితే ఇతరులలో ఉన్న అపోహలు తొలగించడానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

సర్వీసు కమిషను కొన్ని posts ను reserve చేస్తున్నారు. కాని ఆ రిజర్వుడు పోస్టులకు ఆ candidates లేరనే కారణంచేత ఇతరులకు ఆ posts ఇస్తున్నారు. ఈ మధ్యన backward class వారికి reserve చేయబడిన ఒక Deputy Collector post కు minimum required qualification ఉన్న చాలామంది backward classes candidates పరీక్షకు వెళ్ళినా ఆ post ను మాత్రం ఒక రెడ్డికి ఇచ్చినసంగతి చాలామంది సభ్యులకు తెలుసు. 1947 వ సంవత్సరంలో దీనివిషయమై ఇండియా గవర్నమెంటుకూడ ఒక రిజల్యూషన్ పాస్ చేసింది. Scheduled classes కు tribes కు backward classes కు కొన్ని posts reserve చేసినప్పుడు వారితో minimum qualifications ఉన్న వారున్నప్పుడు ఆ posts కు ఎవరు అర్హులు అనేవిషయాన్ని వారిమధ్యనే నిర్ణయించాలి తప్ప వారందరినీ ఒక పక్షంగాను, ఇతరులను మరొక పక్షంగాను భాషించి, ఆ post ను fill up చేయకూడదని చెప్పారు. అసిద్ధాంతమును అనుసరించకపోతే, రిజర్వుడ్ ఇస్తున్నామని చెప్పకోడం వట్టి బుటక మని తప్పుకొంటామని ఇదివరకు ప్రభుత్వం నొక్కిబెడితే, ఇప్పుడు కమిషన్ సభ్యులలోకూడ ఈ విషయాన్ని స్పష్టంగా ప్రశ్నించారు. Reserve చేసిన post ను ఎవరికోసం రిజర్వుచేశారో వారికే ఇవ్వాలి తప్ప ఇతరులకు ఇవ్వడానికి నిలులేదని చెప్పారు. ఒక వేళ సరైన candidates రాకపోతే ఆ post ను temporary గా భర్తీచేసి suitable candidates వచ్చినప్పుడు ఆ posts ను fill up చేయాలని ఉన్నది. ఈవిషయాన్ని సర్వీసు కమిషనువారు గమనించి ఆలోచించవలసియున్నది. State Reorganisation Reportలో E. C. S., I. A. S. Officers

appointment విషయంలో 50% ఇతరరాష్ట్రాలనుంచివస్తే జాగుంటుందని సూచనలు ఉన్నాయి. ఆ సూచనల మేరకు సర్వీసుకమీషను మెంబర్లను, chairman ను కూడా ఇతరరాష్ట్రాలనుంచి ఇక్కడకు తీసుకోడానికి ఏదైన ఒక provision ను మనం create చేస్తే జాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం వున్న గవర్న మెంటు మిలిటరీ affairs లో engage అయి వున్నప్పుడు రెవిన్యూ వ్యవహారాలు చూచేందుకు రెవిన్యూ బోర్డును establish చేశారు. ఈనాడు మన ప్రభుత్వానికి military affairs ఏమీలేవు. మనమంతాకూడ రెవిన్యూ వ్యవహారాలమీదనే దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తున్నప్పుడు యీ బోర్డుయొక్క అవసర మేమిటో నాకు తెలియడంలేదు. ఈనాడు రెవిన్యూబోర్డు final orders pass చేస్తుందా అంటే అది ఎక్కడా లేదు. బోర్డుయొక్క నిర్ణయాలుకూడ ప్రభుత్వంయొక్క రివిజన్ కు వెదుతున్నాయి. Village Officers Act, Land Encroachment Act ఇటువంటి వన్నీ amend చేసి ప్రభుత్వమే final orders pass చేసే అధికారం తీసుకున్నది. రెవిన్యూబోర్డు తనకున్న powers ను exercise చేయడానికి పిలువలేనప్పుడు యిక యీబోర్డు సెంటుకో నా కర్థం కావడంలేదు.' లక్ష్మణదాసుగారు కూడా యీ విషయం చెప్పారు.

ఇదివరకు మద్రాసు శాసనసభలో తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు కూడా రెవిన్యూబోర్డును రద్దుచేయవలసిందని శాసనసభలో vehement గా argue చేసినపుడు దానిని తీసివేయవలసిన అవుసరము వున్నదని రాజగోపాలాచారి గారు చెప్పారు. కాని పెద్దవయస్సు గలవాడను. యువకుడు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చినపుడు యీపని చేస్తే మంచిదని వారన్నారు. అయితే యీనాడు మనకు గుంటూరు రెడ్డిగారివంటి యువక ముఖ్యమంత్రిఉన్నా యింతవరకు యీ బోర్డును రద్దు చేయలేకపోవుచున్నారో నాకు అర్థం కావడంలేదు. Public Administration మీద చాలా డబ్బు ఖర్చు పెట్టుచున్నామనిపిస్తుంది. కాని ఒక ప్రకటనలో ప్రభుత్వం ప్రకటించింది Government servants ఆందోళన జరుపుకున్నారు. Efficiency పరీక్షలు పెరిగిన office లో files కదలడములేదని ప్రజానీకమంటున్నారు. ఇలాంటి సందర్భంలో కేవలం pay scales ను గురించి మాత్రమే మనము చర్చించినంతమాత్రాన ఏమీ లాభములేదు. Pay scales కు మాత్రమే ప్రభుత్వ యంత్రానికి సన్నిహితపంజంధముంది. ఈ రోజు మన pay scales ను సుప్రసిద్ధాంతమొకటిగా administrative reforms ను కూడా మనము తీసుకురావచ్చును. ఇదిపోర్టుగోల్డ్ మెన్ టెస్టును జయప్రదంగా పోర్టుగోల్డ్ మెన్ టెస్టుగా చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకురావచ్చును. యంత్రాంగం

Report ఉంది. కాబట్టి ఈ Pay scales ను పునః పరిశీలించేటప్పుడు వాటితో పాటు Administrative set-up ను reform విషయంలో కూడ విస్పష్టమైన పథకాన్ని రూపొందించి, యీ రెండింటినీ ఒడించి వ్యవహరించడానికి ప్రయత్నము చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Please sit down. ఇకమీదట సరిగా 10 నిమిషాలకు గంట కొడతాను.

* శ్రీ యన్. శ్రీనివాసరావు (తాడేపల్లిగూడెం - రిజర్వుడు) : అధ్యక్షా, ఈ demand ను నేను హృదయపూర్వకముగా బలపరుస్తున్నాను. పూర్వ మనేక సంవత్సరాలుగా భారతదేశంలో అనేక ప్రభుత్వాలు అనేక రకమైన budgets తయారుచేసినవి. ఐతే యీరోజు మన State Budget విషయంలో చూస్తే మనము ప్రజాహిత కార్యక్రమాలకు ఎంతెంత ధనాన్ని సాచుగా కేటాయిస్తున్నామో ప్రభుత్వ సిబ్బంది ఖర్చులో కూడా ఎంతవరకు తగ్గించుకోవానికి ప్రయత్నము చేశామో broad గా చూస్తే మనకు అర్థమౌతుంది తప్ప మనస్సులో ఏవో ఉద్దేశాలు పెట్టుకొని విమర్శచేయడమే నిత్యవృత్తిగా పెట్టుకొని petitions పెట్టడమే కార్యక్రమముగా పెట్టుకొనేవారికి అది అట్లాగే కనిపిస్తుంటుంది. అంతమాత్రముచేత మనము perfect గా చేస్తున్నామనికాదు. ఐతే సభ్యులు విమర్శ చేసేటపుడు దానికి alternative గా constructive suggestion చేస్తే బాగుంటుంది. ఉదాహరణకు ఇప్పుడు మాట్లాడిన గౌరవ శాసన సభ్యులు రాజకీయరూపుగాదు ఎప్పుడు ఉపన్యాసమిచ్చినా, వ్యక్తులతో మాట్లాడినా ప్రభుత్వధనము చాలవరకు administration కు, ఉద్యోగస్థులకే ఖర్చైపోతోందనీ, efficiency లేదనీ, సక్రమంగా వారు పనులు చేయడము లేదని చెప్పుతూ మరల వారి కార్యక్రమము వచ్చేసరికి walk-out లో పాల్గొనడం చూస్తే వారిది కేవలం సిద్ధాంతరీత్యా చేసిందా? లేక group రీత్యా చేసిందా? అని అర్థముచేసుకోవలసివుంటుంది. ప్రతి గౌరవ సభ్యుడు కూడా యీవాడు దేశహితకార్యక్రమాలకు ధనాన్ని కేటాయించాలని చెప్పుచున్నాడు; ఉండులో ఏ పార్టీవాడికీ భేదాభిప్రాయములులేవు. ఐతే యీరోజు ప్రశ్నకోసంగా వస్తున్న విమర్శలను చూచినట్లయితే వారు విమర్శచేస్తున్నది, దిన్న ఉదాహరణ తమకు మనవిచేసుకుంటాను. 16 సంవత్సరాల నాడు 4 వందల గజాల్ స్థలాన్ని సెంటు భూమి లేనటువంటి పేదవాడు ఆక్రమించుకొని, చిన్నగిడిని వేసుకొని అందులో కాపురము చేస్తూవుంటే ముసనీపాలిలేవారు ఏకగ్రీవంగా వ్యతిరేక పార్టీలో వున్నవారు కూడా— ఇల్లులేనివాడని తీర్మానము! పోనీ చేసిన భరితంగా ఇప్పటికి రెండు సంవత్సరాల పైచిలుకైంది Revenue Department వారు demarcate చేసి ఇక్కడికి పంపించారు. ఇంతవరకూ ఎవరు వచ్చిపా, నిర్ది

శోధన చేయడమే కాని market value నా దగ్గర వసూలుచేయడము జరుగలేదు. ఇప్పుడి ప్రత్యర్థులు గోరంతలు కొండంతలు చేసి, ఏదో బ్రహ్మాండమైన కొంప కట్టివేసినాడు, corrupt ఐపోయినాడు అని baseless charges నిత్యవృత్తిగా పెట్టుకొన్నవారు చెప్పుచున్నారు. దీనిని బట్టి మాస్తే కార్యక్రమము నడవడములేదు, కాగితాలు dispose off కావడములేదు.

ఇప్పుడు కమ్యూనిస్టులు మూడి శాంతియుతమైన సామ్యవాద విధానమని చెప్పుచున్నారు. Policy లో మాత్రము అటువంటిది కన్పించడములేదు. ఇక పోతే administrative set up ను గురించి ఎన్నో విధాలుగా మాట్లాడారు. ఇప్పుడు చిన్న ఉద్యోగస్థుల మీద కూడా ప్రభుత్వము తగినంతచర్య తీసుకోవడానికి వీలులేకుండా వున్నదని ఒక సందర్భంలో ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. ఒక చిన్న ఉద్యోగస్థుడిని dismiss చేయాలన్నా, అతనిపై చర్యతీసుకోవాలన్నా చాల constitutional ఇబ్బందులున్నవి. రుజువుచేయడానికి వీలులేదు. ఎవరైతే ఆయన corrupt అని చెప్పినారో ఆయనే మరల corruption ను గురించి enquire చేసినపుడు స్వయంగా వచ్చినిలబడి ఇదిగో యీ corruption యీ సందర్భంలో జరిగిందని చెప్పేశామిటా లేని పరిస్థితులు ఏర్పడుచున్నవి. కొంతమంది శాసనసభ్యులే వారు తప్పుచేసినారని written గా వ్రాసిఇచ్చిన తర్వాత కూడా వారు వెళ్లి బ్రతిమలాడుకుంటే 'అవుడేదో' వ్రాశాను. ఇప్పుడు మరల వ్రాస్తున్నాను ఆయన చాల మంచివా'డని వ్రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన ఘటనలు కూడా లేకపోలేదు. పరిపాలనా విధానాన్ని క్రమబద్ధముచేయాలని మనము తలచినపుడు ఉద్యోగులు అక్రమంగా ప్రవర్తించినపుడు కారుణ్య హృదయంతో నిమిషనిమిషానికి మన పద్ధతులు మార్చుకొని D. O. letters వ్రాసి, influence చేసేవద్దతిలో వున్నపుడు యీ పరిపాలన ఏలాగు బాగుపడుతుందని నేను ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఇక మంత్రుల విషయంలో opening కు closing కు కూడా ప్రత్యేకంగా ఒక మంత్రిని పెట్టాలని గోరవసభ్యులు చెప్పారు. ఇదిగో ఆయన మంత్రియైనా opening లు closing లు చేయక తప్పదేమో. ఈ శిక్షణరూపు గారు కూడా P. W. D. మంత్రిగా పుంటారనుకోండి. ఆయన ఒక బ్రహ్మాండమైన కార్యక్రమం నిర్వహించినపుడు అక్కడవున్న ప్రజలు శాసనసభ్యులు వారిని తీసుకవెళ్ళి గౌరవము చేయవలసినపరిస్థితి వస్తుంది. మంత్రిగారు అక్కడికి వెళ్ళినపుడు ప్రజలు వారి కష్టసుఖాలను తెలుపుకోడానికి అవకాశముంటుంది. ప్రజలను direct గా కలుసుకోడానికి అవకాశముంటుంది. ఒక వేయి రూపాయలు మంత్రిగారి T. A. కు ఇచ్చు అయినా ఒక అడుమంది ప్రజలను కలుసుకోడానికి అవకాశముంటుంది. అటువంటి సందర్భంలో తిరగడము ఏదో waste

బోతుందంటే గుమ్మడికాయలుపోయే మార్గాన్ని వదలిపెట్టి ఆవగింజలుపోయే మార్గాన్ని బంధించినట్లైతే అది. అంతేకాని ఆ సలహాలో ఎక్కువ పటుత్వము కన్పించడములేదు. ఒక చిన్న ఉదాహరణ చెబుతాను. వారిని పొగడాలనే ఉద్దేశముతోకాదు. ఇక్రిగేషన్ మంత్రిగారు ప్రతి జిల్లాకు బయలుదేరి అక్కడ వుండే సామాన్య ప్రజలను వ్యవసాయములో అనుభవమున్నవారిని తీసుకొచ్చి ఏవిధంగాచేస్తే ఇక్రిగేషన్ సౌకర్యాలు జరుగుతాయని చర్చించేందుకు సభలు, సమావేశాలు ఏర్పాటుచేసినపుడు చివరకు నిత్యమూ మా పార్టీని తిట్టేటటు వంటివారు కూడా వారిని అభినందించకుండా వుండలేకపోయారు. ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం చెప్పదలుచుకున్నాను. హరిశ్చంద్రుడు రాజ్య పరిపాలన చేస్తున్నప్పుడు విశ్వామిత్రుని సృష్టిచేత ఏవో కొన్ని మృగాలను సృష్టించి రైతుల పంటలనన్నీ నాశనముచేసిన సందర్భంలో (అప్పుడు body guards కాని gate keepers కాని లేరు) రైతులు సరాసరి హరిశ్చంద్రుని దగ్గరకు వెళ్ళి 'నవఖండ భూమండలాలు పరిపాలించే హరిశ్చంద్ర రాజా! వుండజాలమయ్యా, మీకు దండమయ్యా గాజచంద్రా, కొండగొర్రెలంతా వాటి ముండామొయ్య మొక్కజొన్నకంకులంతామేసి మమ్మా....' అని చెప్పి సరాసరి peoples representation జరిగినట్లుగా కన్పిస్తుంది. ఆ విధంగానే ప్రతి మంత్రిదగ్గరకు కూడా సలహా చెట్టుకొని చేరుకోవడము వెళ్ళుతూనే medical certificate తీసుకొని గ్రామగ్రామాలలో వెళ్లి ప్రభుత్వము పడిపోవాలని చెప్పినవారు కూడా సరాసరి వెళ్ళి మంత్రులను చూచేటటువంటి అవకాశముండే యీ రోజులలో మంత్రులను మీరు మీ కుర్చీలోనే కూర్చోండి, మీరు తిరుగడంవల్ల దనము ఖర్చు బోతుందని చెప్పేవాదనలో ఎక్కువ సాధము వున్నట్లు కన్పించడములేదు. అందుచేత ప్రతి మంత్రికూడా తిరుగవలెను. ఆ తిరుగడముతోబాటు ఆయా జిల్లాలలో ఉద్యోగస్థులను కూర్చోబెట్టుకొని ప్రజలు చెప్పేది మీరు వింటున్నారా యని అడుగుతూ administration ను సర్దుబాటు చేయడానికి ఏమి చేయాలని వారితో చర్చించవలెను. Flying visits కాకుండా అవసరమైతే ఒక గ్రామములో ఒకటి రెండు రోజులు కూర్చోని ఆ జాబుకు సంబంధించిన ఉద్యోగస్థులను శాసనసభ్యులను సామాన్య పౌరులను రైతాంధ్ర విభాగములో అనుభవముగల వారిని పిలిచించి సాధ్య క్రమము చేస్తే బాగుంటుందో చర్చించి తీర్మానము వస్తుంది. అంతేకాని ఉపన్యాసాలు చెప్పి చాలి గట్టిగా మాట్లాడాడు అని తాటికాయంబ్ ఆశురాలో 'పేపర్లలో వేయించుకున్నంతమాత్రాన ఏపనికూడా జరుగదు. అందరు కలిసి కృషి చేయాలి. ప్రతి పౌరుడు contribute చేయాలి. ఇప్పుడ ఒక policy తో కూడుకొన్న ప్రభుత్వము నడుస్తుంది. యంత్రము పాతది. Old bottle new wine అన్నట్లుగా జరుగుచున్న మార్పు సాధనము. అందు

చేత యీ పరిపాలనా విధానాన్ని మార్చాలంటే కొన్ని rules వున్నవి. నోడరుడైగ రాజేశ్వరావుగారే మళ్ళీ వారు lawyer కనుక అది అటు మార్చడానికి వీలులేదు, దానికొక tradition వున్నది. దానికొక convention వున్నదని చెప్పి వారే కోర్టుకు వచ్చే ప్రమాదముకూడా లేకపోలేదు. కనుక ఆ విధంగా చూట్లాడేవారు constructive side కూడా ఆలోచించితే బాగుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఇకపోతే యీనాడు దేశంలో ఐన దానిని కానిదానిని విమర్శించడమువల్ల ప్రతిపక్షనభ్యులు కేవలము దాని ద్వారా influence సంపాదించుకోవాలనే విధానముకంటే వారు ఎక్కువ నిర్మాణాత్మకమైన కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటూ, నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు చేస్తే దానివల్ల influence enhance కావడానికి వీలుండ తప్ప అది కేవలము చవకబారు ప్రచారానికి మాత్రమే పనికివస్తుందని చెప్పమనాకి అవకాశ మిచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి నా కృతజ్ఞత తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ డి. హనుమంతరావు (జగిత్యాల): అధ్యక్షా, ఈ demands విషయములో ముఖ్యముగా Secretary గారిచ్చిన variations కు సంబంధించిన సమాధానము గురించి ఒకవిషయము మనవి చేయదలచుకొన్నాను. ఒక ప్రక్కన ప్రభుత్వవ్యయము తగ్గించాలని, దుబారా తగ్గించాలని చెబుతున్నాము. మరొకప్రక్కన ఈ సంవత్సరము కొంత entertainment, hospitality and Civil Secretariat కొరకు డబ్బును ఎక్కువ చేయడము జరిగింది. మన State Legislature Library కి గాను ఈ సంవత్సరముకూడ 15 వేల రూపాయలు allot చేసినారు. క్రిందటి సంవత్సరము contingencies క్రింద 27 వేలు వుంటే ఈ సంవత్సరము 26 వేలు చూపించబడింది. ట్రైబ్యరీలో చూస్తే శాసనసభ వుత్తకములు దొరకవు. ఈ కేటాయించిన డబ్బు పరిధిముగా ఖర్చు అవుతున్నదో అర్థము కావడములేదు. పుస్తకములు, periodicals మొదలగునవి కేటాయించి అభివృద్ధి చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక services కు కేటాయించిన డబ్బు సర్వీసియోగము అవుతున్నదా లేదా అని ఆలోచించాలి. ఎప్పుడో ఈ Civil Services ఏర్పాటు చేయబడినవి. 10 సంవత్సరాలు అయి స్వతంత్రము వచ్చినా ఇంతవరకు మరబాధ్యతలను నెరవేర్చే విధముగా మన services ను equip చేసేకోరికపోయినందుకు విచారపడవలసి వుంటుంది. Services విషయములోగాని, procedure లోగాని మార్పులవల్లను అవలంబించవలయును. కాబట్టి ముఖ్యమంత్రి ఈ services

ఏర్పాటుచేసుకొని తగిన సూచనలు ప్రతిపాదించుకొన్నాము. ఇవాళ administration లో red-tapism, nepotism, favouritism, corruption ఎక్కువ అయిపోయినవి. వీటిని తగ్గించుకొనడానికి ప్రయత్నించాతి. బ్రిటిష్ కాలములో చేసిన పంధానే ఇంకా మనం అనుసరించడము మంచి పద్ధతికాదు. మన ప్లానులోని కార్యక్రమాలను అమలు జరుపునప్పుడు చాలభాగము lapses అగుచున్నవి. Development Works విషయములో ఎంత lapses అగుచున్నవో అందరికీ తెలిసిన విషయమే. గతసంవత్సరము నా నియోజక వర్గములో 1 లక్ష రూపాయలు estimates sanction చేసినప్పటికి నేటివరకు 15 వందలు రూపాయల కంటే ఎక్కువ ఖర్చుచేయబడలేదు. ఇక financial control వుంది. ఇవాళ expenditure, income ను control చేసే వ్యవహారముగా జరుపుతున్నాము. మార్చిలోగా ఈ డబ్బునంతను ఖర్చుచేయదలచుకొన్నది చేయలేకపోతున్నాము. ఒక కాగితము ప్రభుత్వమువద్దనుంచి dispose off కావలెనంటే చాలత్తైము తీసుకొంటున్నది. క్రిందిగమస్తాదగ్గరనుంచి మై ఆఫీసరువరకు వెళ్ళడము మరల ఆ ఆఫీసరుకు ఏవో అనుమానములువచ్చి క్రింది గమస్తాకు పంపించడం ఈవిధముగా చాల అలస్యమైపోవుచున్నది. ఒక stage లోనే ఆఫీసరుకు సంపూర్ణ అధికారములుఇచ్చి పరిపాలనా వ్యవహారము త్వరగా జరుగు ఏర్పాటు చేయవలయును. ఇక decentralisation విషయముమీద చాల ఆకర్షవంతముగా వుంది. కాని పనులు త్వరగా జరగడములేదు. అందుచే experts తో కూడిన కమిటీనివేసి వారి సలహాలుపొంది కార్యక్రమములు త్వరగా జరుగు ఏర్పాటుచేయాలి. ఏదోఒక stage లో powers ను delegate చేసి కాగితాలు క్రిందకు, మీదకుపోయి అలస్యము జరుగకుండా చూడవలయును. Services ను మనము చాల సమర్థవంతమైనవిగా చేయవలెను. వారి జీతాల విషయములోగాని, promotions విషయములోగాని మన దృక్పథమును మార్చుకోవాలి.

*శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (పీఠాల): అధ్యక్షా! మనం వివిధ రంగాలలో అభివృద్ధిని సాధిస్తున్నమాట నిజమే. కాని అందుకు తగినవిధంగా మన పరిపాలనావిధానం ఉన్నదా? లేదా? అభివృద్ధిని గురించి ప్రభుత్వం అంత శ్రద్ధగా ఆలోచించడంలేదేమోనని వేసు ఆభిప్రాయపడుతున్నాను. ఈ ప్రభుత్వ యంత్రాంగం చాలా పురాతనమైనది. దీనిని మార్పుచేయకపోతే, మనం ఆశించిన అభివృద్ధిని సాధించడం సాధ్యంకాదనే ఆభిప్రాయంతో ప్రభుత్వం కూడా ఏకీభవిస్తుంది. ఒక కాగితం ప్రభుత్వానికిపెట్టిన తర్వాత, ఎన్ని అంతరాలు అధి దాటవలసివస్తుందనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఆలోచించడంలేదు. దెవిన్యాకి ఒక్క కాగితంపెడితే అది గ్రామకరణం అయిపో, దెవిన్యా

ఇన్ స్పెక్టర్, డిప్యూటీ సెక్రటరీ, డిప్యూటీ సెక్రటరీ, రెవిన్యూ డివిజన్ ఆఫీసర్, కలెక్టర్, రెవిన్యూ బోర్డు క్రెడిట్ పీఠం ద్వారా ప్రయాణం చేయ చేయవలసి ఉన్నది, మళ్ళీ ఆకాగిలం క్రెడిట్ పీఠం లో lower division clerk నుంచి U. D. C., Superintendent, Assistant Secretary, Dy Secretary, Secretary అ ద్వారా మంత్రికి చేరుతుంది ప్రభుత్వంలో యిన్ని అంచెలు ద్వారా ఒక కాగితం ప్రయాణం చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదా? అని అలోచించాం అసలు యిన్ని అంతరాలు ఉండవలసిన అవసరం ఉన్నదో, లేదో కూడా ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి Departmental Heads ను ప్రత్యేకంగా ఎర్పాటు చేసిన తరువాత క్రెడిట్ పీఠం లో కార్యదర్శుల అవసరం ఎంతవరకు ఉన్నదనే విషయం కూడా ఆలోచించాలి, సహకార సంస్థకు సంబంధించిన ఒక విషయం మీద Registrar of Co-operative Societies చెప్పిన తరువాత Agricultural Department Secretary దానిని తారుమారు చేయడానికి గాని, దానికి భిన్నంగా వ్యవహరించడానికిగాని ఆయనకు ఎంతవరకు అవకాశం ఉంటుంది అనే విషయం ఆలోచించండి అలాగే Director of Medical Services ఒక విషయాన్ని గురించి ఒక సంగతి చెప్పిన తరువాత, Public Health లో ఉన్న క్రెడిట్ పీఠం దానిని తారుమారు చేయడానికి ఎంతవరకు అవకాశం ఉంటుందనే విషయం ఆలోచించాలి Director of Medical Services నుంచి ఒక కాగితం క్రెడిట్ పీఠం చేరిన తరువాత, సామాన్యంగా S. S. L. C. లేక graduate అయిన ఒక lower division clerk దానిపై note put up చేస్తాడు. ఈ అని Director of Medical Services వాడిన technical విషయాలలో 5% వరకు అర్థం కావు. ఈలాంటి ఒక clerk note వ్రాయడం దానిని Superintendent, Assistant Secretary, Secretary చూడటం ఇది దొంతరలు పెట్టారు Departmental Heads ను Ex-officio Secretaries గా Secretariat లో ఎందుకు ఏర్పాటు చేయటాడదనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం చాలా దీర్ఘంగా ఆలోచించవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను. దానివల్ల అవసరమైన కాగితం వ్రాయే వ్యవస్థకు సదుపాయం కావడానికి అవకాశం ఉంటుంది కాకపోతే Finance Department కు సంబంధించిన తవరకు ఇప్పుడున్నట్లుగానే ఒక క్రెడిట్ పీఠం క్రెడిట్ పీఠం లో ఉండవచ్చు. ఏ departmental head ఆ Department కు Ex-officio Secretary గా function చేస్తే, ఆ administration కు సంబంధించిన భాగం కూడా చూడడానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను ఇంకా బ్రహ్మాండమైన విషయం ఏమిటో అనే దానికంటే, వరాసరిగా విద్యయం తీసుకోవడానికి విద్యార్థులు ఉన్నప్పుడు కేడరును క్రెడిట్ పీఠం లో ఎందుకు ఉంచకూడదనే విషయాన్ని కూడా ప్రభుత్వం

pass అవుతున్నాయో; ప్రభుత్వం ముందు ఉన్న files చూస్తే అర్థం అవుతుంది. ఈ విధంగా చేస్తేనే పరిపాలనాదక్షత ఉన్నట్లుకాదు. ఈనాడు మంత్రులు కూడా పరిపాలనాదక్షత కలవారని భావించడానికి వీలేదు. అందువల్ల perfect administration అనుభవం ఉన్నవారిని ఒక Reforms Committee గా చేయాలని అధికారులు, అనధికారులు చెబుతున్నారు. ఈనాడు U. D. Cs; L. D. Cs వేలసంఖ్యలో ఉన్నప్పటికీ, ఏ "పిజిన్ వోల్" లో అయినా సరే నెలలు, సంవత్సరాల తరబడి కాగితాలు ఉండిపోతున్నాయంటే ఆశ్చర్య పడవలసింది ఏమీలేదు. ఈ విషయాన్ని సర్దుబాటు చేయడానికి ప్రభుత్వం తప్పని సరిగా ప్రయత్నం చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

రైతులకు ఈనాడు ఎంతో సహాయం చేయాలని చెబుతున్నారు. కానీ రైతులకు కావలసిన ఋణాలలో చాలా హెచ్చుభాగం Reserve Bank of India నుంచి లభిస్తోంది. వారు నూటికి రు. 1-80 వడ్డీకి ఇస్తుంటే, అది Primary Societies ద్వారా రైతులకు చేరేసరికి Rs. 6½% లేక 7½% అవుతోంది. ఇంత ఎక్కువవడ్డీ ఎందుకు అవుతోందనే విషయాన్ని మనం అలోచించడంలేదు. Reserve Bank of India యిచ్చే loans State Co-operative Bank, District Co-operative Central Bank ల ద్వారా రైతులకు చేరవలసి ఉన్నవి. ఈ మధ్యనున్న Banks తమవంతు rate of interest ను పెంచివేయడంవల్ల Reserve Bank ఇచ్చిన రు. 1½% interest రైతుకు చేరేసరికి రు. 7½% అవుతోంది. కాబట్టి ఈ భారాన్ని తగ్గించడానికి District level లో Co-operative Central Bank ఉండవలసిన అవసరం ఉన్నదా? అని తీవ్రంగా ఆలోచించాలి. State Co-operative Central Bank ఉన్నతరువాత, దానికి వస్తున్న రు. 1 interest ను అది తీసుకొని, State యావత్తు branches ఏర్పాటుచేసి రైతులకు సరాసరిగా Primary Societies ద్వారా Reserve Bank నుంచి లభించే డబ్బును ఎందుకు పంచకూడదు. Agricultural credit లో ఈ రోజున ఈ long chain అంతా ఎందుకు ఉండాలి? అందువల్ల District Co-operative Central Bank చేసే functions ను State Co-operative Bank మూలకమే తీసుకొని వ్యవహరించేట్లు చేస్తే రైతులకు డబ్బులు మూలకమే loans లభించే అవకాశం కలుగుతుంది.

దేశంలో ఈనాడు ప్రభుత్వం యొక్క, అధికారుల యొక్క మనస్తత్వం మెరుగులకు అనుకూలంగా లేదు. ఈ దేశంలో శ్రమజీవులతో అనేకమారు రెండు మూడుగా ఉన్నారు. స్వయంగా వృత్తిచేసుకొని బ్రతుకుతున్నవారు ఒక రకం కూలీలవలె ఉన్నారు. ఉద్యోగం కాని చేయడం మనోరంజనం. Self-employed

and employed by others రైసులు, వ్యవసాయ కూలీలు, చేనేత పారిశ్రామికులు, ఎరుకులు, ఏనాది, చెంచులు, బుడమక్కలవారు self employed క్రిందకు వస్తారు. అదేవిధంగా పరిశ్రమలలోని కార్మికులు, ప్రభుత్వోద్యోగులు, డాక్టర్లు, ఇంజనీయర్లు మొదలైనవారందరూ employed by others క్రిందకు వస్తారు. వీరందరూ ఉద్యోగం సంపాదించుకోవడానికి చదువుకోవాలి. వీరికోసం ప్రభుత్వం ప్రజలవద్ద వసూలుచేసిన ధనంతో colleges ను నిర్మాణం చేసి నిర్వహించాలి. Technical Institutions నడిపించాలి. వారికి శిక్షణ ఇవ్వడంకోసం ప్రజాధనాన్ని ఎటేటా కోట్లకుకోట్లు ఖర్చు చేస్తున్నామంటే అశ్వర్థపడవలసివది ఏమీలేదు ప్రజలయొక్క సహాయంతో ఈనాడు ఈ L. D. Cs; U. D. Cs.; I. A. S., Engineers అంతా పదవులలోకి వచ్చారు. వీరందరికీ security of service ఉంది. 50 సంవత్సరాలవరకు వీరికి ఉద్యోగం చేయడానికి అవకాశం ఉంది. ఉద్యోగంనుంచి విరమించుకొన్న తరువాత pension contribution ఉంది. అంతేకాకుండా వారికి free medical facilities, వారి పిల్లలకు free education అవకాశాలు ఉన్నాయి. ఇంకా అనేకరకాలయిన సదుపాయాలు వారికి ఉన్నాయి.

ఈ రోజున దేశంలో ప్రభుత్వం సహకారం లేకుండానే, ప్రజల ధనంతో నిమిత్తం లేకుండానే, వ్యవసాయం సాగిస్తున్న రైతులకు సరసమైన ధరలు కలుగజేసే విషయమై ప్రభుత్వం ఏమైన ప్రయత్నిస్తున్నదా? చేనేత బట్టలు తయారు చేసే, చేనేత పారిశ్రామికుల విషయంలో ప్రభుత్వం ఏమైన జాప్యతీసుకొంటున్నదా? లేదు. అలాగే మిగతా చేతివృత్తులవారి విషయంలో కూడ ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యంవహిస్తున్నది. ఈనాడు రైతు జాబట్లకాశాలలో శిక్షణపొందకుండానే, అనంతరి తాతలదగ్గర పొందిన శిక్షణను పురస్కరించుకొని, వ్యవసాయం చేస్తూ ఆవరధాన్యాలను పండిస్తున్నాడు. అలాగే చేనేతపారిశ్రామికుడుకూడ, ఏనాడు అతనిని training పొందకుండానే వంశపారంపర్యంగా తన యింటి దగ్గరే నేర్పకొని బట్టలు తయారు చేస్తున్నాడు. అటువంటివారల గురించి ఈ బడ్జెట్టులో ప్రభుత్వం ఏమైన ఉన్నదేమో అలోచించండి. అందుచేత, ప్రభుత్వంయొక్క మనస్తత్వం, జనప్రయోగం మనస్తత్వం, మారవలసి ఉంటుంది. ఈ రోజున ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తులు గాని, ఇంజనీర్లు గాని, డాక్టర్లు గాని, ప్రభుత్వసౌకర్యాలను తీసుకొని, ప్రజాధనంచేత ఏర్పరుపబడిన కళాశాలలో చదివి పైకివచ్చి, నేడు ఉద్యోగస్థులుగా పనిచేస్తున్నారు. అటువంటివారు ఈ రోజున జాతీయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకొరకు, చేతివృద్ధికోరకు తమ ప్రజలతో కొంత కాశం ఎదుర్కుంటున్నారా? ప్రభుత్వం ఎందుకు వసూలు

మిస్టర్ స్పీకర్ : మై యు అయిపోయిన కలవాడ, తెల్లు 'ట్టి' గురువాణ్ కూర్చోవడం నేర్చుకోవాలి.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య : ఒక్క నిమిషంలో ముగించి వేస్తాను అధ్యక్షా ! Class IV employees ఉన్నారు. మదరాసులోగతే, హైదరాబాదుకు వచ్చిన తరువాత జీవనవ్యయ ప్రమాణం పెరిగినది. దానిని పేకమిటి వారు కూడ అంగీకరించారు. అయినప్పటికీ వారి విషయంలో ప్రభుత్వం శ్రద్ధవహించలేదు. ఈ రోజుకూ, ఆంధ్ర తెలంగాణాల జీతాలలో భేదం పెట్టలేదు. వెంటనే దానిని పరిశీలించుటకు ప్రభుత్వం పునరాలోచన చేయాలని కోరుతున్నాను.

*Sri S. Ranganatha Mudaliar (Ramakrishnarajupeta) : Mr. Speaker, Sir, the particular demand under discussion is Heads of State, Ministers and Headquarters Staff. Sir, you expect us to speak with special reference to this particular demand. I just want to draw the attention of the Government to the question whether the Military Secretary to the Governor and the establishment connected with him is necessary at all in the present state of things. I have been always considering this institution as a vestige of old British imperialism, and it is an anachronism in the democratic set-up of things. The hon. Chief Minister has just now made a statement that His Excellency the Governor has agreed to dispensing of this post and the connected establishment. It is a matter for congratulation. By dispensing with this costly vestige and anachronism surviving from the days of British Raj, the State stands to gain by saving a sum of about Rs. 1.0 lakh every year. It is a matter for congratulation that we are having for our Governor a gentleman who has flourished under the most democratic traditions; he is every inch a democrat; he is simple in habits and is accessible to all people and very sympathetic in his outlook. His voluntary out of 10 per cent of his salary is an abundant proof of his solicitude for our State whose finances are always straightened.

ours is a progressive State and as new problems crop up every day, the same Minister cannot cope with efficient administration of all the various matters relating to different departments. The question of expanding the Ministry for any one of the above reasons and the question of appointing Deputy Ministers to relieve such of the Ministers who are over-worked, is a matter that requires urgent consideration.

The next point I wish to advert is ministerial tours. My humble suggestion is that these tours should not, under any circumstances, be advertised before hand. Their visit should be a surprise visit. If a particular minister visits a particular district, it is enough if the district people or the district heads come to know of it. As we are able to see, the district administrators have become very great experts in window dressing and they do not give the ministers such freedom as ministers would have liked if they had gone there without previous notice. Surprise visits would always reveal the actual state of the country, the social condition of the people and the way in which the administration is being carried on and similar other things. There is another point. During the visit, a Minister should not confine himself only to the particular matter of his department. A Revenue Minister should not always confine himself to seeing and inspecting things connected with his ministry. Just as he tours into the district, he may just peep into a particular court and see how it is working; he may also peep into a Police station to see whether it is properly working; he may visit a school to see whether it is functioning properly; and he may also go and visit by the way the slums in towns and satisfy for himself how the conditions prevail under his administration. By such visits, he can form an impression, make notes of his impression and forward those notes to the particular minister concerned or the department concerned. Such a thing would go a long way towards co-ordination in the collective work of the ministry and facilitate administrative improvement. Now, if the Revenue Minister goes, the district officers on the revenue side are 24 hours alert; if it is Home Minister, the Police department is very, very alert and is all attentive and other departments do not care; if the Education Minister goes, the

education department becomes very attentive. Instead, the Education Minister must go and see the police work, the Revenue Minister the Sales Tax Department, Co-operative department or some other department; he can just for information peep into a bank and see how things are being worked there. In that way, all the district officers should keep always alert if one Minister comes. In Madras, there was one Governor Lord Carmichael, and he used to go inognito, into the streets of Madras and satisfy for himself how the things were going on. Yesterday in the drama, the Banasura asked his Ministers how their efforts were successful and how his country was being ruled. That is the tradition which was handed over to us by our ancestors. Ministers must know how administration is carried on and they must go and satisfy for themselves. It will help them and also pay them good dividends in the shape of mass contact.

I know when we were in Kurnool, a particular hon. Minister visited Chittoor, - I do not want to mention his name. - he did not tell the officials his programmes; they were all on tenterhooks - what are we to do, Sir? The Minister does not say what he wants to do, where he wants to go and so on. I know the hon. Minister just went and rushed into certain streets of Chittoor. Even the municipal establishment was not omitted. He went to slum quarters, slums, to meet the poor people; he talked with them, questioned about their welfare and I was proud when those people said: 'Oh! Here is a man who is fit to be a Minister.' That ought to be the work of Ministers when they come on official tours.

I wish to impress upon the Ministers the fact that their visits without previous intimation would go a long way to liquidate what threatens to become our national habit,— it has become almost our weakness— namely, the presentation of addresses. Not a day passes without some address being presented to some Minister or some high official who visits the State and it has become a habit. After all, what are those addresses? What do they contain? The Ministers know what they contain. To quote a newspaper recently published, these addresses contain 'a mixture of equal parts of flattery and hyperboly garnished with mendi-

cancy.' They are generally given in anticipation of favours. Such favours always end 'in great expectation,' but all the same, the habit goes on, for 'Hope never dies that comes to man and always triumphs over experience however bitter.' Thank you, Sir.

*శ్రీ ఎం. వెంకటరాజు (బాపట్ల) : అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును బలపరుస్తూ రెండుమూడు విషయాలను గురించి చెప్పదలచుకున్నాను. గత వారంనుండి బడ్జటు ప్రజరిగిన చర్యలు విన్నాము. ఎన్. జి. ఓ. లను గురించి పలువురు సభ్యులు చేసిన ఉపన్యాసాలు విన్నాము. ఎన్. జి. ఓ. లకుగాను 5 కోట్ల రూపాయలు ప్రభుత్వం ఇదివరలో అదనంగా ఇచ్చినట్లు, ఇంకో కోటిన్నర రూపాయలు ఇప్పుడు ఇవ్వదలచినట్లు ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పగా విన్నాము. ఇప్పుడు డిజిన్ ది చాలదు, ఇంకా కావాలి అని ఎన్. జి. ఓ. లు కోరుతున్నారు. వారికి చాలని మాట నిజమే. వారు ఇంకా అడగవచ్చు. ఐతే యియగల సామర్థ్యం ప్రభుత్వాని కన్నదా అనే విషయం మనమందరము పరిశీలించాలి. దేశంలో కూడా గుడ్డా లేని ప్రజలెందరో ఉన్నారు రాత్రిబసళ్ళు ఎండనక, వాననక పోలము లలో క్రమిద్దీ దైతులవద్దకుంచి కోట్లకొలది రూపాయలు తెచ్చి మన ఉద్యోగుల కియవలసినవస్తున్నది కాస్త ఉన్నవాళ్ళు, తిని పారవేసిన విస్తరాకులను నాకుతూ పొట్ట పుయ్యుంటున్న దొర్బాగ్యులెందరో ఉన్నారు ఇంచీ పెట్టుకుని తిరిగేవాగున్నారు. ఎరుకలు, పనాదులు మొదలయిన జాతులవారు ఎంతటి దొర్బాగ్యులు స్థితిలో ఉన్నారో మనకు తెలుసును. ఇట్టివారికి కూడా, గుడ్డా కలుగజేయడం ఎంతైనా అవసరం. నూరు రూపాయలు తెచ్చుకునే గుమాస్తా 120 రూపాయలు కావాలంటున్నాడు. వీరు సీసీమాలు చూస్తారు. ఇతర లగ్జరీలు కావాలి. ఎన్ జి ఓ ల సమస్య ప్రభుత్వం ఉదారంగానే పరిష్కరించదలచింది ప్రతిపక్షంవారు వదేవదే నిందలుపేస్తూ ఉంటారు వాటి బాధాభారాన్ని సభ్యులు, ఎలా ఉన్నా ఒక విషయంమాత్రం గౌరవసభ్యుల దృష్టికి తీసుకువస్తాను. కమ్యూనిస్టుపార్టీ వ్యాయకుడు, తేజముతితో నభ్యుడుగా ఉన్నాడని ప్రజలకు తెలుసు. అనుమతితోనూ ఒక నివేదిక తయారు చేయబడింది అట్టచానినీ ప్రజల్లో వారే ఇప్పుడు తిరస్కరిస్తున్నారు. ఎన్. జి. ఓ. లను రెచ్చగొట్టి వారిలో క్రమశిక్షణ లేకుండా జేసి మంత్రులకు వ్యతిరేకంగా ఉపన్యాసా లిస్తున్నారు. ప్రభుత్వాన్ని బాయికాట్ చేయరాదో ఇందులో క్రమశిక్షణ ప్రసక్తివమున్నది? అని వారిని కొన్ని పార్టీలవారు మత్వ పెడుతున్నారు. తమ పార్టీ వాళ్ళుకుడు అమోదింపబడినవి తమ వాడుకగా తిరస్కరిస్తున్నారంటే ప్రతిపక్షంవారికి ప్రభుత్వంపై పనియ్యివా లు నిధంగానే చేస్తారని అయినా ప్రభుత్వంపై ప్రతిపక్షంవారు జిల్లా కలెక్టర్

వారు పదేపదే ప్రభుత్వాన్ని సందిస్తున్నారు వారిని సభ్యులుగా గెలుపుకు వీలు తీ
పమైనా ఫలితముంటుందా అనే అనుమానం రావచ్చు. మన పక్కకున్నది
కేరళలో కాంగ్రెసువారు ఉద్యోగులను ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా రెచ్చగొడు
తున్నారని చెప్పతూ అదే చేస్తున్నారు. కొంతమంది గౌరవసభ్యులు కాంగ్రెసు
సభ్యులలో ప్రతి ఒక్కరూ ప్రధానమంత్రిగా ప్రవర్తిస్తున్నారని ఎదుర్కొంటారు.
కాంగ్రెసువారు వ్యాయంకోసం, ధర్మంకోసం పనిచేస్తారు కాని పనులు
ఎవరూ చేయరు కాంగ్రెసు సంస్థ సిద్ధాంతాలను ప్రతి కాంగ్రెసువాడే తప్ప
కుండా పాటిస్తాడు. కాంగ్రెసువారు నీతి, సయిమిని పాటించడం ఉన్న
ట్లయితే గత 12 సంవత్సరములుగా ఎలా యీ దేశాన్ని పరిపాలించుకో
గలుగుతారో ఆలోచించుకోవలసివుంది. ఎవరికి ఓటు ఇవ్వాలో ప్రజలకు
తెలుసు. కుప్పలు తగులబెట్టేవారికి, గోపడీలు చేయించేవారికి ప్రజలు ఓట్లు
ఇవ్వరు. ఎవరు ప్రజాశ్రేయస్సుకు పాటుపడతారో, ఎవరు ప్రజాస్వామికి
సిద్ధాంతాలను పాటిస్తారో, ప్రజలకు తెలుసు. కాంగ్రెసు M. L. A. లు ప్రజ
లలో చొచ్చికొని వారి అవసరాలు తీర్చేనిమిత్తం పనిచేయచున్నారు అవి
సహించలేని యీ పార్టీలవారు అక్కసు వెళ్ళకకుండా ఉన్నాడు.

అందువల్ల, నేను మనవిచేసేది, కాంగ్రెసువారికి కూడా స్వాధీనమున్నట్టి,
ధర్మమున్నది. ఈరోజున కాంగ్రెసు వాయకలైన శ్రీ జనహార్లాల్ నెహ్రూగారు
ప్రపంచంలో అటు సోషలిస్టు రాజ్యాలలోను, ఇటు capitalist రాజ్యాలలోనూ
భ్యాతి వహించారు. International politics లో ఈ వేగ సొందూడేము,
ఏమి చెప్పుతుంది? వారినుంచి ఏమివింటాము? వారు ఏవిధంగా దేస్తారో
చూస్తాము అనేస్థితికి కాంగ్రెసును తీసుకవచ్చారంటే, వారు దేశంలో ఎంత
వ్యాయంకోసం, ధర్మంకోసం పాటుపడుతున్నారో ఆలోచించండి. ప్రపంచంలో
భారతదేశముయొక్క స్థితిని చాలా ఉచ్చస్థితిలో పెట్టారు. 60, 70 సంవత్సరాల
నుంచి ఈ దేశంలో కోటానుకోట్ల బీదవారు ఉన్నారు వారిని నిండిలేదు,
గుడ్డలేదు. అటువంటి బీదవారికి ఇండి, గుడ్డ కల్పించవలెను, అవిద్యను పోగొట్టి
విద్యను కల్పించేవరకు, వారు నివసించడానికీ, ఇళ్ళు వాటిళ్ళు కల్పించేవరకు
మేము నిద్రపోమని, ఎన్నో పాదజైలు, పాదకాముని, opposition వాడు
ఉట్టినా పడతాము అనేటటువంటి పరిస్థితిని మేము సామ్యజాడ ప్రజా
ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించాలని కాంగ్రెసు నిర్ణయించింది. దానిప్రకారంగా బీదల
కోసం పనిచేసేది నిజమే. మేము బీదల పార్టీ వాళ్ళు అనుకొని, ఆ పేరు పెట్టుకొని
బీదలకోసం ప్రయత్నిస్తున్నాం అనేవారు ఏమిఫనులు చేస్తున్నారో ధూకుతెలుసు.
మేము అలా కాదు. దేశంలో కోట్లకోట్ల బీదవారు ఉన్నారు. బీదవాళ్ళలో
ఒకటి బీదనివారు. ఉన్నారు. గుడ్డ లేనివారు ఉన్నారు. అటువంటివాళ్ళకు,

ఉంటుందిగాని, ఎవరో పోమ్మంటే పోయే కాంగ్రెస్‌గాని, రమ్మంటే వచ్చే కాంగ్రెసుగాని కాదని నేను మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి : అధ్యక్షా, శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు మొన్న మాట్లాడుతూ చాలా చక్కని ఆశయాలను గురించి సుదీర్ఘంగా ప్రస్తావించారు. శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారి మాటలు చాలా తియ్యగా ఉంటాయి కాని పనులు ఎందుకు చేదుగా ఉంటాయో నాకు తెలియదు. ఏమైనప్పటికీ, శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారి ఉపన్యాసం ధోరణిమాత్రం నాకు జాగా నచ్చుతుంది. ఎందుకంటే, వారు చాలా గంభీరంగా మాట్లాడగలరు. కాని వారి ఉపన్యాసాలు నిజాన్ని కప్పిపుచ్చడానికి ప్రయత్నం చేసినట్లైతే మాత్రం వారితో మేము సహకరించడానికి కష్టమవుతుంది. అది సాధ్యంకాదు కాబట్టి, ఎందుకంటే, రాజకీయం అనే రంగస్థలంలో ప్రతివాడు ఒక పాత్రధారిగా ఉన్నాడు. కాని ఈ పాత్రధారి ఎటువంటివాడో మాకు తెలుసు. సత్యహరిశ్చంద్ర అనే నాటకము వేస్తే, ఆ నాటకంలో హరిశ్చంద్రుడు పాత్ర వేసినవాడు పరిపూర్ణంగా హరిశ్చంద్రుడుగానే ప్రవర్తిస్తాడు. కాని ఆ నాటకం నుంచి బయటికి రాగానే అన్నీ అబద్ధాలు చెప్పడం ప్రారంభిస్తాడు అనే విషయం సామాన్యంగా మనకందరమ తెలిసినదే. అదేరకంగా ఇక్కడ ఉపన్యాసములు ఇవ్వడంలో మాత్రం ఉన్నతమైన ఆదర్శాలు, ఆశయాలు ప్రచారంచేస్తే ప్రయోజనంలేదు. హాటన్ అనుబంధం కూడా చూపించినట్లైతే, మేము కూడా సహకరించేందుకు, హాటన్ అభినందించేందుకు సిద్ధముగా ఉన్నాము అని నేను ముందుగా మనవిచేస్తున్నాను. మొదట నుంచి మేము చెప్పుతున్న విషయం ఒక్కటే, Opposition లో ఉన్న మేము ఎంత మొక్కుకొన్నప్పటికీ మంత్రివర్గములో ఉన్న పెద్దలు వినలేదు. అంటే, రెండవ ప్రశ్న నుంచి శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు ఉపన్యాసం ఇస్తూ, ఒక మనిషి ఉంటే చాలు, ఇది జాగాలేదని చెప్పినట్లైతే, తప్పనిసరిగా ఆలోచిస్తామని చెప్పారు. అంటే ఎంత తేడా ఉందో ఆలోచించండి. ఇంతే కాదు. మొత్తం opposition యావత్తుకూడా పోనాలనే పెద్దజిల్లా ప్రభుత్వంతరపున పనిచేస్తున్నారు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు అని చెప్పినట్లయితే రెండవ ప్రశ్న కి opposition తరపున మాకు సహకారం కావాలని వారు అంటున్నారు. వీందుకు ఉద్దేశం ఏమో? మా సహకారం కావాలి మాకు తెలియదు. దేశంలో opposition లేకుండా ఏమి జరుగుతుంది? మొదటి ప్రశ్న చేస్తున్నట్లుంటే శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారికి opposition తరపున ఎటువంటి సహకారము కావాలి? నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది. Opposition లేకుండా చేసేందుకేమో ఈ విధానము. నేను కూడా ఒక విషయం శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు అంటుంటే తెలుసుకోవాలి అనుకుంటున్నాను. మాకు కూడా ప్రభుత్వంపై విమర్శించాలని లేదు. గతంలోని దింపకోసే విమర్శ ప్రయోజనం లేదని మాకు తెలుసు. ఇక్కడ

ఉపన్యాసాలు మాత్రం చేస్తాము. శరువాత train లో కూర్చోని ఆలోచించు
కొంటే, ఏమిచేశానో ఏమి తోచదు. మేము ప్రజలకోసం ఏమి చేశాము, ఏమి
పట్టుకు వెళ్ళుతున్నాము ఇక్కడనుంచి అనుకొంటే, ఉపన్యాసాలు ఇచ్చామని,
ఉపన్యాసాలు ప్రజలకు చూపబోతున్నామా? ఉపన్యాసాలు కాదు మేము
చూపించవలసింది. కొన్ని పనులుకూడా చేశామని చెప్పాలని మాకుకూడా
కోరిక ఉన్నది. Opposition పార్టీ తరపున కూర్చోని ఉన్నవారి ప్రాంతములో
ఎక్కడై నాగాని పనులు చేయకూడదనేటటువంటి కృతనిశ్చయంతో ముఖ్య
మంత్రిగారు ఉంటే, మేము పనులు చేశామని ఏరకంగా చెప్పుకోగలుగుతాము?
మాకుకూడా ఇష్టంఉంది వారితో సహకరించాలని. కాని ఆ సహకారం దేని
కోసం చేయాలని? ప్రభుత్వ పెద్దల చేతుల్లో ప్రభుత్వయంత్రాంగం యావత్తు
ఉన్నది. సహకారము చేయవలసింది వారు. అడుగునపడినటువంటి, నేనుక
పడినటువంటి ప్రాంతాలను వెనుకపడకుండా ప్రయత్నం చేయవలసింది వారే.
తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుగురించి సహకారం చేయండి అన్నాను. నాగార్జునసాగర్
ప్రాజెక్టుగురించి సహకారము చేయండి అన్నారు. ఎవరు కాదన్నారు? కాని
విశాఖజిల్లాలో ఆ నేక మైన చిన్న చిన్న ప్రాజెక్టులు తక్కువ మొత్తంలో అయ్యే
టటువంటి ప్రాజెక్టులు అన్నాము. దీనికోసం వారు సహకారం చేయకూడదా?
వారు ప్రయత్నం చేయకూడదా? అని మంత్రివర్గంలోని పెద్దలను అడుగు
తున్నాను. సహకారమంటే నేను ఏమిచేస్తే అదే సహకార్యం అనేటటువంటి
దానికా చేయవలసింది? మేముకూడా మనవిచేసేది, వారు opposition ను
వివేచి, నేను చెప్పిన మంచిపనిని ఒకటైనా వారు చేశాడా అని అడుగు
తున్నాను. ఏనాడైనా సరే, నేనుచేసిన ఒకసూచన అయినాసరే మీరు అమలు
చేశారా?

అందరూ యిదే ధోరణిలోపోతే దేశం అధోగతిపాలు అవుతుందనే
నిపయం మాత్రం ముఖ్యమంత్రిగారు ఉన్న పెద్దలు గమనించాలి. నిశ్చయించుకున్నది,
అలోచన చేయండి. మేము చెప్పినవరకు ప్రభుత్వంలో ఉన్న వారి పరిపాలనలో
నూప్రాంతాల్లో పడుతున్నాము. ఇదేనా మిక్కిలి? ఇదేనా వారి ప్రభావితీ? అని
అడుగుతున్నాను. ఈ ప్రాంతాలనుకూడ అభివృద్ధి చేయండి. అభివృద్ధి
కారకులు వారేననుకోండి. దీనికి మేము అభ్యంతరం పెట్టము. పరిపాలించే
కారం చేసినట్లయితే కాదని చెప్పగలిగిన మూర్ఖుడు దేశంలో ఎవరూ ఉండ
కాని ఈరోజున మీదే ప్రజలని ప్రాంతంలో, ఏలాటి అభివృద్ధి, ఏమి చేశామని
కాబట్టి ఆ ప్రాంతంలోని పనులు ఏరకమైనవి?—అని ప్రశ్నించుకుంటున్నాను.
నాగూ, నూప్రాంతంలో ఉన్న ప్రజలను కేంద్రమునకు తీసుకువెళ్ళు
కొన్నట్లుగా ఉంటే వారు పరిపాలన చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వం చేయాలి.

ఒప్పో, తప్పో, ఆలోచన చేయలేని పరిస్థితిలో పెట్టదలచుకున్నారు ఇదేనా సరైన విధానం?— అని అడుగుతున్నాను. ఈరోజున మా ప్రాంతంలో ఉన్న పరిస్థితి స్పష్టంగా మనవి చేస్తాను.— నాకు ఒకపరిస్థితి జ్ఞాపకం వస్తోంది. నిన్న నే ఒక ఉత్తరం వచ్చింది. ఆనందపురం (విజయనగరం తాలూకా) లో నీరులేదు. కొన్ని సంవత్సరాలనుంచి అక్కడ ప్రాజెక్టు పనులేదు. దానిని పల్లపుఖామి క్రింద ప్రభుత్వం పరిగణిస్తూ వస్తులు బనాయిస్తున్నందున ప్రజలు యిచ్చుకో లేని స్థితిలో ఉన్నారు అది కేవలం మెట్టప్రాంతం క్రింద తయారైనది. ఎన్నిసార్లు చెప్పినా దిక్కుదివాణం లేకుండా ఉంది. అక్కడ పరిస్థితి ఆలోచించి దర్గాస్తు చేసే మనిషి లేకుండా పోతున్నాడు. చాలా దారుణంగా ఉంది. ఏమైనప్పటికీ అక్కడికి రేపో, యాదినమో పోలీసు జబర్దస్తీతో పోయి ప్రజలనుంచి జబర్దస్తీగా శిస్తులు వసూలుచేయాలని, యివ్వకపోతే జైలులో పెట్టడానికికూడ ప్రయత్నం చేస్తున్నారని, ఉత్తరం వచ్చింది. (Interruption). అది ఆనందపురం— విజయ నగరం తాలూకా. ఈ విధంగా అక్కడి పరిస్థితులు, ఏరకంగా సహకారం చేయాలి? ప్రభుత్వంతో సహకారం చేయడానికి సిద్ధముగానే ఉన్నాము. ఇప్పటికైనా సరే— ప్రభుత్వం తరపున నీటి సదుపాయాలు చేస్తామని వారు హామీ యివ్వాలి. ఘరుడణం ఇంట్లో ఉన్న వస్తువులు అమ్మకము చేసే నాసరే, శిస్తులు కట్టించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. మా ఇంట్లో, ప్రభుత్వం వారి దానం చేసే నాసరే వారిచేత శిస్తులు కట్టిస్తాము. మా కేమీ అభ్యంతరం లేదు. కాని అక్కడ నీరులేకపోయినా, పంటలు పండకపోయినా, జబర్దస్తీ చేసి వస్తులు పుచ్చుకుంటామనే ధోరణిలో వారుపోతూ, ఒక ప్రక్క సహకారం కావాలంటే, ఏ రకం సహకారం యివ్వాలని మేము ప్రజలకు చెప్పాలి?

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుకు సహకారం అడుగుతున్నారు. కాని మా ప్రాంతాలలో ప్రాజెక్టు విషయం ఆలోచన చేయండి. ఎక్కడో కాలవ త్రవ్వించాము అంటే — మా తాలూకా ప్రజల కన్నీరు కాలవలు కారుతూ ప్రవహిస్తూంటే దీనికి, దానికి ఎంతదూరము ఉన్నదో ఆలోచన చేయండి. ఒక బ్రక్క పగిలిపోయిన గుండెలలాగ, ఎండిపోయిన పొలాలు కనబడుతున్నాయి. దీనికి దక్కని ప్రయత్నం చేస్తూ వదిలబోతున్న సముద్రంలో కలిసిపోతున్నామని వారు కావాలని గోడు పెడుతూ, కలిసిపోతున్నామని చెప్పి, ఒకటంటే నీరు కనబడటం లేదు. ఈ పరిస్థితులలో అన్ని పరిష్కారాలు తిరిగి ఆలోచించాలి. అవతారం చాలించారో మాకు తెలియదు. ప్రజలు ఈ విధంగా గోడు పెడుతుంటే, మంత్రి వర్గమునకు క్రిష్టి ప్రభుత్వం వచ్చి, ప్రభుత్వానికి సహాయం చేయడానికి ప్రతిభారు సంపీఠంగా ఉంటారు. కాని దానికి సహాయం చేసే వారు కూడ ప్రభుత్వం చేయుట ప్రారంభించినట్లయితే చాలా దూరంగా ఉంటుందని వారికి యోచనం మనవి చేసున్నాను.

N. G. O. అను గురించి మనవిచేస్తాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక విషయం తెలియపరచారు. N. G. O. లు దేశానికి విప్లవం తీసుకురాబోతున్నారని, అరిష్టం తీసుకురాబోతున్నారని, దేశంలో ఒకరకంగా అరాచక పరిస్థితి తీసుకురాబోతున్నారని ఉపన్యాసం యివ్వడం ప్రారంభించారు. నిజానికి, సమ్మెచేయకపోతే ప్రభుత్వం పెడచెనిపెట్టుట జరుగుతుంది. సమ్మె చేస్తే సవాలుచేశారని భావించడం జరుగుతుంది. ఈ విధానం, ఈ ధోరణి సరైనది కాదు. కేంద్ర ప్రభుత్వంలో కూడ, ఉద్యోగులు ఒకప్పుడు సమ్మెచేశారు. కాని అంతమాత్రాన వారిని విప్లవకారులక్రింద దేశద్రోహులక్రింద ప్రభుత్వం పరిగణించలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం అటువంటి పద్ధతి అనుసరించలేదు. కాని ఇక్కడ పరిస్థితి ఏమిటి? ఎప్పుటికప్పుడు మాకప్టాలు—ఇవి, మా ఇబ్బందులు—ఇవి, అని చెప్పుకుంటే—ఇందులో ఏమి తప్పు ఉన్నదని అడుగుతున్నాను. వారు సమ్మెచేస్తామని చెప్పినంతమాత్రాన డిసిప్లీన్ కు భంగం అయినదని ప్రతిదినం ప్రచారంచేయడం ప్రారంభించారు మరుక్షణం వారు (N. G. Os.) ఒక ప్రకటన చేశారు. మేము డిసిప్లీన్ కు వ్యతిరేకంగా పనిచేయాలని కోరిక లేదు—డిసిప్లీన్ సమర్థించి పనిచేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము—అన్నారు. ఈ మాటలు అక్కడి ఉన్న స్టేట్ మెంట్ support చేస్తోంది. “ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠను నిలబెట్టాలని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన మాటలతో మేము పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాము. ఈ విషయంలో మేము ఎవరికి తీసిపోమని సవినయముగ మనవి చేస్తున్నాము—అయితే, అదే సమయములో మా కనీస కోరికలవట్ల, ఆ కోరికలకు ఆమోదించాలని వదేపదే చేస్తున్న అభ్యర్థనలవట్ల ప్రభుత్వం అవలంబించిన వైఖరి సమంజసముగా ఉన్నదా?” ఇదే N. G. Os. చేస్తున్న విజ్ఞప్తి అంతా. “ప్రభుత్వం అంటే ఎవరు?” అని N. G. Os. ప్రశ్న వేశారని ప్రారంభిస్తారు. ప్రభుత్వం అంటే ఎవరో వారికి కూడా తెలుసు ప్రభుత్వం అంటే వ్యవస్థపరెడ్డిగారు కాదని వా రనుకుంటే సరితీవరెడ్డిగారి వద్దకు సంక్రమించాలి. వ్యవస్థపరెడ్డిగారి వద్దకు వస్తే వారు ఏమి చేస్తారు? వ్యవస్థపరెడ్డిగారి వద్దకు రాయబారం వస్తే ఏమి చేస్తారు? వ్యవస్థపరెడ్డిగారి వద్దకు సందేహపరెడ్డిగారి చేత అనిపించుకోవలసిన పరిస్థితి ఏమిటి? వస్తోంది? వారే (N. G. Os.) ప్రభుత్వమని ఎప్పుడూ అనుకోవడంలేదు. వారు అనుకున్నది ఒక్కటే. “ప్రభుత్వంలో మేముకూడ భాగముగా ఉన్నాము కాబట్టి, మాకుకూడ బాధ్యత తెలుసును” కాబట్టి, ఆ బాధ్యతను గుర్తించే మేము పనిచేస్తున్నామని అని చాటు స్పష్టంచేశారు. ఒక ప్రకటననుంచి అభివర్ణమిదాగాది. ఇంకొకరిమర గాని, కానవత్తలో ప్రతిపక్షావస్థలు ఎదరై వా రేమి చేయవలసివచ్చిందో, ఈ ప్రతిపక్షావస్థలలో ఏమి చేయవలసివచ్చిందో అని అడుగుతుంటే, అవి

గారు రూలింగు ఇచ్చారు. దానిని నేను ఖండించడంలేదు. కాని "మాకు టటు యి స్టేజీ మీ పని అవుతుంది" అని అంటే అర్థం ఏమిటి? మీకు టటు చేయకపోతే పనిచేయరు అనికదా అర్థము? ప్రజాస్వామ్యములో మీరు మాట్లాడవలసినది ఏమిటి? విధానాలు, వద్దతుల గురించి మాట్లాడాలి. అది మానుకున్నారు. కాల్య కావాలి, చెరువు కావాలి, అంటే—యివి సామాన్యతై నందిన ఆభివృద్ధి ప్రణాళికలు. మీకు టటు చేయకపోతే యిది చేయరా? ప్రజలకు ఉపకారం చేయకుండా, అపకారం చేయడానికి మీకు అధికారం ఎవరు యిచ్చారని నేను అడుగుతున్నాను. చేయండి ఉపకారం, పొందండి కీర్తి. మీరు చేసిన ఉపకారంవల్ల అపొషిజిషనును పూర్తిగావడగొట్టుండి. కాని ప్రజలను నిరుత్సాహపరిస్తే ఈ విధానంద్వారా మీరు ముందుకు రాలేరు. ఎవరికి టటు చేయాలో నిర్ణయించుకొనుటకు ప్రజలకు హక్కు ఉన్నది. ఫలాని వారికి టటు చేయడానికి పిలువేదని మీరు limit పెడితే. దేశంలో స్వాతంత్ర్యం ఎక్కడ ఉన్నదని అడుగుతున్నాను. ఎప్పుడో మహాత్మాగాంధీగారి ధర్మాన్న స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది, మీ ధర్మాన దేశంలో స్వాతంత్ర్యం పోతేందని సునలిచేయడానికి సిద్ధపడుతున్నాను. ప్రజలనుంచి డబ్బు ఏరకంగా వస్తుందో మూచనలుచేయాలని అడుగుతున్నాను. కాని ఆ ఆదాయం ఏ రకంగా ఖర్చుపెట్టాలో మేము చెప్పినట్లయితే మీకు ఆ సహకారం అక్కరలేదు. ఆ అభిప్రాయాలు అవసరం లేదు.

ప్రాశ్నక్రస్తిక్రింద వివరితరంగా 'waste' అవుతోందని చెబుతున్నాను. ఒక Highpower Enquiry Commission ను మీరు ఏంటుకు చేయకూడదు? అన్ని పార్టీలతో constitute చేసిన ఒక కమిటీని ఎందుకు చేయకూడదు? Wastage లేకుండా ఎందుకు చూడకూడదు? ప్రాశ్నక్రస్తి గురించి మేము చేయగలిగిన ఉపకారము, సహకారము అదే.

Administration లో interference ఉన్నదని చెప్పినప్పుడు మీరు జోజున చెప్పినట్లుగా చెప్పారు. అది జరిగిందని నాకు తెలుసు. ఎంతవరకు నాదో మేము చెప్పండి నిజంకాదు. మీరు చెప్పింది సువర్ణాక్షరాల నీసుకోపానడానికి పిలువేదే. అందువల్ల ఒక Enquiry Commission ఏర్పాటు కియండి. Administration ను partisan దృక్పథంతో తమ పార్టీ రాజకీయాలకు ఉపయోగిస్తూన్న సందర్భాలనుతవరకు ఉన్నదో విచారణ చేయడానికి ఒక Enquiry Commission ను ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా కోరుకుంటున్నాను. ప్రజలనుంచి కూడాశంకిస్తూ ప్రజలపేరుగాజూరవులను ఏర్పాటుచేయడానికి చచ్చింది. ఇది మాజ్యముంగ్రిగాను చేపట్టడం ఒక అపరాధం. ఇది సామాన్య ప్రజలకు అపరాధం.

తున్నాను. వారిమీద నాకేవిధమైన ఎలిగేషన్ కూడా లేదు ఇవాళ—వ్యక్తి గతంగా స్పష్టం చేయదలచుకొన్నాను. ఎప్పుడైనా, నేను చెప్పేది అదే. కాని ఒక విషయం మాత్రం ఉంది. ఒక ఎలిగేషన్ వారిమీద వచ్చినట్లయితే, వారి తాలూకు బాధ్యత అది! నిజానికి బర్మా ప్రెయిమ్ మినిస్టర్ “నూ” చేసిన పనేమిటి? తాను పదవినుండి దిగిపోతున్న మరుక్షణం “నామీద విచారణ చేయండి; నా ఆస్తిపాస్తులు విచారణ చేయండి; మీ ఇష్టంవచ్చిన కమిటీలు వేయండి;” అని పబ్లిక్ గా తెలియపరచి ఉన్నారు. వారుకూడా “పర్సనల్ ప్యూరిటీని” దృష్టిలో పెట్టుకొని, చేతలో high standards of morality ని దృష్టిలో పెట్టుకొని, చారిత్రాత్మకంగా,—వారితో ఉన్నటువంటి సత్యనారాయణ రాజుగారి పాటిదిబ్బ గురించి కూడా వారు ఎంక్వయిరీ చేయించాలనికోరుతూ యీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు నమస్కారములు తెలియపరచుకొంటూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ యన్. పి. చంగల్రాయనాయుడు (వేపంజేరి). అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్లను బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు చేస్తున్నాను. ముఖ్యముగా మన రాష్ట్రమునకు అధికారిగా గవర్నరు ఉన్నారు. గవర్నర్ గారికి అతిథి భవనం ఒకటి కట్టిస్తామంటే, అందుకు అనేకమంది ఆక్షేపణ తెల్పారు. అతిథి భవనము కట్టిస్తే, అందులో ఉండేది గవర్నర్ కాదు; లేక వారికి సంబంధించినవారు కాదు. బయటి రాష్ట్రం నుండిగాని, బయటిదేశాల నుండిగాని వచ్చు అతిథులు ఉండేందుకు ఆ భవనము కట్టించాలని ప్రభుత్వము తలుస్తున్నది. అయితే, మనము బయటిదేశాలకు పోయినపుడు, మనవారిని ఆదేశాలవారు ఎంత గౌరవిస్తున్నారో, మనదేశానికి వచ్చు విదేశాలవారిని అంతగా గౌరవించవలసిన బాధ్యత మనదైన ఉన్నది. అందుకే ప్రభుత్వము వారు యీ అతిథి భవనము కట్టేందుకు ఏర్పాటుచేసినారు. కాని, ప్రతిపక్షంవారికి ప్రతిదానికి ఆక్షేపణ చెప్పటం, విమర్శించటం మామూలు అయినది. వారు ఆక్షేపణ చేస్తారని, మనము అతిథి భవనము మామూలు ఒక హాస్టల్ మాదిరి కట్టకుండా, బయటి దేశాలనుండి వచ్చువారి యొక్క గౌరవమునకు తగినట్లుగా కావాలంటే హామీలు ఇవ్వటం చేసి కొంచెము ఉన్నతస్థాయిలో నిర్మించి సిందిగా మనవిచేస్తున్నాము.

సామాన్యంగా ప్రతి దేశానికి గవర్నర్ కు ఒక గౌరవ గృహం ఉంటాయి. మద్రాసు గవర్నర్ గారికి ఉంది, మధ్య ప్రదేశ్ గవర్నర్ గారికి ఉంది, మన గవర్నర్ గారికి ఎక్కడా సమర్థులైన దేశాల్లో లేదు. విదేశీ దేశాలలో మాత్రం “గవర్నర్ థెయిట్ సర్క్యూల్స్ హౌస్” అని ఒక భవనం ఉంటుంది. అప్పుడప్పుడు గవర్నర్ గారు దాంతో దిగుతూఉంటారు. కాని ఇక్కడ మాత్రం మనకు ఇటువంటి

కొత్తగా అభివృద్ధిచేస్తున్నారు. అక్కడ కూడా ఫర్మాట్ హౌసు కడు తున్నారు. అక్కడ గవర్నర్ హోదాకు తగినట్లుగా ఒక సమ్మర్ రెసిడెన్సీ కడితే బాగుంటుందని నా అభిప్రాయము. దానిని గురించి మంత్రిగారు ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

ముఖ్యమంత్రి గారిని గురించి శ్రీరామమూర్తిగారు మాట్లాడారు. మనం నల్లఅద్దాలు పెట్టుకొని చూస్తే, అందరూ నల్లగా కనబడతారు. అదే విధంగా ముఖ్యమంత్రిగారు ఏమి చెప్పినా వారికి నమ్మకంవుట్టేటట్లు లేదు. ముఖ్యంగా యీదినం సంజీవరెడ్డిగారి గురించి చెప్పాలంటే, వారు నీతికి నిజాయితీకి కట్టుబడిఉంటారు. వారు నిర్మోహమాటంగా మాట్లాడుతారు. వారు ఏదైనా తప్పుచేస్తే అసెంబ్లీలో గాని, ఎక్కడైనా గాని తాను తప్పుచేసినానని ఒప్పుకొంటారు. అటువంటిదానిని హర్షించుటకు బదులు "మనము అపోజిషన్ లో ఉన్నాము కాబట్టి, ఏదోఒకటి చెప్పాలి" అనే పద్ధతిలో చెప్పటం న్యాయం కాదు. మంత్రులు ఎక్కువగా పర్యటనలు జరుపుతారని, ఎక్కువ టి.వీ.లు తీసుకొంటారని ఒకరిద్దరు శోరవశఖ్యలు చెప్పినారు. వారు చెప్పినదాంట్లో ఏమాత్రం న్యాయంలేదు. మంత్రులు పోలీస్ ఠాణాలు చేయటమేకాకుండా, రాష్ట్రంలో ఎక్కడెక్కడ ఏవిధంగా ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ జరుగుతున్నదో, ప్రజలు ఏవిధంగా ఉన్నారో చూడవలసిన బాధ్యత వారి మీద ఉన్నది. ఎగ్జిక్యూటివ్ వర్క్ లేకపోయినా, ఇంట్లో ప్రచేశములకుపోయి జరుగుతున్న పనులు చూడవలసిన బాధ్యత మీదపై ఉన్నది. చేసినా ఉదాహరణ చెబుతాను. చిత్తూరుజిల్లాలో, నా కాన్ స్టిట్యూయన్ లో పోయిన నంబం వత్సరం పక్షాలు సరిగా లేక పైరులు పొడైనవి. అక్కడి కలెక్టర్ తహశీల్దారును అడిగితే, ఆయన రెవిన్యూ ఇన్స్ పెక్టర్ ను రిపోర్టు అడిగారు. రెవిన్యూ ఇన్స్ పెక్టర్ ఏ కారణం వల్లనో చూడవట్టు, వెనుపూరు ఫిర్కాలలో మాత్రం చాలా పంటలు పొడై పోయాయని, శివు రెవిన్యూ ఇన్స్ పెక్టర్, శివు నమూనాను పోస్టుపోస్ట్ చేయాలని వ్రాశారు. అది చూడగానే అక్కడ ఉన్న రెవిన్యూ ఇన్స్ పెక్టర్ ఫిర్కాలో పైరు బాగానే ఉన్నాయని వ్రాశాడు. దాన్ని చూచానికి వెపంకేరి ఫిర్కా పరిస్థితి యీ రెండు ఫిర్కాలకంటే చాలా అధ్వాన్నంగా ఉంది: కాని, అక్కడి రెవిన్యూ ఇన్స్ పెక్టర్ ఆ విధంగా వ్రాసినాడు. దానిని తహశీల్దారు ఎక్స్ ప్రెస్ చేసినారు. కలెక్టర్ కూడా అదేవిధంగా దానిపైను రిపోర్టు పంపించారు. ప్రభుత్వమువారు యీ రెండు ఫిర్కాలలో పన్నులను సరిగా వసూలు చేసినామని ప్రకటనలో ప్రకటించినప్పుడు మేము అప్పుడప్పుడు మామూలు సేవకేరి తహశీల్దారుల ఆధ్వర్యమున పరిశీలులు జరుగజేసి ఫిర్కాకు ఎందుకు చెప్పలేనని సందేహ ముంత్రిగారి పక్షం నుండి చెప్పుకోవలసివచ్చింది.

కలెక్టరుకు మళ్ళీ విచారణ చేయించమని పంపించారు. అప్పటికి ఆ పైరులు పోయాయి. కొత్త సంవత్సరం వచ్చింది. మళ్ళీ కొత్త పైరులు వస్తున్నాయి కాబట్టి, అక్కడికి మంత్రిగారు వచ్చి చూసేందుకు ఏమీలేదు. కలెక్టరుగారు ఏమీ చేయలేకపోయారు. న్యాయంగా జరగవలసిన సహాయము ఆ ఫిర్యాలో ఎవరికి జరగకుండా పోయింది, మంత్రిగారు ఆ ప్రాంతం పర్యటిస్తే, అక్కడకు వచ్చి చూసిఉంటే, యీ అన్యాయం జరగకుండాపోవచ్చును. అందువల్ల మంత్రులు తప్పకుండా పర్యటించాలి. మంత్రులు చిత్తూరు జిల్లా పర్యటించి, గ్రామప్రాంతాలు చూసివెడితే బాగుంటుంది. అప్పుడే నిజమైన సహాయం రైతుకు అందుతుంది. మంత్రిగారు వచ్చి గ్రామాలు చూస్తారంటే, అక్కడ ఉద్యోగస్థులుకూడ “మంత్రిగారు గ్రామాలకు రాబోతున్నారు. ప్రజలు తమ బాగోగులు మంత్రిగారికి చెప్పుకొంటారు, కాబట్టి వారి బాగోగులు చూడాలి” అనే భయం ఉంటుంది. అప్పుడే గ్రామాలలో ఉండే ప్రజలకు న్యాయం జరుగుతుంది.

ఇక్కడి ఉన్న సెక్రటేరియట్ విషయం మనవిచేస్తాను. ఏదైనా అర్జీ ఇచ్చుకొంటే, ఆ అర్జీపై న్యాయం కలుగజేసేవిధంగా, ప్రభుత్వ సెక్రటరీలు, క్రింది ఉద్యోగులు ప్రయత్నించాలి. ఒక అర్జీ వచ్చినప్పుడు, ఆ అర్జీపై సహాయం చేయాలనే దృష్టితో వ్యవహరిస్తే న్యాయం జరుగుతుందిగాని, పదో వచ్చిందని ఒక query పేసి తిరిగి కలెక్టరుకు పంపించటం, కలెక్టరునుండి తిరిగి రావటానికి ఒక నెలరోజులు పట్టటం, మళ్ళీ ఇంకో query పేసి పంపించటం— యీ విధంగా వ్యవహరించటం న్యాయంకాదు. ఒకేసారి గట్టిగా ఆలోచించి, అన్ని queries ఒకేతూరి పేసి పంపిస్తే బాగుంటుంది. కొందరికి ప్రతిదానికి తప్పే తెలియచూపించటం అలవాటు. ఎవరైనా అర్జీ పెట్టుకున్నప్పుడు ‘అతడి సాధక బాధకాలు ఏమిటి? అతనికి ఏమిచేస్తే న్యాయం కలుగుతుంది?’ అనే భావంతో చూడటానికి బదులు, ఏవిధంగా queries పేసి అడ్డపడదామా అనే ఆలోచనతో ఉండటం సరైనదికాదు. సహాయం చేయాలనే దృక్పథంతో సెక్రటేరియట్ లోని ఉద్యోగులు, సెక్రటరీస్ పనిచేయాలి. సెక్రటేరియట్ లో అందరూ యీవిధంగా వ్యవహరిస్తారని కాదు. కొందరు సహాయం చేయాలనే దృష్టితో వ్యవహరించవచ్చును. సెక్రటేరియట్ లో ఉన్న ఉద్యోగస్థులు, డిప్ డిప్ టెన్ టెన్ రైతు కుటుంబాల నుండి వచ్చినవారే. రైతుల కష్టాలు వారికి తెలుసు. ఏదైనా అర్జీలు వచ్చినప్పుడు సహాయం చేయాలనే దృక్పథంతో వారు తమ అనివార్య వినియోగించాలిగాని ఇబ్బందులుకలిగించేట్లుగా చేయకూడదని సెక్రటేరియట్ లో ఉండే ఉద్యోగస్థులకు మనవిచేస్తున్నాము. ఇంట్లో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ వి. ధర్మవిషం (నక్రకల్) : అధ్యక్షా, జనరల్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్ట్ మెంట్ కు సంబంధించిన డిమాండ్స్ ప్రవేశపెడుతూ మన ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రొహిబిషన్ సమస్య గురించి ఏమీ చెప్పలేదు. ఇదివరకు చర్చలో కొంత మంది శాసనసభ్యులు యీ విషయమై మాట్లాడారు. ప్రొహిబిషన్ సమస్యను కేవలం వైతిక సమస్యగా ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తోందా? లేక ఆర్థిక సాంఘిక పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకొని దానిని ఆచరణలో పెట్టటానికి ఆలోచిస్తున్నదా? అన్నది ప్రభుత్వం తెలియజెప్పలేదు. మన ఎక్కోచో గారు చాలాకాలం తర్వాత ప్రొహిబిషన్ సమస్యపై మాట్లాడారు. "సోవియట్ రష్యాలో ప్రొహిబిషన్ సమస్యపై చాలా తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి" అని వారు చాలా వేగంగా మాట్లాడారు. ఇంటర్ నేషనల్ గా యీ ప్రొహిబిషన్ విషయంలో చట్టరీత్యా ఏవిధంగా సాగించబడుతున్నదో, వారికి తెలిసినప్పటికీ, వారు సోవియట్ రష్యా ఉదాహరణ తీసుకురావటం చాలా విచారకరమైన విషయం.

సోవియట్ రష్యాలో October Revolution తరువాత Prohibition ను చట్టరీత్యా అమలుచేశారు. సాంఘిక ఆర్థిక పరిస్థితులు తాగుపడనిదే కేవలం చట్టంచేయడం ద్వారా దీనిని బండ్ చేయలేమనే ఉద్దేశముతో వారు ఆ చట్టాన్ని తీసివేయవలసి వచ్చినది. త్రాగుడు చాల చెడ్డది, దానిని అలవాటు చేసుకోకూడదు అనే point వరకు నాకేమి అభ్యంతరంలేదు. కాని చట్టాల ద్వారా దీనిని మాన్పిస్తామని దైర్యంచేసి ప్రపంచంలో ఎక్కడ జయం పొంద లేదని తేలు వారికి దేశాలవారీగా తేదీలవారీగా చెప్పదలిచాను. ఆమెరికాలో 1880 లో Prohibition సమస్యమీద పెద్ద campaign జరిగింది. ఆ సందర్భంలో Constitution ను amend చేసి వాళ్ళు ఒక చట్టంకూడా చేశారు. చట్టరీత్యా దానిని అమలు చేయలేకపోయారు. చివరకు 1933 లో amend చేసిన Constitution భాగాన్నికూడా repeal చేయవలసి వచ్చినది. ఇంగ్లండులో 1919 లో Prohibition ను introduce చేశారు. 1932 లో తిరిగి దానిని వాపసు తీసుకున్నారు. నార్వేలో 1919 లో introduce చేసి 1927 లో repeal చేశారు. Canada లో 1900 లో చేసి 1930 లో repeal చేశారు. ఈవిధంగా ప్రపంచంలో ఎక్కడాకూడా చట్టాలు చేయడం ద్వారా ప్రొహిబిషన్ అమలులో పెడతామని భ్రమలోపడి చివరకు దానిని అమలులో పెట్టలేకపోయారు. అంచేత నా ఉద్దేశం త్రాగుడును ప్రచారం చేయూలని కాదు. సాంఘిక ఆర్థిక పరిస్థితులు allow చేయవచ్చును. మరొక ఉదాహరణ వే చట్టాలుచేసి అమలులో పెట్టలేమని అర్థంచేసుకోవాల్సి ఉంది. మన దేశంలోను మరొక ప్రదేశంలోను విచారణ కమిటీలని పోతూ మనదానికంటే తాగుదలపై తీవ్రమైన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేశారు. కమిటీని పోతూ మనదానికంటే తాగుదలపై తీవ్రమైన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేశారు.

Prohibition పూర్తిగా fail అయిందనే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు. దీనివల్ల crimes పెరిగినాయని, ఇదివరకు ఆవృత్తిచేసేవాళ్ళే కాకుండా ఇప్పుడు త్రాగే వాళ్ళకూడ crimes కు అలవాటు పడ్డారని, ఈ రకంగా ముమారు 20%, 30% వరకు crimes పెరిగినాయని మధ్యప్రదేశ్ కమిటీవాళ్లు తెలియజేశారు. అట్లాగే ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కూడ crimes విపరీతంగా పెరిగినాయని రామమూర్తి కమిటీ రిపోర్టులో వివరించారు. మొన్ననే Police department వారు అచ్చు వేసి సభ్యులకు యిచ్చిన వివరాలలోకూడ అదే తెలియజేశారు. 1940 లో ముమారు 1,262 ఉండే ఆక్కరీ laws ను, Prohibition Laws ను offend చేసిన కారణంగా 1952-53 లో 51,000 కు పెరిగింది. 1956 లో 140 వేల వరకు పెరిగింది. అంటే ఈ crimes రోజురోజుకు పెరిగిపోతున్నాయన్నమాట. “పెరుగుతూఉంటే చాల effective గా పనిచేయాలి, administration చాల strict గా ఉండాలి. ఏదో, ఏదో చేయా” అని మనమంత్రులు శాసనసభలో చెబుతూ ఉంటారు. కాని యిది చాల అసాధ్యమైన సమస్యగా తయారైందని నేను వారికి తెలియజేస్తున్నాను. దీనిని ఒక నైతికసమస్యగా, prestige సమస్యగాపెట్టి అమలులోకి తీసుకువస్తామని అనుకుంటే వట్టిభ్రమ అని నేను చెబుతున్నాను. ఆర్థిక పరిస్థితులు చాల అభ్యాన్నంగాఉన్న ఈ సమయంలో మద్యనిషేధాన్ని వెంటనే తొలగించడంబట్టారా, ఆర్థిక పరిస్థితులు కొంతవరకు చక్కబడే జవాబులు ఉన్నాయని నేను వారికి చెప్పదలిచాను. దీనిఫలితంగా ఆంధ్రలో 10 కోట్ల రూపాయలు ఆదాయం పోవడమే కాకుండా ముమారు 8 లక్షల రూపాయలు మనమే ఖర్చుపెట్టాల్సి వస్తున్నది. ట్యువంటి దివాలాకోరు policy లు పెట్టుకోవడం మూలంగా మనకు డబ్బులేదని సమస్యలను పరిష్కరించలేక పోతున్నామని చెబుతున్నాను. సంవత్సరాంతాద్దీ యిదే పద్ధతులను అవలంబించడం సరైనది కాదని నేను ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

అసలీ prohibition సమస్యమీదనే మేము ఎన్నికలలో గెలిచామని, దీనివిషయంలో ప్రజాఅభిప్రాయం మనకు చాల అనుకూలంగా ఉన్నదని కూడా వెంకటరావుగారు చెప్పారు. వాళ్లు ఎన్నికలలో నిలిబిబ్బుకుడు ఎన్నికల ప్రచారానికి prohibition సమస్య పెట్టారా అన్నది నాకు అనుమానంగా ఉన్నది. ఆంధ్రప్రాంతం విషయం నేను చెప్పలేనప్పటికీ తెలంగాణాలో విదేశాలాదే వారి కేంద్రంఅయిన పోచంపల్లి గ్రామంనుంచి 75% population వంశాంతరం కూడా వెంకటరావుగారి దగ్గరకి రాయబారం దాఖల అరిగింది. అదేమిటాదని ఇంద్రంకో నుమారు 200 మంది గీత కార్మికులు Hyderabad City లో demonstrate చేస్తూ కూడా వెంకటరావుగారిదగ్గరకి పోయారు.

ఆ సందర్భంలో వారు “నేను ఎట్లా ఉన్నప్పటికీ శ్రీ వినోబాభావేగారి policy తు వారినంగతి అదంతా చూడబోతే ఏమి చేయాలో నాకు ఆలోచన తట్టడంలేదు. అంతవరకు నేను ఏమి ఆలోచన చేసేస్థితిలో లేను” అని చెప్పారు. నిజంగా prohibition సమస్య మీదనే వారు ఎన్నుకోబడి ప్రజాభిప్రాయాన్ని తీసుకొచ్చి ఉంటే, పోచంపల్లిలో అదే ఒక experimentగా తీసుకొని అటువంటి అభిప్రాయాన్ని తీసు కొచ్చి ఋజువు చేయగలుగుతారా అని నేను అడుగుతున్నాను. పోచంపల్లి గ్రామం వినోబా భావేగారి కేంద్రం అని చాలవెద్దగా పత్రికలలో ప్రకటిస్తున్నార. అక్కడ 100కి 75, 80 వంతుల ప్రజలు సంతకాలు చేశారు. మిగతావాళ్ళంతా యిది complete గా fail అయిందని చెప్పడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. కాబట్టి యిటువంటి విషయాలలో చాలజాగ్రత్తగా ప్రజాభిప్రాయాన్ని భాతర్ చేయాలని, వెంటనే prohibition ను రద్దు చేయాలని నేను ప్రభుత్వానికి విన్న విస్తున్నాను. ఇది కేవలం tappers సమస్య కాదు. National economic crisis గా తయారైన ఈ పరిస్థితులలో పట్టంపుతోటి ఉండాల్సిన అవసరం లేదని చెబుతున్నాను. N. G. O. ల తీతాలు, ఉపాధ్యాయుల తీతాలు పెంచాలంటే మార్గదర్శక బిల్లులేదు, వీరి కోట్ల రూపాయలు ఎక్కడ తేవాలి? Bus route లు పెంచాలా? రైతుల దగ్గర వసూలు చేయాలా? ఏమి చేయాలి? అంటారు. ఇలాంటి తప్పుడు త్రోవలు త్రొక్కి, తప్పుడు పద్ధతులు అవలంబించే కంటే వెంటనే మద్యనిషేధాన్ని తొలగించేందుకు ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని మీ ద్వారా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. Prohibition విషయంలో చాల statistics తీసుకోవాల్సి ఉన్నాయి. differences ఉరిగినాయో అన్నది ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురా దలిచాను. కాని ఆ విషయాలలోకి పోకుండా తెలంగాణాలోని excise policies విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను. Excise ను legal గా ఉన్నది, కొన్ని అవలంబించి tappers బ్రతుకుతున్నారు. వీరిని ఏదో రకంగా పైకి తీసుకు వస్తామనే ఉద్దేశంతో Co-operative Society లు పెట్టడానికి orders ఇచ్చారు. కాని కొన్ని అవలంబించి రూపాయలు ఇచ్చినా contractors చేతులలోనే ఈ Co-operative Societies పనిచేస్తున్నాయి అన్నది చెప్పింది. దాని ఫలితంగా ఈ వేళ ఏ సాఫ్ట్ టెక్నిక్ లు ఉపయోగపని చేయడంలేదు. సాఫీగా నడుస్తున్నాయని ఋజువు చేయలేకపోయారు. ప్రశ్నల సందర్భంలో చేతులు కళావేంకటరావుగారు ‘అన్ని సాఫ్ట్ టెక్నిక్ లు మూల complaints వచ్చినాయని అన్నారు. దానితోపాటు సాఫ్ట్ టెక్నిక్ లు జాగా నడుస్తున్నాయని కూడా జూబులు వచ్చినాయి అంటారు. ఈ విషయంగా సమర్థిస్తామని ప్రభుత్వం పూనుకుంటే co-operative commonwealth ను నిర్మిస్తామనే కలం ప్రకటనగానే ఉండిపోతుందని నేను ప్రభుత్వానికి చెప్పవలచున్నాను. ఇది చెప్పింది. నిర్మిస్తామని యంతా యితర దాని టెక్నిక్ ను నేను చూడమని Contractors

పూర్తిగా లాభాలు పొందుతున్నారు. Tappers కు ఏమాత్రం shares కూడ
యివ్వడంలేదు. దేవరకొండలో shareholders అనే పేరుతో కొంతమంది
జీతగాండ్ల పేర్లను include చేశారు తప్ప యంతవరకు share amount ను
చాపను యివ్వలేదు. వారికి లాభాలుకూడ వంచలేదు. ఈరకంగా ప్రభుత్వం
tappers సమస్యపేరుతో contractors కు అనుకూలమైన policy ని అవలం
బించడం చాలా విచారకరం. దీని విషయంలో తమ వైఖరిని ప్రకటించవలసిన
అవసరం ఉంటుందని దానిని అమలులో పెట్టాల్సిన్న అవసరం ఉన్నదని చెబుతూ
విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ టి. గోపాలకృష్ణయ్య గుప్త (మదనపల్లి): అధ్యక్షా, ఈ సందర్భంలో
కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకవస్తాను.

రాష్ట్రపరిపాలనా వ్యవహారాలలో ప్రభుత్వ ధనం చాలా దుబారా
జరుగుచున్నది; అనవసరమైన ఉద్యోగులు కొంతమంది పున్నారనే దృష్టితో
Economy Committee ని నియమించుట జరిగినది. శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు
రానికి చైర్మను అని జ్ఞాపకం. ఆ కమిటీవారు వివిధ విషయాలు పరిశీలించి
అనవసర మనుకున్న కొంతమంది ఉద్యోగులను తీసివేశారు. కొన్ని ఖర్చులను
ఆపివేశారు. అయితే ఈ రోజున ఏదైనా ఆఫీసుకు వెడితే తెలిసేమొదలైతే
అక్కడ తెల్ల కాగితాల supply ఉండదు. పన్నులు, పెన్సియన్ మొదలైనవేమీ
ఉండవు. సబ్-రిజిస్ట్రారు ఆఫీసుకుపోయి దస్తావేజు రిజిస్టరు చేయవలయు
ననుకుంటే ఎక్కడిదో ఓ పాత పేపరుమీద వివరాలు తీసుకుంటారు, ఆ కాగితం
ఎక్కడిదో, ఏమో తెలియదు. దీనివలన ప్రజలదృష్టిలో ప్రభుత్వపు స్థాయి తగ్గి
పోతోందని మనవి చేస్తున్నాను. దుబారాను తగ్గించుటకు అనేక మార్గా
లున్నాయి. ఈనాడు అనవసరమైన డిపార్టుమెంటు లనేకంవున్నాయి. ఇంతకు
ముందు యీ విషయమై కొంతమంది సభ్యులు తెలిపినారు. ఈనాడు రెవెన్యూ
బోర్డుయొక్క ఆవశ్యకత ఏమిటి? ధైర్యంగా ఈ రెవెన్యూబోర్డును ప్రభుత్వం
ఎందుకు abolish చేయుటలేదని నేను అడుగుచున్నాను. అలాగే సబ్-కలెక్టర్లు,
ఆఫీసులు, కలెక్టర్లు ఇళ్ళనునుండి వచ్చిన కాగితంపైన ముద్రవేసి పది, పదిహేను
రోజులు వుంచుకోడం, తరువాత ఖాల్వాకా ఆఫీసుకు పంపడం, ఖాల్వాకా
ఆఫీసునుండి వచ్చిన బదులును ఒక్క ముద్రవేసి పది, పదిహేను రోజులు నిలుపు
కొనడం, తరువాత రిమొండర్ వచ్చినప్పుడుమాత్రం కలెక్టరు ఆఫీసుకు పంపడం.
రెవెన్యూబోర్డు వ్యవహారం కూడా యదేవిధంగా వుంది. ఎందుకు యీ
ఆఫీసులు? నీటిని తీసివేస్తే ఎంతో డబ్బు ఖిగులుకుంటే Police Depart-
ment's Deputy Superintendent of Police ఉద్యోగం చాలా అనవసర
మైనది. Superintendent, Sub-Inspector, Circle Inspector

పున్నప్పడు మధ్య యీ పుద్యోగి ఎందుకు? కార్యక్రమాలు నిదానంగా సాగేందుకు అనుకుంటాను.

మన రాష్ట్రములో Bureau of Mines అని Industries Department కు attach అయిన ఒక విభాగం వుంది. ఈ బ్యూరోయొక్క కార్యకలాపము లేమిటో యింతవరకు నా కర్ణమగుటలేదు. వారికి మైన్సును లీజుకు యిచ్చే అధికారంలేదు; జియోలాజికల్ సర్వేజరువుటకు లేదు; Administrative Powers ఏమాత్రం లేవు. ఎందుకు అనవసరంగా డబ్బును ఈ బ్యూరోపై ఖర్చుచేయడం? ప్రభుత్వం యీ విషయం యోచిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

రాష్ట్రస్థాయిలో కానివ్వండి. జిల్లాస్థాయిలో కానివ్వండి అధికార్లకు సంబంధించి యిదివరలో చెండు, మూడు బడ్జెటు సమావేశాల్లో ప్రస్తావించడం జరిగింది. తాలూకా స్థాయిలోగాని, జిల్లా స్థాయిలోగాని వై అధికారి వస్తుంటే క్రింది డిపార్టుమెంటు అతనికొరకు ఎంతో ఖర్చుచేయుట జరుగుచున్నది. తన కొరకు ఖర్చయిన ద్రవ్యమును ఆ అధికారి భరించుచున్నాడా? అతని బ్రతా ఎంత? అతని జీతమెంత? ఈ విషయాలు అతని బ్రతాలోకి రోడ్డుమెంబరు వస్తున్నాడు అంటే తాలూకా స్థాయిలోగాని, కలెక్టరు ఆఫీసులోగాని పెండింగుగావున్న పేపర్లమిటి? ఏ ఆర్డర్సు నిలిచిపోయాయి? అని చూడడం లేదు. ఆ మెంబరుకొరకు బ్రావెలర్సు బంగళాలో రూము నిజర్యచేశారా? మంచంపై దిండ్లు సరిగా పర్చారా? కాఫీ సక్రమంగా అందుతున్నదా? ఇటు వంటి పరిశీలనలు జరుగుతున్నాయి. పోనీ ఆఫీసు యినస్పెక్షన్లు కొరకు వచ్చినాడుగదా! అతడిను చేస్తున్నాడంటే—ఫైల్సు, యితర కాగితాలు చూడడంలేదు. వచ్చినప్పుడల్లా ఇడ్లీలు జాగున్నాయా? స్వీట్లు జాగున్నాయా? అనేవి పరిశీలుతున్నాడు. ఇది యినస్పెక్షన్! అంతేగాని ఆఫీసర్లు, క్రిందిఉద్యోగులు చేస్తున్న అప్పజేమిటి? అనేది పరిశీలించడు. అసలు గవర్న మెంటులో నమ్మలు చేసేవాళ్ళ తేరా! ఒక్కరిపై కూడా complaint లేదు! ఇంకాగా వని చేస్తున్నారా విశ్వంతా! అయితే మేము ప్రజలముందు తలెత్తుకోలేక పోతున్నామే! డిపార్టుమెంటుకు వచ్చిన కాగితాలన్నీ కొంతకాలంవరకు అలాగే వుంచేయడం జరుగుతున్నది. ఇందుకు ఒక వుదాహరణ చెబుతాను. ఆరుసంవత్సరాలనుండి అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా నిమ్రువపల్లి రిజర్వాయరు స్కీముగురించి ప్రస్తావించాను. ఎప్పుడు అడిగినా Chief Engineer పరిశీలనలో వుండి అనే జవాబు వస్తున్నది. ఎన్నిసంవత్సరాలు పరిశీలన చేస్తాడు ఆయన? నాకర్థం కావడంలేదు. ఇటువంటి delays పగ్గించేవికాదు ప్రభుత్వం Departmental Heads కు కొన్ని సూచనలు, ముక్కవలసిందిగా చేసుకోరు మన్నాను.

Sales Tax Department కు సంబంధించి, ఒకటి రెండు విషయాలు మనవిచేస్తాను. D. C. T. O. కొన్ని తాలూకాలకు అధికారి. C. T. O. 'ల్లా అధికారి. వీళ్ళు తనిఖీచేసి లెక్కలు పట్టుకుంటూంటారు ఒక లక్ష రూపాయలు దొంగతనముంటే దానికి తగినంత జరిమానా అప్పుడే అక్కడే వేయవచ్చును గదా! అలా వేయరు. ఎప్పటికప్పుడు, ఎవరు పట్టుకున్నా అప్పీలుకొరకు పంపుతుంటారు. ఆఖరికి ఏ హైకోర్టుకో, ట్రిబ్యునల్ కో వచ్చేవరకు ఆ కేసు పరిష్కారంకాదు ఎందుకీవిధంగా వ్యాపారస్థులకు తొందర కలుగజేస్తారు? అని అడుగుతున్నాను. అతను తప్పుజేశాడు, అధికారి పట్టుకున్నాడు. వెంటనే దండించవచ్చునుగదా! నిజంగా యీ వుద్యోగులందరూ వెళ్లేందుకు ఎంత డబ్బు అవసరంగా ఖర్చు అవుతుంది? ఈ విధంగావుంటే వ్యాపారస్థులకు యీ డిపార్టుమెంటుపై ఎప్పటికైనా సానుభూతి వుంటుందా? అందువలన ఆ పద్ధతి మానివేస్తే బాగుంటుంది

ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా యిక్కడ వున్నారు. కనుక రాష్ట్రానికి సంబంధించి ఒక ముఖ్యవిషయం మనవిచేస్తాను ఈ రాష్ట్రంలో Law and Order ను ఏమాత్రం maintain చేయుటలేదు. ఈ విషయమును ఎంతో సిగ్గుతోను, నొప్పితోను నేను చెబుతున్నాను ఈనాడు ఏగ్రామంలోనైనా సరే గౌరవస్థునికి, మావస్థునికి, ద్రవ్యవంతునికి తన ఆస్తిపైన, గౌరవంపైన ఏమాత్రం తేమంలేదు. ఎక్కడయినా ఒక అప్పు జరిగితే దానిని దండించవలసిన వారే యింకా ఎన్నో అక్రమాలు చేస్తున్నారు దీనికి Police Department లోని అవినీతి కారణం. Inspector General of Police గాని, Deputy Inspector General of Police గాని పర్యటనలనిమిత్తం వచ్చినప్పుడు వారు ప్రజాప్రతినిధులను ఏనాడూ కలిసిన పాపాన పోలేదు బహుశా ప్రజాప్రతినిధులే వారివద్దకుపోయి సలాముచెట్టి చెప్పకొనవలయునేమో! కాని ఆత్మగౌరవం కలిగిన ప్రజాప్రతినిధి అవసరం వుంటేనే వెడతాడుగాని లేకపోతే చిడు మంత్రియైనా వచ్చినప్పుడు ఎక్కడా ఒక్క కానిస్టేబుల్ కనబడడు కాని యీ అధికార్లు వచ్చినప్పుడు మాత్రం ఫర్లాంగుకు ఒకరు కనబడుతారు. అప్పుడు మేమునుకుంటాము "ఓహో! యీ డినం I. G. P. గారు గాని, Dy. I. G. P. గారు గాని యీ గ్రామముమీదుగా వెళ్తున్నారు" అని ఇటువంటి ఆచారాన్ని మాన్పి Law and Order ను భద్రపరుపవలసిన అవసరముందే.

Prohibition కు నేను స్మృతిచేకినాను కాని దీనివల్ల పోలీసు డిపార్టుమెంటులో లంచాలు తీసుకోవడం ఎక్కువ అవుతున్నది. ప్రతివేషములో వారికి 400 రూపాయలో 500 రూపాయలో 1000 రూపాయలో యీ prohibition వల్ల దోరుకుతుంటే, ఇక యితర కేసులను మాడడమే మరచి

పోతున్నారు. ఈనాడు నూటికి 5 కేసులు కూడ detect కాబడడంలేదు. ఎన్ని దొంగతనాలు జరుగుతున్నా అసలు complaint కూడా తీసుకోరు. ఒక వేళ అనుకోంటే వచ్చి విచారణ చేయరు. కాబట్టి యికముందైనా ప్రభుత్వం వారు శ్రద్ధవహించి ప్రజలకు safety కలుగజేయాలని కోరుతూ, యీ అవకాశం ఇచ్చిన మీకు నా ధన్యవాదాలర్పిస్తున్నాను.

(Mr. Speaker resumed the chair)

*శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నం (ఉయ్యూరు): అధ్యక్షా, ఈనాడు administration గురించి తెచ్చిన demand పై మా అభిప్రాయాలను ఇంతకుముందే cut-motions ద్వారా ప్రకటన చేశాము. ఈనాడు ఏ పద్ధతిలో పరిపాలన జరుగుతున్నదోనే విషయం మనం ప్రధానంగా ఆలోచించవలసియున్నది. ఈనాడు వివిధశాఖల మంత్రులు ఆయా శాఖలలో నడుపుతున్న వ్యవహారాలను చూస్తే పార్టీపద్ధతిలోనే పరిపాలన చేస్తున్నారని చెప్పక అప్పదు. ముందుగా ముఖ్య మంత్రిగారిని గురించి చెబుతాను. వారు Transport శాఖనుకూడ నిర్వహిస్తున్నారు. ఆశాఖలో చెప్పడానికి వీలులేనన్ని అవినీతిపనులు జరుగుతున్నాయి. దాదాపు 4 సంవత్సరాలనుంచి ఒకవ్యక్తి దొంగచలావాతో 2 లక్షల రూపాయల వరకు ప్రభుత్వానికి నష్టం వచ్చేటట్లు చేశారు. ప్రతిమూడు మాసాలకు ఒకసారి Imperial Bank నుంచి R. T. O. లకు కబ్బు కట్టిన రిటరన్ రూల్స్ ప్రకారం పంపిస్తారు. ఈ విషయంలో ఎవ్వరూ అది దొంగచలావా అని కనుక్కోలేదు. Imperial Bank లోని agent సంతకం, మిగతావారి సంతకాలు తయారుచేసి కొంతమంది వ్యక్తులనుంచి, bus owners మిగతా కారుల నుంచి డబ్బుతెచ్చి తానే ఆడబ్బు కడుతున్నట్లు దొంగచలావాతో వ్యవహారం చేస్తున్నాడు. R. T. O. ఆఫీసువారు దానిని 3 సంవత్సరాలదాకా కనుక్కోలేదు. 1958 వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరిలో ఆయనను arrest చేశారు. ఇట్టి సందర్భంలో R. T. O. ల మీద ఏమీ చర్యతీసుకున్నారని అడుగుతున్నాను. 1957 వ సంవత్సరంలో ముంబై వెంకటరత్నం అనే R. T. O. పైన complaint పెట్టారు. ప్రజల హక్కులకు అతని వ్యక్తి agent గా ఉన్నాడని public గా petition కూడ పెట్టడం జరిగింది. వారు వెళ్ళిపోయిన తరువాత ఆరుమాసాలకు 1957 డిసెంబరులో ఉన్నటువంటి నారాయణ రెడ్డిగారిమీద కూడా పై ఏజంటునుగూర్చి పిటిషను పెట్టారు రెండులక్షల రూపాయలు ఖాళీగా చేసిన వ్యక్తిని అరెస్టుచేసిన తరువాత ఈ వ్యవహారంలో R. T. O. లకు ఇద్దరికి సంబంధం ఉన్నది; ఈ వ్యవహారం చార్జీదొరికి, నాన్ సెంటు; చేసే యీబిసి పెట్టాను, అది ఆయన భర్తకున్నాడు. అప్పుడు చర్య తీసుకోవడం ఏమి action తీసు

బుట్టలోనో, బూరెలబుట్టలోనో పడ్డాకన్నట్లుగా ఏ. వెంకటరత్నం అనేవారిని దగ్గరలో ఉండే గుంటూరు జిల్లాకు transfer చేశారు. Public గా యీ మోసం జరిగింది; ఫలాన ఫలాన వ్యక్తులు యీ మోసం చేసినవారు అని అరెస్టు అయినవాడు చెబుతూంటే వారి మీద ప్రభుత్వం action తీసుకోవడంలేదు.

ఈ మధ్య గవర్న మెంటువారు బస్సులను nationalise చేసిన సందర్భంలో "7 సంవత్సరాల లోపల ఇప్పుడున్న బస్సులకు అవకాశం ఇవ్వవలసినదని. preference ఇవ్వవలసినదని ఒక order issue చేశారు. అయితే ఆ ఆర్డరు ఆమలుజరుగుతున్నదా. లేదా అనేది చూడవలసిన బాధ్యత ముఖ్యమంత్రిగారిది. గుంటూరు జిల్లాలో గుంటూరుకు నర్సరావుపేటకు మధ్య బస్సురూట్సుకు అప్లయిచేస్తే కృష్ణాజిల్లావారికి ఇవ్వడానికి వీలులేదన్నారు. అదేవిధంగా East Godavari District వారికి కూడ అప్లయిచేస్తే ఇవ్వడానికి వీలులేదు అన్నారు. ప్రభుత్వంవారు ఒక ఆర్డరు జారీచేసినప్పుడు అది ఆమలుజరుగుతున్నదో, లేదో, జరుగుతుండకపోతే ఎందుకు జరగడంలేదో, దానికి ఎవరు కారకులో అనే విషయాల్ని తెలుసుకోవలసిన బాధ్యత ఆ శాఖకు సంబంధించిన ముఖ్యమంత్రిగారిపై ఉంటుంది. కాని, ఇది ఆమలుజరగడంలేదు. డిపార్టుమెంటులలో జరిగే మోసాలు యీవిధంగా ఉన్నాయి.

ఇక రెవెన్యూ మంత్రిగారి విషయం చెబుతాను. 17-10-1957 వ తేదీన 20 మంది రాజకీయ బాధితులకు పిట్టలవారిపాలెంలో ఒక్కొక్కరికి 5 ఎకరాల చొప్పున భూములు ఇచ్చారు. కాని యీ రెవెన్యూ మంత్రిగారు ఒక్కొక్కరికి 5 ఎకరాల చొప్పున పూర్వపు అర్థరుప్రకారం ఇవ్వబడిన మాగాణి భూమిని cancel చేసి 1540 జి. టి. ప్రకారం మాగాణి మెరకగా మార్పుచేసి మంతెన వెంకటరాజు గారి కుటుంబంలోని 10 మందికి ఇచ్చారు. వెంకటరాజు గారికి, వారి భార్య అన్నపూర్ణమ్మగారికి, కుమారుడు రాధాకృష్ణరాజుకు, ఇంకొక కుమారుడు అచ్యుతరామరాజుకు, వెంకటరాజుగారి వదినగారికి, వియ్యంకుడు రుద్రంరాజు కోటంరాజు గారికి— యీ ఆరుగురికి; ఇంక వారి శిష్యులైన నలుగురికి ఆ భూమిని ఇచ్చారు. 19-10-57 న తేదీన 1540 G. O. ప్రకారం (20 మందికి ఇవ్వబడిన 100 ఎకరాల భూమిని) ఒక వెంకటరావుగారు cancel చేసి ఆయన అనుచరుడు అయిన మేటి ఇద్దరికి, ఆయన శిష్యులకు ఇచ్చారు. ఇది ఏమిటి? వారికున్న ఆధికారాన్ని ఏదీర్చిగా దుర్వినియోగం చేశారో దీనినిబట్టి స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది.

ఇక, విద్యాశాఖామంత్రిగారి సంగతి చెప్పవలసివస్తుంది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో ఒక అసోసియేటెడ్ ప్రెస్ యింగ్స్ క్లబ్బు పెట్టాలని ఇండియా గవర్న మెంటు ఏర్పాటు చేసింది. గవ్వచేరం సెంటరులో యీ క్లబ్బు పెట్టడానికి

జాగుంటుంది అన్నారు. అక్కడ ఒకదాత, వెలివెల సీతారామయ్యగారు 30 ఎకరాలభూమి ఇస్తానన్నారు. నిడుబ్రోలులో కొల్లు మంగమ్మ అను ఆమె 30 వేల రూపాయలఖరీదు కలిగిన రెండు ఎకరాల భూమిని, ఆ భూమిలో ఉన్నటువంటి బిల్డింగును, అదనంగా 10 వేల రూపాయలు ఇస్తానని ప్రాసిఇచ్చింది కాని, యీ రెండుచోట్లకూడ ఆస్కూలును పెట్టకుండా వారికి ఇవ్వులైన, వారిపార్టీకి ముఖ్యులైన మంతెన వెంకట్రాజుగారి ఆలోచనతో పట్టలవారిపాలెంలో పెట్టారు. ఆంధ్రదేశానికి centre లో పెట్టవలసిన school ను దారితెన్నులేని పట్టలవారి పాలెంలో పెట్టినారు ఈ అన్యాయం ఏమిటి? ప్రజల షేమంకోసం పెట్టవలసిన అనాథశ్రీల ప్రైయినింగుస్కూలు విషయంలోకూడ పార్టీ దృష్టి తోనే వ్యవహరించారు.

ఇక, తిమ్మా రెడ్డిగారు వెటర్నరీశాఖకు సంబంధించినవారు. ఇంతకు ముందు మాట్లాడిన మిత్రుడు శ్రీ నంజూరి శ్రీనివాసరావుగారు తనకు పర్మిషన్ యివ్వలేదని ఏదో చెప్పారు. అదంతా మాకు అవసరంలేదు. ఈనాడు 20 వేల రూపాయల ఖరీదుకలిగిన ఒక వక్కా బిల్డింగును వారు ఏలూరులో కట్టారు. అయితే ఆస్థలం ఎవరిది? ప్రభుత్వస్థలం అని అందరకూ తెలుసు. Veterinary Department యొక్క permission ఉండా అంటే లేదు. ఆయనకు ముఖ్యమంత్రిగారు, మిగతా మంత్రులు, అలిండియా కాంగ్రెస్ జనరల్ సెక్రటరీగారు అంతా ముఖ్యులు. బీరంధరికి యాయనశిష్యుడు, కావలసినవాడు. అందువల్లనే ఎవరి permission లేకుండానే, ఏలూరులో town ప్లానింగు, Municipality యొక్క permission కూడ లేకుండానే వక్కా బిల్డింగు కట్టుకోగలిగాడు. ఇది మంత్రుల ఇష్టంమీద జరిగిందా లేదా యని ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఈవాడు సర్జీవయ్యగారు కాని, బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు కాని అక్కడకు వెళ్ళి భోజనాలు చేశారో కలక్టరు వెళ్ళలేని స్థితిలో మోమాటపడ్డాడు. Veterinary Department వారు ఆ భూమి తమకు కావాలని ఒక ప్రక్క చెబుతూనే ఉన్నారు. వారికి లేకుండా వర్క్ కి ఇక్కడనుంచి బిల్డింగు కట్టుకున్నారు. ఎవరి అండను తీసుకొని యీ బిల్డింగు కట్టారు? ఇది మంత్రుల ఇలం కాదని ఎవరైనా చెప్పగలరా? ఇది ప్రజలసొత్తు. ప్రజలసొత్తును, ప్రభుత్వం సొత్తును పార్టీ అనుచరుల కోసం యిట్లా చేస్తున్నారు.

ఇకపోతే Electricity ని గురించి చెప్పాలంటే దానిలో చెప్పవలసింది చాలా వున్నది. దీనిని గురించి ఒక్కటి మాత్రము చెప్పదలచుకున్నాను. Electricity Department కు జె. వి. నరసింహారావుగారు వచ్చారు. నూతనీదు పుల్లారావుగారు కాదనిపాడు, గ్రామానికి investigation చేసి statements

అక్కడ తీసుకొన్నారు. ఈ గోపవరము గ్రామానికి వెళ్ళాలంటే మధ్యలో నున్న కాట్రేనిపాడు గ్రామములోనుంచి, దాని భూములలోనుంచి వెళ్ళాలి. Electricity కాట్రేనిపాడు గ్రామానికి వ్వకుండా వారి బంధువులన్న గ్రామ మగు గోపవరం గ్రామానికిచ్చారు. దీనికి బంధుత్వమా? లేక పార్టీయా? లేక యమ్. ఆర్. అప్పారావుగారు కారణమా? అని నేను అడుగుచున్నాను. అటులే Development Department వున్నది. Blocks వున్నవి.

మిష్టర్ స్పీకర్ : మీకు 10 నిమిషాలు ఇస్తున్నాను. మీ పార్టీ వారెవరైనా cut చేసుకుంటే నా కళ్ళంతరము లేదు.

శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నము : అధ్యక్షా, నాకి time చాలును. యీ Development శాఖకు బసవరాజుగారు మంత్రిగా ఉన్నారు. గుంటూరు జిల్లాలో ఈ పూరి బ్లాక్ లో పొట్లమూడి గ్రామానికి Health Centre కావాలని మూడుసార్లు బ్లాకు మీటింగులో తీర్మానము pass చేసి పంపిస్తే వారు దానిని cancel చేసి ఇంకొకచోట పెట్టారంటే ఇది ప్రజాస్వామ్యమా? గవర్న మెంటుకు ఒక policy కాని ఒక సిద్ధాంతముగాని వున్నదా? అని అడుగుచున్నాను. బసవరాజుగారికో లేక బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారికో సంబంధించినవారు అక్కడ వుండిన కారణముచేత అనూదిరి చేస్తున్నారు.

ఇక co-operation ను గురించి చెప్పనక్కరలేదు. అదంతా nomination గొడవే. ఇది platform కాదు కనుక ఆ విషయాలు మాట్లాడడానికి వీలులేదు. అసెంబ్లీకి సంబంధించినదానిని గురించి మాట్లాడాలి కనుక వారికి (ముఖ్యమంత్రిగారికి) వున్నటువంటి అవకాశము మిగిలిన సభ్యులకు వుండదు కనుక నేనొక్కటే మనవి చేస్తున్నాను. ప్రజాస్వామ్యమని చెప్పుకొనే కాంగ్రెసు గవర్న మెంటు ప్రభుత్వపరిపాలన చేస్తుంది. సామాన్యముంటే election ను పెట్టమని కోరుతుంది. ఏదో nomination చేసి తమపార్టీకి సంబంధించినవారిని తీసుకొచ్చి క్రిష్ణాజిల్లా central stores కు nomination చేస్తే పరిస్థితికి వచ్చారంటే అదంతా బాగా అర్థమవుతుంది. ఇకపోతే Local Boards Ministry ను గూర్చి ఆవిషయాన్ని గురించి చెప్పుతాను. 1951 సంవత్సరములో జిల్లాబోర్డు కొన్నిరోడ్లు కట్టింది. అప్పుడు Presidents గా వున్న వేల మంది అయిపోయినాక 1953 సం. లో ఏకపక్షమున వచ్చింది. అప్పుడు వున్న పనులకు జిల్లాబోర్డుకు డబ్బు వుండనది. డబ్బు పుండినాకూడా ఎందుకు ఆ పనులకూడా లేకుండా పోయినది? ఎవరు వాటిని గురించి అలోచిస్తారు. ప్రభుత్వం చేస్తేనా, జవాహర్ పుండ్? లేదా? ఆరే? అలాగే కొన్నింటిని కూడా రూపొందించారు. ఆదేవిధంగా High Schools కూడా వున్నవి. ఆ పాదరీగానే పరిశీలించుకొన్నామని అవగాహన bridge 1951 సంవత్సరంలో contract కు

ఇవ్వబడింది. ఆ పని అసంపూర్తిగా వున్నది ఆ మాదిరిగా అసంపూర్తిగా వున్న bridges చాలా వున్నవి. High Schools కూడా అసంపూర్తిగా వున్నవి గన్నవరం to ఉంగుటూరు, నందిగూరు to జొన్నలగడ్డ, నందిగూరు to చంద్రపాడు ఇటువంటి రోడ్లన్నీ కూడా అసంపూర్తిగా వున్నవి వీటికి జవాబ్దారీ ఎవరంటారు? యీ వేళ యీ demand ను move చేసిన Minister ముఖ్యమంత్రిగారి పనిని favouritism అంటారా?, లేకపోతే ఏమంటారో మీరే ఊహించుకోండి. నేను దీనిని యీ సభవారికే వసలి పెట్టుచున్నాను ఇంతటితో నేను సెలవు తీసుకుంటున్నాను

*శ్రీమతి టి లక్ష్మీకాంతమ్మ (ఖమ్మం) : అధ్యక్షా! ముఖ్యమంత్రిగారి యీ Heads of State, Head Quarters Staff Demand ను బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకున్నాను. దీనిలో Legislature కూడా include చేసివుంటే బాగుండేది

ఇతరదేశాలలో సాధించినంత పనిని మన offices లో turn out చేయడము లేదని మన ప్రధాని నెహ్రూ చెప్పారు. మనదేశములో 5 గురు చేసేపనిని ఇతరదేశాలలో ఒకవ్యక్తి మాత్రమే offices లో కాని, Factories లో కాని చేయగలడని కూడా ప్రధాని అన్నారు. భారతదేశ నిర్మాణములో ఉద్యోగస్థులు ప్రముఖపాత్ర తీసుకోవలసివుంటుంది. అందుచేత వారు చాల efficient గా పనిచేయవలసిన అవసరము ఎంతైనా వుంది. నెహ్రూగారు చెప్పినట్లు

The practice of circulation of files from one officer to another without yielding tangible results was shocking indeed.

Files ఒక officer నుంచి ఇంకొక officer కు circulate జాతూవుండడమే కాని దానివల్ల ఫలితము ఏమాత్రము కన్పించకపోవడము shocking గా వుందనికూడా ఆయన చెప్పారు. Secretaries ప్రభుత్వానికి మెదడు లేక శరీరము లాంటిది. తర్వాత Government of India Methods and Organisation Division వారు ఒక Report లో officers బాధ్యత తీవ్ర కొనుటకు ఇచ్చగించకపోవడమునేది intellectual dishonesty అని చెప్పారు కాబట్టి ప్రధాని నెహ్రూ చెప్పినట్లుగా

We must evolve methods for pinning responsibility for lapses in officers' work.

తర్వాత Central Budget వసుమతిగారు Budget Central Budget

to be filled అని మనకు అర్థమౌతుంది. యీ short falls ను మనము తగ్గించు కొవాలంటే దానికి సమర్థవంతమైన organisation అవసరమనేదికూడా మన కందరికీ తెలిసినదే. ఇక Red tape ను administrative delays ను eliminate చేయడమే కాకుండా Economy ని సాధించడానికి కూడా మనము ప్రయత్నం చేయవలసి వుంటుంది. ఇప్పుడు మనము తలపెట్టిన ప్రణాళికా కార్యక్రమాలను సమర్థవంతముగా నిర్వహించడానికి High Administrative efficiency వుండా లనేది మనమందరమూ అంగీకరించినదే. మన programme లో ప్రతి depart- ment లో కూడా కొన్ని కోట్లు వారి చేతులలోపెట్టి వారికి బాధ్యతలు అప్ప టెప్పుచున్నాము—యీ పనుల నిర్వహణకొరకు ఇక మనకున్న యీ limited resources తో మనము ఖర్చుపెట్టే ప్రతి వైసానుంచి కూడా maximum benefit ను మనము పొందవలసి వుంటుంది. Efficient administration ను మనము నాధించాలంటే efficient and contented service వుండాలి. ఇది అందరూ ఒప్పుకొన్నదే. మనము కొద్దిరోజులనుంచి చూస్తున్నాము. యీ ఆసం తృప్తివున్నదని, దీనిని గురించి opposition party లో కొందరు చాల ఉద్రేక ముగా మాట్లాడారు. ఇతే విజ్ఞతను ఉపయోగించి అర్థము చేసుకున్నట్లయితే ఈ సమస్యను చాలవరకు అర్థము చేసుకోగలమని భావిస్తున్నాను. ఎక్కువ జీతాలు ఇవ్వనక్కరలేదని ఎవరు చెప్పారు? వారు తృప్తికరంగా వుండాలంటే వారికి సరియైన జీతాలు ఇవ్వవలసిన అవసరమున్నదనే అందరూ గుర్తించినదే. ఈనాడు గుర్తించడముకాదు. కౌంటిల్యూడు అర్థశాస్త్రము 400 B. C నాడు వ్రాస్తూ అప్పట్లో efficient bureaucracy వుండేదని వ్రాశాడు. It was well qualified, highly trained and adequately paid Civil Service అని ఆయన చెప్పారు ఇంకా ఆయన అర్థశాస్త్రములో ఉద్యోగస్థులకు జీతము ఎందుకు ఎక్కువ ఇవ్వాలి? దానికి కారణము చెప్పారు. మధ్యతరగతి చిన్న తరగతి ఉద్యోగస్థులు temptation కు yield కాకుండా వుండాలంటే వారికి సరియైన జీతాలు ఇవ్వాలనికూడా ఆయన చెప్పారు. ఇప్పుడు మధ్య తరగతి చిన్న ఉద్యోగస్థులకు అసంతృప్తి వున్నమాట నిజమే

మీరు fixed income group కి చెప్పినారు. అదీకాకుండా దావాదారులు రోజురోజుకు పెరిగిపోతున్నవని కోరినారు. అన్నీట నిజమే. ఈ పెరుగుదలతో వారు కొన్ని కష్టనష్టాలకు గురికావలసివస్తున్నది. చిన్న ఉద్యోగస్థుల ఇప్పుడు లను అర్థముచేసుకొని వారికి సరియైన జీతాలు ఇవ్వాలి, కానీ మన financial resources తక్కువ అని అందరికీ తెలిసినదే. మందరములో దీనికూడా Pay Commission లో సభ్యులుగా వున్నారు. వారు అందరూ అందరికీ చాల కొరవము వుందని చెప్పినా వున్నాడని మనకి problems వు reasonable నా అర్థముచేసుకోవాలి.

వ్యక్తి. ఆయన ఎదిరించాలంటే ఎదిరించలేకపోయాడా? కాని మన financial resources కూడ చూసుకొనవలయును ఆ కమిటీ రిపోర్టులో వారిచ్చిన సహకారానికి వారిని అభినందించవలసి వున్నది. ప్రభుత్వోద్యోగుల ఇబ్బందులను తొలగించడానికి ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేసినది. నేను నిన్ననే N. G. O. ల పెక్రటరీని కలుసుకొని మాట్లాడాను. వారికివున్న కోర్కెలలోఁగూడ ఏమంత విశేషాలు ఎక్కువగాలేవు. ఏదో చిన్నచిన్న విషయాలుగురించి విశేషాలు వున్నవి. House rent, City allowance మొదలైనవి కావలెనని వారికోరిక. భానోజీరావుగారు ఆ కమిటీలో ఒకమెంబరే. ఇటువంటి చిన్నచిన్నటోపాలు వున్నాయని వారే అన్నారు. ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తుందని, సర్దుబాటుచేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తామని చెప్పారు. దీనిని గోరంతలు కొండంతలు చేయడము అంత భావ్యముకాదు. అయితే ఈ N. G. O. ల ప్రభుత్వము యొక్క relationship భార్య, భర్తల relationship లాంటిదని మన కృష్ణావతారం గారు చెప్పినదానితో నేను ఏకీభవిస్తున్నాను. భార్యాభర్తల మధ్య ఒక విశేషము వచ్చింది అనుకోండి. ఇరుగుపొరుగువారు వచ్చి కొండంతలు చేసినా, మళ్ళీ వారిద్దరు కలిసేవుంటారు. మధ్య గాడిదలు అయ్యేవి ఎవ్వరు? అని అడుగు తున్నాను. మనము ఈ N. G. O. లను convince చేయగలమనే నమ్మకము నాకు వుంది. Top heavy administration వుండడము మంచిదికాదని నేను చెబుతున్నాను. దీనిని భరించేకత్తి మరకు లేదు.

It is therefore absolutely necessary that we should effect economy in administrative expenditure to the maximum extent possible. A great deal of vigilance is also essential to keep a tight control over expenditure.

ఇక development కార్యక్రమాలలో చాలమంది technical, non-technical సిబ్బందిని employ చేసుకోవలసివున్నది. దీనిలో falling standards of efficiency ని గురించి మనము ఇలా చెబున్నాము. తగ్గించడానికి వీలుంటే తగ్గించి, అవసరమైతే తగ్గించి తగ్గించి పంతు ప్రవరచడానికి ప్రయత్నించవలెనని భావిస్తున్నాము. Welfare State లో ప్రజల welfare supreme law కాబట్టి ప్రతి civil servant కూడ higher efficiency ని develop చేసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను.

We have to break through the veritable vicious circle which is that we cannot have contented and efficient services unless we pay them better and we cannot pay them better unless there is greater efficiency to enable us to employ lesser number. It is indeed an unenviable and intolerable situation that Government

should go on adding to the discontented lot by resorting to fresh recruitment over and again. While quantitatively the Government can claim to be the biggest employer, qualitatively the performance is disappointing. With sincere and serious steps it should not be difficult to arrest the fall in efficiency and to tone up the gap in administration for the greater tasks ahead.

Inadequate emoluments వల్ల, cost of living పెరగడమువలన ఇలాంటి పరిస్థితి ఏర్పడిందని మనవి చేస్తున్నాను. పూర్వపు రోజులలో ఎక్కువ కాలము పనిచేయడానికి ఇచ్చగిస్తూ వుండేవారు. వారికి జీతాలు ఎక్కువ కనుక ఇస్తే ఇంకొక రెండు గంటలు మనము పనిచేయించుకోవచ్చును. ఇంకొక రెండు గంటలు ఎక్కువ పనిచేయడానికి కూడ వారు వెనుకాడరని నేను భావిస్తున్నాను. Reducing the number of personnel అనేదానికి కొన్ని మార్గాలను సూచిస్తున్నాను.

(I) Reducing the number of personnel by not filling up vacancies :

(II) Reorganizing the machinery and reducing the scope for entertaining new hands.

(III) Exercising strictest check over the creation of new posts and by allowing employees to retire prematurely and by not filling up the vacancies thus caused.

ఇక M. L. A. లకు వున్న ఇబ్బందులను గురించి చెప్పితిరవినాను. మంత్రులు వున్నారంటే వారికి P. A. లు వుంటారు. వారు ఒక చోద్దు ఫోలియోనో లేక రెండు ఫోర్డుఫోలియోలనో నిర్వహిస్తూ వుంటారు. వారికి Secretariat లో staff ఉంటారు. కాని ఈ M. L. A. లు మాత్రము అంతమంది పనిని తీసుకొని పనిచేయాలి. మాకు ఒక P. A. లేడు. Secretariat లేడు. Typist లేడు. ఏదయినా కాగితము తైపు చేయించుకోవాలంటే చాలా కష్టమగుచున్నది. ఇంట్లో తైపు చేయడానికి కాగితాన్ని ఇస్తే చాలా అర్హతను అవధము, సమయానికి చేయు reply రంపలేకపోకలము జరుగుతుంది. అందుచే type చేయించుకొనే facilities ఇవ్వినా కలుగజేయవలసివచ్చుతున్నాను. మొదట విశ్వేశ్వరరావుగారు మాట్లాడుతూ పార్టీ కమిటీకి వసూలు చేసుకొంటున్నారని అన్నారు. ఖజానా, ఆర్థికతా, మేము ప్రాంతకాంగ్రెసు పోలిట్ బ్యూరు కమిటీ మెట్టుతో జరుపుకొంటున్నాము. దానికన్నా ముందే వారు తమ తమ కంబి ఖందీరాగాందీని అవ్వించుకోరున్నామని, కనుక గ్రామ ప్రాంతకాంగ్రెసు ముఖ్య కాంగ్రెసు విజ్ఞాపనలు విజ్ఞాపన వ్యవహారముని

డబ్బు వసూలు చేసుకొనడము. తప్పు పమిటో మీరు తెలిస్తే యివ్వగలరని అడుగుతున్నాను. వారు వారి పార్టీలకు funds లభింపకొని వసూలు చేసుకొంటున్నారు.

Mr. Speaker : I have to inform the House that I have received the following letter from Sri Eguru Chinnappa.

“As I have joined the Legislature Congress Party, I request you to kindly allot me a seat in the Congress Benches.”

I will allot him a seat in the Congress Benches.

*శ్రీ టి. రామచంద్రారెడ్డి (పట్నూరు) : అధ్యక్షా ! ఈనాడు ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన పద్ధతును హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తూ, కొన్ని సూచనలు మీద్యారా వారిదృష్టికి తీసుకొనిరావాలనుకొంటున్నాను. సుమారు 4-5 రోజులనుంచి గౌరవసభ్యులు తీవ్రంగా విమర్శలుకూడా చేస్తూ వచ్చారు. ఆ విమర్శలు constructive గా ఉంటే నేనూ సంతోషించేవాణ్ణి. కొందరు ఇదేవరకు జాగ్రత్తాయుత పదవులలో వుండికూడా ఈలాంటి విమర్శలుచేయడం చాలా శోచనీయము. ఒక గౌరవసభ్యుడు మనరాష్ట్రానికి రు 170 కోట్లు అప్పుఉన్నదని ఆరోపణచేశారు. ఈసొమ్మును మనరాష్ట్రంలో ఏవిధంగా ఖర్చుచేశామనే విషయాన్ని వారు మరచిపోయి ఉంటారు. 1958 వ సంవత్సరంలో ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడినప్పటినుంచి ఈనాటివరకు జరిగిన అభివృద్ధికార్యక్రమాలను తెలుసుకొని ఉంటేమాత్రం వారు ఆ విధంగా మాట్లాడి ఉండేవారుకాదని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. ఈనాడు మనరాష్ట్రంలో జరుగుతున్న అభివృద్ధికార్యక్రమాలు కంప్లెక్టుకట్టినట్లు కనిపిస్తూఉంటే, మీరు ఈవిధంగా విమర్శ చేస్తే ప్రజలు ఏవిధంగా విశ్వసిస్తారో వాకు అర్థంకావడంలేదు. ప్రభుత్వం అభివృద్ధికార్యక్రమాలు చేయటంలో, కావాలంటే నేరుకూడా పోషిస్తో చేతులు కలిపేవాడు. చేయవలసినదంతా చేసి ఉండే వాడే. ప్రతిపక్షంలోని వారు, విమర్శలుచేయడం సత్కర్మమే కాదు. అది దేశానికికూడా కొంతవరకు ఉపద్రవమని నేను భావిస్తున్నాను. రాజ్యాంగపరిపాలనలో కొందరు గౌరవ సభ్యులు జోక్యంకలిగించుకొంటున్నారనే విమర్శనుకూడా పెద్దగాచేయవలసి ఉంటుంది. వెండిన సభ్యులు ఈనాడు ఇక్కడ విమర్శలుచేశారో, కొన్నిజిల్లాల్లో వారే ప్రభుత్వదోష్యానినూ పెదరించడం జరుగుతోంది. ఏమి ప్రభుత్వదోష్యానినో పెదకు న్యాయంగా చెప్పి తప్పు చేసి చిట్టా వాస్తవాలను పబ్లిక్ ఆపింగ్ పెట్టి నేన్ను విమర్శిస్తామని వాడుకగా తనివోసే కనపత్రా తీసుకొని వచ్చి పెదకున్నాడు. అది సాధ్యమేమిటి? ఇలాంటివి ఈవిధంగా

ప్రతిపక్షం వారు చేస్తూ, ప్రభుత్వపక్షమే ఆవిధంగా చేస్తోందని ఆరోపణలు చేయడం సమంజసంగాలేదు.

పరిపాలనావిషయంలో కొన్ని సంగతులను ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకొని రాదలచాను. 1956 వ సంవత్సరం డిశంబరు నెలలో అనంతపురం వచ్చిన మంత్రి గారికి, అక్కడి ప్రజలకు కావలసిన పనులను గురించి నేను స్వయంగా (మొమొరాండం) దరఖాస్తు ఇచ్చాను. అది ఒక స్వరూపానికి రావడానికి మూడు సంవత్సరాలు పట్టింది. దానికి సంబంధించిన order ఇటీవలనే రెవిన్యూమంత్రిగారు వేశారు. ఒక M. L. A. స్వయంగా ఇచ్చిన దరఖాస్తు, జిల్లా పౌరు బాగా విచారణచేసి పంపినప్పటికీ, యింత ఆలస్యం జరుగుతోంది అంటే చాలా శోచనీయంగా ఉన్నది. ఇక మీద ఇటువంటి ఆలస్యాలు జరుగకుండా చూడాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. జిల్లాలలో పరిపాలనా విషయంలో ఏమైనా representation చేసినా కూడా, కలెక్టరు ప్రభుత్వానికి పంపించామని చెబుతారు; కానీ ఇక్కడ అడిగితే మాకు file రాలేదని అంటారు. ఇది ఎవరి పొరబాటో మాకు అర్థం కావడంలేదు. సెక్రటేరియట్ లో నిల్చింది దండిగా ఉన్నది కానీ, ఎక్కడి కాగితాలు అక్కడే ఉండిపోతున్నాయి. ప్రతివిషయంలోనూ M. L. A. లు, Clerks, Dy. Secretaries, Secretaries వద్దకు వెళ్ళడం చాలా కష్టమైన విషయమని మనవి చేస్తున్నాను.

ప్రభుత్వంచేసిన కార్యక్రమాలను గురించి ప్రజలలో తగిన ప్రచారం లేదని నాకు బాధగా ఉంది. Public Information Department ఈ విషయంలో తగిన ప్రచారం చేయడంలేదు. వీనికొరకు ప్రత్యేకమైన ఒక డివిజను ఏర్పాటు చేసినప్పుడు, అది ఏమి చేస్తోంది?

గ్రామోద్యోగులకు తోహాటికి పాఠశాల కావలసిన కాగితాలు, forms supply చేయడంలేదు. వారు ఏవిధంగా కలెక్టర్లకు కానీ, ప్రభుత్వానికిగానీ లెక్కలు, ప్రకటనలలో పంపగలగో తెలియదు. ఈ విషయాన్ని అనేక పరిష్కారాలు ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకొని వచ్చాను. పాఠశాల కావలసిన Stationery సకాలంలో supply చేయగలగో పంపగలగో, వారు పరిష్కారాలు ఆలస్యమేలే వారివైన వై అధికారులు చేస్తుంటున్నారో తెలుస్తూ ఉన్నాయి. ఈ విషయాన్ని పాకల్ యంగా పేరొందిన, పాఠశాల కావలసిన stationery సకాలంలో సరఫరా చేయాలని ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను.

గ్రామోద్యోగులకు కక్షలు వున్న తొలు పొస్తవమే. ఒక క్షేపణ కొందరు వాటిని తీసుకొని వెళ్ళి గ్రామోద్యోగులకు తోహదం చేయాలని

ప్రయత్నం చేస్తావుంటే ; ఇక్కడ విమర్శచేసే కొంతమంది పెద్దలు గ్రామాలలోని ఒకవైపు పజాలను రెచ్చగొడుతున్నారు. గ్రామాలలో ఆ విధంగా ప్రవరిస్తూ, శాసనసభలో ఈ విధంగా విమర్శలు చేయడం చాలా పొరపాటని మీ దృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను. ప్రతిపక్షసభ్యులు constructive గా విమర్శ చేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతి చిన్న విషయానికి విమర్శ చేస్తే అంత సమంజసంగా ఉండదని మరొకసారి మనవి చేస్తున్నాను.

ఇన్ని రోజులకు నాకు ఈ అవకాశాన్ని ఇచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలియచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : రేపు ఉదయం గం. 8-30 లకు తిరిగి సమావేశమౌదాము.

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Tuesday, the 3rd March 1959.

